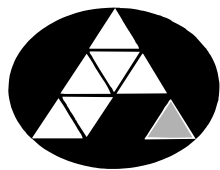

POHJOIS-KARJALAN AMMATTIKORKEAKOULU
Metsätalouden koulutusohjelma

Nina de Gritz
Henri Leppänen

METSÄNOMISTAJIEN TIETÄMYKSEN JA TYYTYVÄISYYDEN
SELVITYS METSÄNHOITOYHDISTYS POHJOIS-KARJALASSA

Opinnäytetyö
Tammikuu 2012

POHJOIS-KARJALAN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ
Tammikuu 2012
Metsätalouden koulutusohjelma

Sirkkalantie 12 A
80100 JOENSUU
p. (013) 260 900

Tekijä(t)

Nina de Gritz, Henri Leppänen

Nimeke

Metsänomistajien tietämyksen ja tyytyväisyyden selvitys metsänhoitoyhdistys Pohjois-Karjalassa

Toimeksiantaja

Metsänhoitoyhdistys Pohjois-Karjala

Tiivistelmä

Metsien merkitys on monipuolistunut ja metsänomistajien arvot metsää kohtaan muuttuneet. Enää metsää ei mielletä pelkäksi tulonlähteeksi, vaan sillä on myös muitakin arvoja. Metsänomistajakunnan ja metsäsektorin toimintakentän muuttuessa myös metsänhoitoyhdistykseen kohdistuu muutospaineita.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää metsänhoitoyhdistys Pohjois-Karjalaan kuuluvien metsänomistajien suhtautumista metsänhoitoyhdistykseen ja metsänhoitomaksuun sekä heidän tietämystään metsänhoitoyhdistyksestä ja sen toiminnasta yleisesti. Metsänomistajilta haluttiin myös selvittää heidän käsityksiään metsäisistä palveluista ja niiden onnistumisesta.

Opinnäytetyö tehtiin kyselytutkimuksena. Kyselylomakkeet suunnattiin sekä metsänhoitoyhdistyksen palveluita käyttäville metsänomistajille että metsänhoitomaksua maksaville, mutta yhdistyksen palveluita käyttämättömille metsänomistajille. Tutkimukseen vastasi 305 metsänomistajaa.

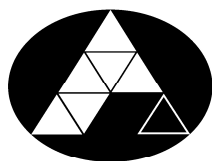
Tutkimustulokset olivat osittain ristiriitaisia. Metsänomistajat esimerkiksi tuntevat mielestään metsänhoitoyhdistyksen ja sen palvelutarjonnan pääosin hyvin mutta puutteita tietämyksessä löytyy esimerkiksi metsänhoitomaksun ja metsäsertifiointin osalta. Metsänomistajien mielikuva metsänhoitomaksusta on pääosin negatiivinen, koska maksun merkitystä ei ymmärretä.

Kieli
suomi

Sivuja
79+17

Asiasanat

metsänhoitoyhdistys, metsänhoitomaksu, metsänomistajuus

NORTH KARELIA
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

THESIS
January 2012
Degree Programme in Forestry
Sirkkalantie 12 A
FIN 80100 JOENSUU
FINLAND
Tel. 358-13-260 900

Author(s)

Nina de Gritz and Henri Leppänen

Title

Survey of Forest Owners' Knowledge and Customer Satisfaction in Forest Management Association, North Karelia

Commissioned by

Forest Management Association, North Karelia

Abstract

For forest owners, the importance of forests has become much more versatile, and the values towards forest have altered. Forest is no longer just a source of revenue, it also has other values. As the field of forest ownership and forest sector is changing, there is also a pressure for change towards the Forest Management Association.

The purpose of this thesis was to clarify the attitudes of forest owners towards the North Karelia Forest Management Association and the forestry fee. The target group was members of the Forest Management. It was also meaningful to know about their knowledge about the Forest Management Association and its operations in general. Also forest owners' opinions about forest related services and their success were asked.

This thesis was made as a survey. Two questionnaires were directed to both the customers of the Forest Management Association and forest owners who pay forest fee but who do not use the services of the Forest Management Association. 305 forest owners replied to the survey.

This survey showed partly inconsistent results. For example, forest owners think that they know the purpose of the Forest Management Association and its supply of services well, but for example, there is a lack of knowledge on the forestry fee and the forests' certification system. The image of the forestry fee is mainly negative, because forest owners do not know its purpose.

Language
Finnish

Pages
79+17

Keywords

Forest Management Association, forestry fee, forest ownership

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ ABSTRACT

1	Johdanto	6
2	Toiminnan perustana Laki Metsänhoitoyhdistyksestä	7
2.1	Metsänhoitomaksu	8
2.2	Metsänomistajan edunvalvonta	10
2.3	Sertifiointi	12
2.4	Puunmyynti metsänhoitoyhdistyksissä	12
3	Metsänhoitoyhdistys asiakaspalvelijana	13
3.1	Metsänhoitoyhdistysten Palvelu Oy	14
3.1.1	Asiakastyytyväisyys	15
3.1.2	Yrityskuva	15
3.1.3	Markkinointiviestintä	16
3.2	Palvelun kehittäminen	18
4	Metsänhoitoyhdistyksen haasteet toimintaympäristön muuttuessa	18
4.1	Metsänhoitoyhdistyksen kilpailuedut ja -haitat	20
4.2	Yksityismetsänomistajuus Suomessa	21
4.2.1	Metsänomistajien arvot ja asenteet	22
4.2.2	Metsänomistajakunta muutoksessa	23
4.3	Metsänhoitoyhdistyksen organisaatiomalliin kohdistuvat muutokset	24
4.4	Muutosten vaikutuksia	25
5	Metsänhoitoyhdistys Pohjois-Karjala	27
6	Tutkimuksen tavoite	28
7	Aineisto ja menetelmät	30
7.1	Tutkimuksen perusjoukko	30
7.2	Aineiston analysointi	31
8	Tulokset ja tulosten tarkastelu	32
8.1	Perustietoa vastaajista	32
8.2	Metsänomistajien arvot	36
8.3	Metsänhoitoyhdistyksen palvelut ja tyytyväisyys niihin	38
8.3.1	Kokonaisarvosana palveluille	42
8.3.2	Vastaajien kehitysehdotuksia palveluille	46

8.4	Metsänhoitoyhdistyksen palveluita käyttämättömien metsänomistajien palvelutarve.....	47
8.4.1	Palvelusopimukset	49
8.4.2	Yhteydenottaminen	51
8.5	Tietoväylät ja niiden käyttö.....	52
8.6	Tietämys metsänhoitoyhdistyksestä ja sen toiminnasta.....	56
8.7	Metsänhoitomaksu.....	58
8.7.1	Kommentteja metsänhoitomaksusta aktiiviset vastaajat	63
8.7.2	Kommentteja metsänhoitomaksusta passiiviset vastaajat.....	64
8.8	Metsäsertifiointi.....	65
8.9	Edunvalvonta	69
9	Pohdinta.....	73
9.1	Tärkeimpiä tuloksia.....	73
9.2	Työn hyödynnettävyys	74
9.3	Tutkimuksen yleistettävyys ja luotettavuus	75
9.4	Jatkotutkimustarpeet.....	76
	Lähteet.....	77

Liite 1 Saatekirje

Liite 2 Kyselylomakkeet, Aktiivinen ja Passiivinen

Liite 3 Suhtautuminen metsänhoitomaksuun Etelä-Suomen metsänomistajaliiton alueella. Maaseudun tulevaisuus 24.1.2011, s.10

1 Johdanto

Metsänhoitoyhdistyksellä ja sen toiminnalla on Suomessa pitkät perinteet. Ensimmäinen metsänhoitoyhdistys perustettiin jo vuonna 1900. Yhdistysten toiminta metsänomistajan ja metsätalouden hyväksi on ollut kautta aikojen merkittävää ja yhä tänä päivänä sillä on suuri rooli suomalaisessa yksityismetsätaloudessa.

Metsänomistajille metsien merkitys on monipuolistunut ja arvot metsää kohtaan muuttuneet kenties pehmeämmiksi. Myös metsäsektori on muutoksen alla, eikä vähiten poliittisen päätöksenteon takia. Metsänomistajakunnan ja metsäsektorin toimintakentän muuttuessa myös metsänhoitoyhdistykseen kohdistuu muutospaineita.

Tutkimuksen tavoitteena on saada käsitys metsänomistajakunnan arvoista ja asenteista metsää ja metsänomistajuutta kohtaan ja tätä kautta myös asenteista ja käsityksistä metsänhoitoyhdistystä kohtaan. Tutkimuksella halutaan selvittää, millaiseksi organisaatioksi metsänomistajat metsänhoitoyhdistyksen kokevat ja millainen sen tulisi olla, jotta metsänhoitoyhdistys kykenisi paremmin auttamaan metsänomistajien metsänomistukselleen asettamien tavoitteiden toteutumista.

2 Toiminnan perustana Laki Metsänhoitoyhdistyksestä

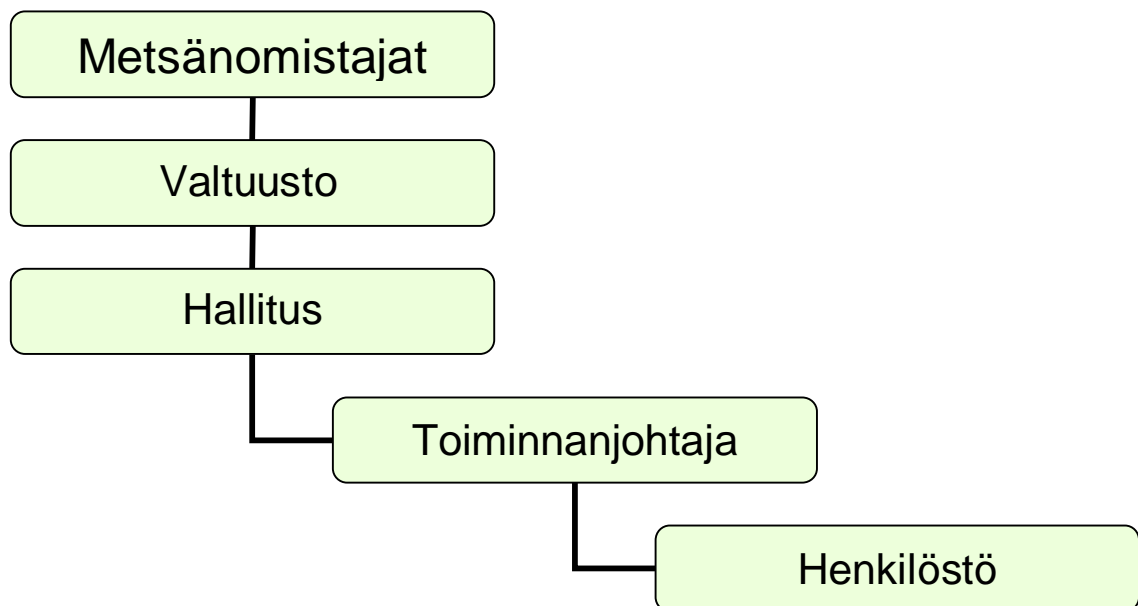
Metsänhoitoyhdistys on metsäalan edistämisorganisaatio, jonka olemassa olosta ja toiminnasta on säädetty lailla. Ensimmäinen laki metsänhoitoyhdistyksistä tuli voimaan vuonna 1950. Laki säädettiin, koska se katsottiin tärkeäksi turvaamaan metsien hyvä hoito ja olemassa ollut metsänhoitoyhdistysjärjestelmä. Nykyinen metsänhoitoyhdistyslaki säädettiin vuonna 1998 ja se astui voimaan vuonna 1999. (Kiviniemi, Toro, Juutinen & Sahi 2001, 18-19.) Lain tarkoituksena on edistää metsänomistajien metsätalouden kannattavuutta ja heidän metsätaloudelleen asettamien muiden tavoitteiden toteutumista. Yhdistyksen tulee myös lain mukaan edistää taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävä metsien hoitoa ja käyttöä. (L1998/534 1998.) Toiminnan tulee siis olla sekä yhteiskunnallisen että metsänomistajan edun mukaista. Yhteiskunnallisena toimintana voidaan pitää metsäpoliittisten tavoitteiden edistämistä eli pyrkiä pitämään metsätalous kannattavana ja taata puuntuotanto. Lailla myös pyritään varmistamaan, että metsänomistajille on tarjolla apua, neuvontaa ja palveluita metsäalan ammattilaisilta, jos he niitä metsätalouden harjoittamiseen tarvitsevat. (Kiviniemi ym. 2001, 53-54.)

Metsänhoitoyhdistys on oikeastaan metsänomistajien yhteenliittymä, johon metsänomistajilla on automaattijäsenyys metsänhoitomaksua maksamalla. Yhdistyslain mukaan päätösvalta yhdistyksissä kuuluu niiden jäsenille. Saman lain mukaan päätösvalta voidaan antaa myös yhdistyksen valtuutetuille. Metsänhoitoyhdistyksen valtuutettuja ovat valtuustossa ylintä päätösvaltaa käyttävät, jäsenvaaleilla valitut metsänomistajat. (Kiviniemi ym. 2001, 53-54.)

Valtuusto valitsee metsänhoitoyhdistykselle hallituksen. Hallituksen tehtävänä on hoitaa yhdistyksen asioita ja edustaa yhdistystä sekä pitää huolta yhdistyksen taloudesta ja omaisuudesta. Hallituksen tulee myös pitää huolta toiminnan

lain- ja sääntöjenmukaisuudesta. Käytännössä tehtävien hoitaminen on uskottu metsänhoitoyhdistyksen toiminnanjohtajalle. Hallituksella on kuitenkin vastuu tehtävien ja toiminnan sääntöjenmukaisesta järjestämisestä eli hallituksen tulee valvoa ja tukea toiminnanjohtajan roolia. (Kiviniemi ym. 2001, 64-65.)

Metsänhoitoyhdistyksen jäsenet eivät siis voi suoraan puuttua yhdistyksen toimintaan. Tämän vuoksi valtuuston ja hallituksen jäsenillä on velvollisuus seurata metsänhoitoyhdistyksen asioita ja edustaa metsänomistajia eli yhdistyksen jäseniä. Viestinnän merkitys korostuu tällaisessa päätöksentekomallissa, koska jäsenten tulee saada tietoa yhdistyksen toiminnasta ja päätöksistä sekä yhdistyksen tilasta. (Kiviniemi ym. 2001, 53.)

Kuvio 1. Metsänhoitoyhdistyksen organisaatiokaavio

2.1 Metsänhoitomaksu

Metsänhoitomaksun olemassa olon tärkeydestä keskustellaan jatkuvasti. Etelä-Suomen metsänomistajaliiton teettämän tutkimuksen mukaan kuitenkin suurin osa alueen metsänomistajista kannattaa metsänhoitomaksun säilyttämistä ”ks.

liite 3”. Yli 60 prosenttia metsänomistajista haluaisi säilyttää metsänhoitomaksun nykyisen kaltaisena. Puolet metsänhoitomaksua kannattavista haluaisi kuitenkin alentaa maksua. Viidesosa metsänomistajista haluaisi poistaa metsänhoitomaksun kokonaan. (Virtanen 2011.)

Metsänhoitomaksu koostuu kaikille metsänomistajille samansuuruisesta perusmaksusta, joka on tällä hetkellä 24,57 euroa sekä hehtaarikohtaisesta maksusta, joka vaihtelee metsänhoitoyhdistyksittäin. Hehtaarikohtaisen maksun suuruus Pohjois-Karjalan metsänhoitoyhdistyksen alueella on 1,68 euroa vuonna 2011. (MHY Pohjois-Karjala 2011.)

Metsänhoitomaksujen käytöstä on säädetty tarkasti Metsänhoitoyhdistyslaissa ja –asetuksessa. Laissa määritetään, mihin varoja tulee ja saa käyttää, ja mihin niitä ei saa käyttää. Ensisijaisena käyttökohteena on kirjattu metsänhoitomaksun käyttö metsänomistajien metsänhoidolliseen ja metsätaloutta yleisesti edistävään neuvontaan, koulutukseen ja tiedotukseen sekä metsänhoitoyhdistyksen hallinnollisiin tehtäviin. Varoja voi myös käyttää metsien kestävän hoidon ja käytön edistämiseen sekä biologisen monimuotoisuuden edellytysten turvaamiseen metsissä. Puuntuotannon kannalta tärkeät toimenpiteet ja niiden edistäminen on hoitotoimenpiteisiin varattujen varojen ensisijainen käyttökohde. Metsänhoitomaksulla kerättyjä varoja ei saa käyttää työpalveluiden varsinaisiin kustannuksiin. (L1998/534 1998.) Tällä halutaan estää kilpailun vääristymistä markkinoilla.

Metsänhoitomaksulla on suuri merkitys yksityismetsätaloudelle ja sen kannattavuudelle. Sillä pyritään pitämään yllä metsänomistajien tasavertaisuutta, riippumatta siitä, kuinka kaukana metsänhoitoyhdistyksen toimipisteestä metsätila sijaitsee sekä tasaamaan pienten metsälöiden metsänhoidollisia kustannuksia. Pienillä tiloilla tulisi vääjäämättä ongelmia, jos metsänhoitoyhdistys ei aktivoisi heitä ja metsänhoitomaksun myötä tulisi kustannussäästöjä. (Eskelinen 2011.) Yksityismetsillä on myös tärkeä rooli maaseudun elinvoimaisuuden ylläpitäjänä. Metsätalouden tulo- ja työllisyysvaikutukset ovat paikallisesti vielä huomattavia. (Karppinen, Hänninen & Ripatti 2001.)

Työ- ja elinkeinoministeriön (2011) teettämän selvityksen mukaan metsätalouden tulee olla kannattavaa, ja metsätalouteen tulee suhtautua samoin kuin muihinkin talouden toimialoihin. Metsänomistajien tasapuolinen kohtelu ei kuitenkaan johda kannattavaan puuntuotantoon. Pienillä tiloilla, joissa ei ole edellytyksiä toimia kannattavasti voitaisiin hyvin jättää tekemättä tiettyjä metsänhoitollisia toimenpiteitä. Kustannusten tulisi jakautua aiheuttamisperiaatteiden mukaan, eikä isojen tilojen pitäisi tukea pieniä tiloja toiminnassaan.

2.2 Metsänomistajan edunvalvonta

Metsänomistajien kansallista ja kansainvälistä edunvalvontaa toteuttaa Maataloustuottajain keskusliitto, MTK, yhdessä Metsänomistajien liittojen kanssa. MTK:n metsälinja pyrkii vaikuttamaan poliittiseen päätöksentekoon metsänomistajien etujen mukaisesti niin kotimaisessa kuin kansainvälisessä metsä- ja ympäristöpolitiikassa. Edunvalvonnalla halutaan taata metsänomistajien mahdollisuudet tuottaa puuta kannattavasti sekä huolehtia metsänomistajien oikeusturvan ja päätösvallan turvaamisesta. MTK:n metsälinja ja Metsänomistajien liitot kuuluvat samaan metsänomistajien edunvalvontaorganisaatioon Metsänhoitoyhdistyksen kanssa. (MTK 2009, 15.)

Metsänomistajien liitot ovat alueellisia metsänomistajien edunvalvontajärjestöjä. Omalla toiminta-alueellaan liitot muun muassa huolehtivat puukauppaan ja muuhun metsätalouteen liittyvästä metsänomistajien edunvalvonnasta sekä toimivat yhdyssiteenä MTK:n ja jäsentensä välillä. Liiton tärkeimpiä tavoitteita ovat yksityismetsätalouden kannattavuuden ja puunkäytön edistäminen sekä metsänomistajien sosiaalisen ja yhteiskunnallisen aseman parantaminen. Oleellinen osa liiton toimintaa on myös huolehtia tiedotuksesta jäsenilleen, sidosryhmille sekä suurelle yleisölle. (MTK 2009 50-55.) Metsänomistajien liittojen merkitys saattaa kuitenkin tulevaisuudessa vähentyä. Kaikki metsänhoitoyhdistyksen toimijat eivät myöskään ole vakuuttuneita metsänomistajien liittojen hyödyllisyydestä. (Sinkkonen, Tervo, Mäkinen, Korhonen-Sande 2008, 28).

Metsäsektorilla kaikki on muutoksen kourissa ja kansantalouden tai metsäteollisuuden etu ohittaa helposti metsänomistajien edun oli sitten kysymyksessä lainsäädännön kehittäminen tai puumarkkinoiden toimivuus. Metsätalouden kannattavuuden pitää olla metsänomistajan käsissä. Metsänomistaja tekee päätökset metsien hoidosta ja käytöstä. Kun metsänomistaja kantaa yrittäjäriskin, pitää hänellä olla mahdollisuus kannattavaan tuotantoon, aivan kuten muussakin elinkeinotoiminnassa. _ _ Varmin tapa saada puuvarat hyödyntämään metsäteollisuutta ja kansantaloutta on metsänomistajalähtöinen metsäpolitiikka. (MTK, 2010a.)

Valvomalla metsänomistajan etua pyritään siis takaamaan metsätalouden kannattavuus myös metsänomistajalle itselleen ja sitä kautta koko kansantaloudelle. Metsänomistajan edunvalvonnan ja metsätalouden edistämistoiminnan tulisi kulkea myös metsänhoitoyhdistyksessä käsikkäin, taaten näin metsänomistajalle luotettavan kumppanin metsäasioiden kokonaisvaltaiseen hoitoon.

Metsänhoitoyhdistys toimii metsänomistajan paikallisena edunvalvojana. Käytännössä tämä tarkoittaa metsänomistajan edunvalvontaa puukauppaan liittyvissä asioissa sekä paikallista tiedottamista ja viestintää. (Kiviniemi ym. 2001, 64-65.) Raakapuun ostajien vähäinen määrä antaa metsäteollisuusyrityksille mahdollisuuden vaikuttaa olennaisesti etenkin kuitupuun, mutta myös tukkipuun hintatasoon ja laatuvaatimukseen (Viitala 1994, 10). Tämän vuoksi on metsänomistajan edun mukaista, että metsänhoitoyhdistys on tarvittaessa avustamassa ja neuvomassa puukauppaan liittyvässä päätöksenteossa. Metsäalan ammattilaisilla on tietämys puun hintaan vaikuttavista leimikko kohtaisista sekä puun katkontaan liittyvistä tekijöistä.

Viitala (1994, 10-11) spekuloi metsänhoitoyhdistysten mahdollista fuusioitumista tutkimuksessaan koskien Itä-Suomen metsänhoitoyhdistyksiä sekä niiden ominaisuuksia ja toimintatapoja. Tutkimuksen mukaan suuret, jopa maakunnalliset metsänhoitoyhdistykset pystyisivät paremmin toteuttamaan metsänomistajien edunvalvontaa. Tällä luotaisiin vastapainoa teollisuuden puunhankinnan keskittymiselle. Suuremmilla yhdistyksillä katsotaan myös olevan paremmat mahdollisuudet vaikuttaa markkinoille tulevan raakapuun hintaan ja määrään.

Mikäli edunvalvonta tulee jatkossa saamaan suurempaa painoarvoa metsänhoitoyhdistysten toiminnassa ja etujärjestötoiminta tulee korostumaan aikaisempaa

enemmän, ei voida välttyä ristiriidoilta metsänhoitoyhdistyslain ja edunvalvonnan välillä (Viitala 1994, 48-49). Muun muassa tämän takia edunvalvonnan painotusta tulee metsänhoitoyhdistyskentällä miettiä tarkoin toimintaa suunniteltaessa.

2.3 Sertifiointi

Lähestulkoon kaikki Suomen yksityismetsät kuuluvat PEFC – metsäsertifiointin piiriin. Yksityismetsien sertifiointi on Suomessa järjestetty ryhmäsertifiointina. Tämä mahdollistaa kaikkien metsänomistajien osallistumisen sertifiointiin. Ryhmäsertifiointi on kustannustehokasta; pienten, yksittäisten metsätilojen sertifiointi olisi kallista ja tehotonta. Ryhmäsertifiointi onnistuu Suomessa pääasiassa sen vuoksi, että metsänomistajat ovat metsänhoitoyhdistysten ja metsänomistajien liittojen kautta järjestäytyneet kattavasti. (PEFC Suomi 2009.)

Metsänomistajalle ei aiheudu metsäsertifiointista lisäkustannuksia, jos hän on metsänhoitoyhdistyksen jäsen. Esimerkiksi vuotuiset sertifiointiin kuuluvat auditiot kustannetaan metsänhoitomaksuilla. Pohjois-Karjalan metsänhoitoyhdistyksen alueella sertifiointista johtuvat suorat kustannukset ovat 40 000 – 50 000 euroa vuosittain. Kustannuksiin ei ole laskettu sertifiointin parissa työskentelevien toimihenkilöiden ajankäytön aiheuttamia kustannuksia, jotka tuovat vielä merkittävän lisän vuotuisiin kustannuksiin. Jos metsänomistaja ei ole metsänhoitoyhdistyksen jäsen, mutta haluaa metsiensä kuuluvan metsäsertifiointin piiriin, maksaa sertifiointi hänelle tilakoosta riippuen 50 – 200 euroa aina kolmeksi vuodeksi kerrallaan. (MHY Pohjois-Karjala 2011.)

2.4 Puunmyynti metsänhoitoyhdistyksissä

Metsänhoitoyhdistyslain 3. § velvoittaa metsänhoitoyhdistystä tarjoamaan metsänomistajille ammattiapua ja niitä palveluita, joita he metsätalouden harjoittamisessa tarvitsevat. Velvoite koskee myös neuvonnan ja avun tarjoamista puu-

kauppaan liittyvissä asioissa, metsänomistajan niin halutessa. Metsänomistaja voi esimerkiksi itse puukauppaa tehdessään pyytää yhdistystä tarkastamaan puukaupan ehdot ja huolehtimaan korjuun ja mittauksen valvonnasta. Metsänhoidollisia ja puukaupallisia ratkaisuja on lähes mahdotonta erottaa toisistaan. Metsänhoitoa ei ole ilman metsänomistajalle kannattavaa puukauppaa. (Kiviniemi ym. 2001, 23.)

Monet metsänomistajat ovat epätietoisia puukauppaan ja puun korjuuseen liittyvistä asioista. Esimerkiksi puutavaralajit ja niiden katkenta vaikuttavat oleellisesti puusta saatavaan hintaan. (Eskelinen, R. 2011.) Puukauppaa tehdessä neuvotellaan useista tärkeistä asioista, joissa metsänomistajan ja puunostajan edut ovat erilaiset. Metsänomistajan neuvotteluasema puukauppaa koskevissa asioissa on huono, koska ostajien kilpailu on paikoin olematonta. (Kiviniemi ym. 2001, 24.)

Metsänhoitoyhdistys ei saa harjoittaa puukauppaa ostamalla tai myymällä metsänhakkuuoikeuksia tai puutavaraa omaan lukuunsa. Puukauppaa koskevia sopimuksia metsänhoitoyhdistys voi puolestaan tehdä vain kirjallisiin valtuuksiin perustuen asianomaisten metsänomistajien nimissä. Puukaupassa ja puunkorjuuseen liittyvissä asioissa metsänhoitoyhdistys voi antaa apua puun myyjälle eli metsänomistajalle. (L1998/534 1998.)

3 Metsänhoitoyhdistys asiakaspalvelijana

Metsäpalveluiden markkinoinnin lähtökohtana on Suomessa pitkälti ollut teollisuuden puun saannin varmistaminen. Näkökulma on ollut lähinnä kansantaloudellista etua ajava. Nykyään palveluita tulee kuitenkin kehittää asiakaslähtöisesti ja tehokkaasti. Asiakkaan, eli metsänomistajan ja toisaalta myös puun ostajan tarpeet täytyy ottaa huomioon. (Työ- ja elinkeinoministeriö, 2011.)

Asiakas koko toiminnan lähtökohtana on arvo, ajattelutapa ja toimintamalli. Hän on yksilö, jonka toiveet otetaan huomioon palveluiden kehittämisessä (Lotti 2001, 63). Asiakaspalvelu on merkittävä osa Metsänhoitoyhdistyksen toimintaa. Asiakkaiden kanssa toimiminen on osa jokapäiväistä työtä. Oman haasteensa tuo asiakas- eli metsänomistajakunnan laaja kirjo. Metsänhoitoyhdistyksen on hallittava asiakaspalvelu ja toimittava metsänomistajalähtöisesti.

3.1 Metsänhoitoyhdistysten Palvelu Oy

Metsänhoitoyhdistysten Palvelu Oy perustettiin vuonna 2002 rakentamaan metsänhoitoyhdistyksille ketjumallia. MHY-ketjun tarkoituksena on yhtenäistää metsänhoitoyhdistysten toimintaa. Käyttämällä yhtenäisiä ohjeistuksia metsänhoitoyhdistyksen tarjoamille palveluille, pyritään takaamaan palveluiden yhdenmukaisuus metsätilan sijaintikunnasta ja metsänhoitoyhdistyksestä riippumatta. Myös yhteisen markkinointimateriaalin käyttäminen on olennaista ketjumallin ylläpitämiselle. MHYP Oy seuraa myös metsänhoitoyhdistysten palvelun laatua muun muassa asiakaspalautteita käsittelemällä. (Hankonen 2009, 7.) Yhdistykset ovat kuitenkin itse vastuussa oman toimintansa laadusta ja asiakastyytyvyydestä sekä paikallisesta markkinoinnista (MHYP 2006).

Liiketoimintamalli syntyy yrityksessä tapahtuvien toimintojen ja niiden välisten suhteiden järjestelmällisestä kuvauksesta. Liiketoimintamalli kattaa toiminnot, joiden avulla saadaan tuote tai palvelu tuotettua ja toimitettua asiakkaalle. Tarkan, yhtenäisen liiketoimintamallin noudattamiseen pyritään nykyisin useissa yrityksissä, monilla eri toimialoilla. Ketjuliiketoimintamalli tarjoaa yhteisen toimintakonseptin ja toimintamallin. Tämä helpottaa muun muassa asiakkuuksien hoitamista ja palveluiden kehittämistä. (MHYP 2006.) Yhteisen mallin ja laatujärjestelmän toteuttamiseksi on metsänhoitoyhdistyksille laadittu laatukäsikirja. Laatukäsikirja sisältää muun muassa yksityiskohtaiset toimintaohjeet ja palvelukuvaukset. (MHY Pohjois-Karjala 2011.)

3.1.1 Asiakastyytyväisyys

Asiakastyytyväisyyttä on tutkittu kauan. Asiakkaiden mielipiteiden tulee kiinnostaa asiakasta palvelevien henkilöiden lisäksi koko yrityksen henkilöstöä, etenkin yrityksen johtoa. Myös henkilöstön näkökulma tulee ottaa huomioon asiakastyytyväisyyttä mitatessa. Motivoitunut ja tyytyväinen henkilöstö tuottaa asiakkaan näkökulmasta parempia palveluita. Asiakastyytyväisyyden mittaaminen auttaa ymmärtämään asiakkaan vaatimuksia ja paljastaa suurimpia korjausta vaativia asioita. (Lotti 2001, 64-67.)

Asiakastyytyväisyyden säännöllinen mittaaminen on tärkeää. Metsänomistajilta kerätyn palautteen mukaan metsänhoitoyhdistykset ovat onnistuneet erinomaisesti työssään. Vuonna 2009 asiakaspalautteen keskiarvo oli 9,2. Saamastaan palvelusta palautteen antoi 7000 metsänomistajaa. Toimihenkilöitä pidetään ammattitaitoisina ja palvelualttiina. Hyvää palautetta saivat myös yhteyden­saannin helppous ja sovittujen aikataulujen pitäminen. (MTK 2010b.)

Metsänhoitoyhdistyksessä kerätään asiakaspalautetta yhtenäisen mallin mukaisesti. Laskun mukana metsänomistaja saa kehotuksen vastata asiakaspalautteeseen laskussa mainitussa internet osoitteessa. Asiakaspalaute tallennetaan metsänomistajien liitossa. Myös ei-asiakkaiden ja tyytymättömien asiakkaiden mielipiteet tulisi saada kiinni, mitä voidaan pitää haasteellisena. (MHYP 2006.)

3.1.2 Yrityskuva

Yrityksestään saaman tiedon perusteelle ihmiset muodostavat mielikuvia yrityk­sistä ja niiden palveluista. Yrityskuvalla voidaan myös tarkoittaa mielikuvaa, jonka yritys haluaa antaa itsestään asiakkaille. (Pitkänen 2001, 15.)

Mielikuva pitää sisällään asenteita, kokemuksia, tietoja, tunteita, päätelmiä ja uskomuksia. Mielikuvan muodostumiseen vaikuttavat yksilön omat arvot, kiin­nostus, saadut tai hankitut tiedot ja mahdolliset kokemukset. (Pitkänen 2001, 15.) Mielikuva ja sitä kautta yrityskuvan muodostuminen eivät ole yksiselitteisiä

käsitteitä. Esimerkiksi metsänhoitoyhdistyksen tapauksessa jokaisen metsänomistajan henkilökohtaiset mielipiteet vaikuttavat siihen, millaisena toimijana he metsänhoitoyhdistyksen näkevät.

Mielikuvat syntyvät monien tekijöiden tuloksena, eivätkä ihmiset usein osaa kertoa mihin mielikuva perustuu. Mielikuvat muodostuvat omien kokemusten, nähdyn, kuullun sekä luetun perusteella. Muiden ihmisten kokemukset ja kertomukset ja se, kuinka media käsittelee asiaa vaikuttavat myös mielikuvan syntymiseen. Yritys voi myös yrittää vaikuttaa yrityksestään syntyviin mielikuviin ja yrityskuvaansa omalla toiminnallaan ja viestinnällään. (Juholin 2009, 48.) Yrityksen mielikuva edustaa arvoja, joita asiakkaat, potentiaaliset asiakkaat, menetettyt asiakkaat ja muut ihmisryhmät liittävät yritykseen. Positiivinen ja hyvin tunnettu yrityskuva on yritykselle myös suuri voimavara, koska se vaikuttaa erityisesti asiakkaiden käsitykseen yrityksen toiminnasta ja viestinnästä. (Grönroos 2003, 385-387.)

Hyvän yritysmielikuvan avulla on mahdollisuus erottua markkinoilta. (Pitkänen 2001, 67). Yrityksestä syntyvä mielikuva vaikuttaa suuresti ihmisten tekemiin päätöksiin ja valintoihin. Yritysten tuleekin kiinnittää huomiota siihen, millainen mielikuva niiden toiminnasta yleisölle välittyy.

3.1.3 Markkinointiviestintä

Markkinointiviestinnän avulla kerrotaan nykyisille ja potentiaalisille asiakkaille, mitä palveluja yritys tarjoaa. Markkinointiviestintäkeinoja ovat henkilökohtainen myyntityö, mainonta, myynninedistäminen sekä suhdetoiminta. Oikein toteutettuna markkinointiviestintä lisää yrityksen ja sen tarjoamien palveluiden tunnettuutta ja herättää mielenkiintoa niitä kohtaan. Hyvin suunnitellulla ja toteutetulla markkinointiviestinnällä rakennetaan, ylläpidetään ja vahvistetaan palveluyrityksen yrityskuvaa. (Äyväri, Suvanto & Vitikainen 1991, 124-125.)

Myynninedistäminen, mainonta ja suhdetoiminta pyrkivät kaikki samaan lopputulokseen, tukemaan itse myyntityötä. Myynninedistämisen avulla tehdään yritystä ja sen palveluja tutuiksi asiakkaille. Mainonnalla puolestaan houkutellaan

kuluttajia yritykseen. Myynninedistämistoimet ovat osa laajempaa kampanjaa ja niillä tavoitellaan välitöntä myyntiä. Suhdetoiminnan vaikutukset tulevat puolestaan näkyviin pidemmällä aikavälillä. Myynninedistämistoimilla, esimerkiksi osallistamalla messuille tai järjestämällä kilpailuja ja arpajaisia, voidaan lisätä nykyisten ja mahdollisten tulevien asiakkaiden kiinnostusta yrityksen tarjoamiin palveluihin. Suhdetoiminnan lähtökohtana ovat yrityksen sidosryhmien asenteet ja mielipiteet. Yrityksen sidosryhmillä tarkoitetaan muun muassa asiakkaita, tiedotusvälineitä, yhteistyöyrityksiä, kilpailijoita ja niin kutsuttua suurta yleisöä. Suhdetoiminnan tavoitteena on poistaa mahdollisia kielteisiä asenteita sekä luoda ja ylläpitää yrityksen tunnettavuutta sekä kehittää positiivista yrityskuvaa. (Äyväri ym. 1991, 159-162.)

Rämön ja Toivosen (2009, 108) uusille metsänomistajille suunnatun kyselyn mukaan, uusien metsänomistajien tietämys metsä- ja ympäristöasioista on vähäistä. Viestittämällä metsäasioista tehokkaammin ja metsänomistajalle mielenkiintoisilla tavoilla, voitaisiin lisätä metsänomistajien tietoutta ja sitä kautta kiinnostusta myös metsäalan yrityksiin ja toimijoihin.

Metsänomistajien tärkeimpiä lähteitä metsällisen tiedon hankintaan ovat metsäsuunnitelma, Metsälehti ja Maaseudun Tulevaisuus. Suurissa kaupungeissa asuville etämetsänomistajille tärkein tietokanava metsäasioissa on sanomalehdet. Organisaatioista tärkeimmäksi tiedon välittäjäksi on nostettu metsänhoitoyhdistys. Organisaatioiden luotettavuudesta metsänomistajat eivät kuitenkaan ole varmoja, vaan kokevat metsäorganisaatioiden tehtävät usein epäselviksi ja päällekkäisiksi. Joka neljäs uusi metsänomistaja ei tiedä, mistä voi saada neuvoja ja palveluja niitä tarvitessaan. (Rämö & Toivonen 2009, 108.)

Etelä-Suomen metsänomistajaliiton teettämän tutkimuksen mukaan metsänhoitoyhdistysten viestinnässä olisi parannettavaa ”ks. liite 3”. Tarjottavista palveluista tulisi tiedottaa paremmin ja viestinnässä tulisi välttää liiallista metsäalan ammattisanaston käyttöä. Myös henkilökohtaista yhteydenpitoa toivottiin lisää. Metsänomistajat toivoivat myös lisää tietoa metsänhoidon vaihtoehdoista ja niistä aiheutuvista kustannuksista. (Virtanen 2011.)

3.2 Palvelun kehittäminen

MHY-ketjun tavoitteena on olla maan paras metsänomistajien palveluketju. MHY-ketjun palveluiden yhtenäistäminen on pääpiirteissään viety läpi. Metsänhoitoyhdistysten koko- ja toimintaerojen kasvamista voidaan pitää huolestuttavana, kun halutaan tarjota metsänomistajille yhtenäisiä palveluita. Yhdistyksen toimihenkilöiden tulisi sisäistää ketjutoimintamalli, jotta yhteinen toimintatapa saataisiin toimimaan myös käytännössä, jokapäiväisessä työssä. (MHYP 2006.)

Kilpailu asiakkaista kovenee metsänhoitoyhdistyskentällä. Metsäteollisuus yritysten kanssa palvelusopimuksen tehneiden metsänomistajien määrä on kasvussa. Metsänhoitoyhdistyksen asiakkaiden palkitsemiseksi ideoidaan kanta-asiakasjärjestelmän käyttöönottamista. (MHYP 2006.)

Metsänhoitoyhdistyksen aseman kannalta on tärkeää toiminnan läpinäkyvyys. Metsänhoitomaksu tuo mukanaan suurta vastuuta asioiden järjestämisestä paitsi lain mukaan, myös tarpeeksi läpinäkyvästi, jotta toiminta ei jää millekään sidosryhmälle epäselväksi. Toimihenkilöiden tulee esimerkiksi työaikasuunnitelmissaan erotella metsänhoitomaksulla tehtävät toimenpiteet ja liiketoimintaan kuuluvat toimenpiteet tarkasti. Ketjuauditoinneilla pyritään varmistamaan toiminnan yhtenäisyyttä ja läpinäkyvyyttä metsäkeskusten suorittaman virallisen valvonnan ohella. (MHY Pohjois-Karjala 2011.)

4 Metsänhoitoyhdistyksen haasteet toimintaympäristön muuttuessa

Yhtenä metsänhoitoyhdistyksen haasteena voidaan pitää metsänomistajien tavoitettavuutta ja kiinnostuksen herättämistä metsänomistajuuteen sekä taloudelliseen lopputulokseen tähtäävään metsänhoitoon. Metsähoitoyhdistyksen toiminnan kannalta on tärkeää pitää yllä metsänomistajien mielenkiinto metsänhoitoa kohtaan. Tämä on tärkeää myös metsätalouden ja metsäteollisuuden kan-

nattavuuden takia, koska yksityismetsätaloudella on niin suuri merkitys teollisuuden puunhuollolle. Metsistä saatavan puun tulisi olla jatkossakin hyvälaatuista ja korjuukelpoista. Myös kustannustehokkuuden parantamiseen tulisi pyrkiä. Tätä voitaisiin edesauttaa muun muassa koettamalla pysäyttää metsätilojen pirstoutumista entistä pienempiin osiin. Metsänomistajat tarvitsisivat konkreettista tietoa ja lukuja siitä, miten tilojen pirstoutuminen vaikuttaa puusta saatavaan hintaan ja sitä kautta metsään sijoitetun pääoman tuottoon.

Uusille metsänomistajille metsien hyvä hoito on tärkeää. Metsänhoidolla he pyrkivät parantamaan niin metsien taloudellista tuottoa kuin virkistyskäyttömahdollisuuksia. Hoitotoimenpiteiden selvittämiseen ja toteutukseen uudet metsänomistajat haluaisivat mielellään asiantuntevan metsäalan ammattilaisen apua. Metsien hakkuisiin suhtaudutaan pääosin myönteisesti ja niiden rajoitteisiin kielteisesti. (Rämö & Toivonen 2009, 28.) Metsänhoitoyhdistyksen kannalta metsänomistajien myönteinen suhtautuminen hakkuisiin ja kiinnostus metsänhoitoon on merkittävä asia. Metsänhoidosta kiinnostuneet metsänomistajat tulisi saada tavoitettua ja aktivoida heitä hoitotoimenpiteiden toteuttamiseen.

Metsänomistajat arvostavat myös metsien monipuolista käyttöä, jossa huomioidaan niin teollisuuden, virkistyksen kuin luonnonsuojelun tarpeet. (Rämö & Toivonen 2009, 24.) Metsien käsittelyssä tulisi siis ottaa huomioon metsänomistajan tarpeet metsätalouden tarpeiden ohella, jotta saataisiin pidettyä yllä positiivinen mielikuva metsätaloudesta ja sen toiminnasta. Taloudellisesta tuottavuudesta kiinnostuneita metsänomistajia tulisi kannustaa hoitamaan ja korjaamaan metsiään suurempina kokonaisuuksina sekä kehittämään erilaisia metsänomistajille sopivia menetelmiä metsien yhteiseen omistukseen tai käsittelyyn.

Myös metsäteollisuusyritykset ovat mukana tuottamassa metsänhoitopalveluita ja tarjoavat metsänhoitosopimuksia. Näin yritykset pyrkivät varmistamaan puun saantinsa kustannustehokkaasti. Metsänhoitoyhdistykselle metsäteollisuus yritykset ovat palvelusopimuksineen vakavasti otettavia kilpailijoita. Metsäteollisuus on myös kritisoinut metsänhoitoyhdistystä ja sen toimintaa. Metsänhoitomaksun poistaminen olisi metsäteollisuuden edun mukaista. Tämä perustuu todennäköisesti siihen, että teollisuus toivoisi näin ollen leimikoiden kilpailutta-

misen vähenevän ja markkinoille tulevan puun hinnan laskevan. (Eskelinen 2011.)

Tulevaisuudessa metsänomistajille on annettava valinnanvaraa sen suhteen, miten he haluavat toteuttaa metsänhoitotöitään. Palvelujen tuottamisen on tapahduttava metsänomistajien tavoitteista lähtien. Metsäpalveluita tulee myydä kuin muitakin tuotteita tai palveluita. Metsänhoitoa ei tulisi nähdä enää metsänomistajan yhteiskunnallisena velvollisuutena, vaan mahdollisuudeksi kasvattaa omaisuuden arvoa. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2011.) Metsänomistajat toivovat myös lisää tietoa metsänhoidon vaihtoehtoista ja niistä aiheutuvista kustannuksista päätöksentekonsa tueksi (Virtanen 2011) "ks. liite3".

4.1 Metsänhoitoyhdistyksen kilpailuedut ja -haitat

Metsänhoitoyhdistyksellä voidaan olettaa olevan monenlaisia kilpailuetuja verrattuna muihin alan toimijoihin. Yhdistykset kilpailevat markkinoilla tarjoamalla metsänomistajille heidän tarvitsemansa metsäpalvelut. Metsänomistajilla on täydellinen päätösvalta yhdistyksen asioista, joten yhdistyksen pitäisi toimia aina jäsenkuntansa etujen mukaisesti. Metsänhoitoyhdistysten kilpailuetuna onkin, että se voi markkinoida itseään metsäpalvelujen tuottajana metsänomistajille nimenomaan heidän etujaan ajavana tahona. (Sinkkonen ym. 2008, 26.)

Metsänhoitomaksu on metsänhoitoyhdistyksille merkittävä lainsäädännön turvaama strateginen omaisuuserä. Metsänhoitomaksuista saadut tulot ovat yhdistyksille niin tärkeitä, ettei suurin osa yhdistyksistä tulisi toimeen nykyisellä liiketoimintakonseptillaan ilman tuota resurssia. (Sinkkonen ym. 2008, 27.)

Metsänhoitoyhdistys on koko valtakunnan kattava organisaatio ja näin ollen sillä on käytössään laaja markkinointikanava. Metsänhoitoyhdistyksillä on myös valmiin jäsenkunnan ansiosta laajin tieto mahdollisista asiakkaista, eikä asiakkaiden saamiseksi tarvitse tehdä yhtä paljon työtä kuin kilpailijoiden. Toisaalta, vaikka valmista asiakaskuntaa voidaan pitää suurena kilpailuetuna, on sillä myös jonkin asteista kilpailuhaittaa. Koska yhdistykset eivät voi valita omia asi-

akkaitaan, myös toiminnalle kannattamattomia asiakkaita on palveltava. (Sinkkonen ym. 2008, 27-28.)

Metsänhoitoyhdistyksen yhtenä heikkoutena voidaan pitää esimerkiksi puutteita asiakassuhteiden ylläpidossa. Metsänhoitomaksusta huolimatta yhdistyksillä ei ole riittävästi resursseja aktivoida koko jäsenkuntaansa. Käytännössä yleensä tapahtuukin niin, että asiakkaista hoidetaan lähinnä ne, jotka ottavat yhdistykseen yhteyttä. Metsänhoitomaksusta huolimatta suuri joukko metsänomistajia on kuitenkin neuvonnan ulkopuolella. Metsänomistajat saattavat kokea metsänhoitoyhdistyksen palvelut myös kalliiksi. (Sinkkonen ym. 2008, 28.)

Kenties suurin kilpailuhaitta metsänhoitoyhdistykselle on kuitenkin sen olemassa olon riippuminen poliittisesta tahdosta ja lainsäädännöstä. Lainsäädäntö myös rajoittaa yhdistyksen toimintaa runsaasti. Metsänhoitoyhdistys voidaan myös nähdä välikätenä, jota ilman markkinat voivat toimia. (Sinkkonen ym. 2008, 28.)

4.2 Yksityismetsänomistajuus Suomessa

Yksityismetsänomistajuudella on Suomessa vahva asema. Noin 60 prosenttia Suomen metsistä on yksityisomistuksessa. Suurin osa yksityismetsistä on perheiden omistuksessa ja pienempi osuus perikuntien ja yhtymien hallinnassa. (Karppinen ym. 2002.)

Suureen metsänomistajakuntaan mahtuu monenlaisia ihmisiä erilaisine arvoineen ja asenteineen. Metsänomistajien arvot ja asenteet vaikuttavat paljon siihen, miten he oman metsänsä näkevät ja millaisia toimenpiteitä he haluavat siellä tehdä. Metsänomistajat arvostavat metsien monipuolista käyttöä, jossa huomioidaan niin teollisuuden, virkistyksen kuin luonnonsuojelun tarpeet. (Rämö & Toivonen 2009, 39.)

Yksityismetsillä on keskeinen merkitys metsäteollisuuden puuhuollolle. Teollisuuden käyttämästä kotimaisesta raakapuusta peräti 90 prosenttia tulee yksi-

tyismetsistä. Vaikka tuontipuun osuus metsäteollisuudessa käytettävästä puusta on viime aikoina ollut kasvavaa, tulee edelleen yli 70 prosenttia puusta suomalaisista yksityismetsistä. (Karppinen ym. 2002.)

4.2.1 Metsänomistajien arvot ja asenteet

Ihmisten arvot tiettyjä asioita kohtaan ovat melko pysyviä. Ne antavat siis myös viitteitä tulevasta. Asteet puolestaan selittävät ihmisten käyttäytymistä ja sen taustalla vaikuttavia tekijöitä. Arvojen ja asenteiden muodostumiseen vaikuttavat henkilön tausta sekä tiedot ja kokemukset arvojen ja asenteiden kohteena olevasta asiasta. Arvot ja asenteet vaikuttavat myös henkilön tapaan tarkastella metsäasioita. (Rämö & Toivonen 2009.) Asenteilla ja arvoilla metsää ja metsänomistajuutta kohtaan voidaan myös pyrkiä selvittämään metsänomistajien suhtautumista eri metsäalan organisaatioihin.

Rämön ja Toivosen (2009, 24-26) tutkimuksen perusteella suhtautuminen metsään on useimmilla metsänomistajilla hyvin tunnepitoista. Tämä johtuu osaltaan siitä, että perintönä saadut tilat ovat olleet saman suvun hallussa useiden sukupolvien ajan. Myös jokamiehenoikeuteen perustuvaan metsien käyttöön liittyy suuresti kokemuksia metsistä. Muun muassa seuraavat merkitykset korostuivat metsänomistajilla metsiä ajatellessa: tunnesiteet ja muistot lapsuudesta, metsän merkitys virkistyspaikkana, metsänomistuksen tuoma taloudellinen turva, metsän merkitys tulon lähteenä, metsien merkitys arvokkaana luonnonvarana sekä osana suomalaista maisemaa. Moni metsänomistaja ei pidä metsänomistusta erityisen hyvänä liiketoimintana, koska pääoman tuotto on heidän mielestään alhainen. Ihmisillä on myös metsiin kohdistuvia pelkoja. Pelot kohdistuvat lähinnä karhuihin ja susiin. Pelokkaat metsänomistajat käyvät metsässä vain välttämättömissä tilanteissa ja asiantuntijan kanssa.

Suurin osa metsänomistajista ei edes halua ajatella metsätilastaan luopumista, vaikka se saatetaankin kokea joskus jopa rasitteena. Metsänomistuksen jatkaminen koetaan velvollisuudeksi ja oman metsän myyminen ventovieraalle koetaan useimmiten mahdottomaksi. (Rämö & Toivonen 2009, 26.) Keskisuurten ja

suurten metsätilojen omistajat painottavat enemmän metsien taloudellista käyttöä, kun taas pienten tilojen omistajat ovat suojelumyönteisempiä. (Rämö & Toivonen 2009, 58.)

Lähes puolet metsänomistajista lukeutui vuonna 1999 monitavoitteisiin metsänomistajiin, jotka korostivat taloudellisten tavoitteiden ohella myös metsien aiheettomia hyötyjä. On myös ilmeistä, että suhtautumisessa metsäluontoon ja sen käyttöön on alueellisia ja ihmisryhmien välisiä eroja. (Karppinen ym. 2002.)

4.2.2 Metsänomistajakunta muutoksessa

Metsänomistajakunnan rakenne on ollut muutoksessa aina 1960-luvun lopulta lähtien. Muutosta on ohjailnut yhteiskunnan elinkeinorakenteen muuttuminen, alueellisten kehityserojen lisääntyminen ja maan sisäinen muuttoliike. Tyypillisimmät piirteet metsänomistajakunnan muutoksessa ovat olleet maanviljelijöiden osuuden väheneminen, metsänomistajien muutto tilan ulkopuolelle sekä metsänomistajien ikääntyminen. (Karppinen ym. 2002.)

Tyypillistä metsänomistajaa on nykyisin vaikea määritellä. Etämetsänomistajuus ja kaupunkilaisten osuus metsänomistajina on lisääntynyt, mutta maltillisesti. Noin 60 prosenttia metsänomistajista asuu maaseudun haja-asutusalueilla ja vain viidesosa yli 20 000 asukkaan kaupungeissa. Kaksi kolmasosaa metsänomistajista asuu tilan sijaintikunnassa ja ainoastaan kolmas osa sijaintikunnan ulkopuolella. (Karppinen ym., 2002.) Tulevaisuudessa saattaa tosin tapahtua suurempi rakenteellinen muutos, kun suuret ikäluokat luopuvat metsistään. Tällöin yhteys maaseutuun heikkenee syntyperäisten kaupunkilaisten tullessa metsänomistajiksi. Tunne- ja sukusiteiden vähenemisellä metsätilaan on varmasti myös merkitystä tulevaisuuden metsänomistajuuden kannalta. Metsänomistajien arvot ja asenteet tullevat kuitenkin säilymään pitkälti nykyisten kaltaisina muutoksista huolimatta. (Rämö & Toivonen 2009.)

Metsänomistajien neuvonta ja koulutus sekä metsäsuunnittelu ovat olennainen osa metsätalouden edistämistoimintaa. ”Metsänomistajakunnan ja sen tavoittei-

den erilaistuessa myös yksityismetsätalouden edistämisorganisaatioiden toimintaympäristö ja neuvonnalle asetetut vaatimukset muuttuvat” (Ovaskainen & Kuuluvainen 1994). Organisaatiot eivät ole vielä täysin kyenneet sopeuttamaan toimintaansa omistusrakenteen muutokseen (Ovaskainen & Kuuluvainen 1994).

4.3 Metsänhoitoyhdistyksen organisaatiomalliin kohdistuvat muutokset

Metsänhoitoyhdistykseen ja sen toimintaan on kohdistunut muutospaineita jo useamman vuosikymmenen ajan (MHY Pohjois-Karjala 2011). Paljon keskustelua on aiheuttanut metsänhoitoyhdistysten erikoisasema etujärjestöorganisaationa, metsänhoitotöitä tekevänä organisaationa ja yksityismetsätalouden edistämisorganisaationa. Myös metsänhoitoyhdistyslain ja metsänhoitomaksun tarpeellisuus on asetettu tässä yhteydessä kyseenalaiseksi. Vaikka metsänhoitomaksulla on lukuisia hyviä puolia kuten metsänomistajien tasapuolisen palvelun ja kohtuullisten toimitusmaksujen varmistaminen, katsotaan sen vähentävän kustannustietoisuutta sekä rajoittavan kilpailua metsänhoitotöiden toteuttamisessa. (Viitala 1994, 6-7.)

Metsänhoitoyhdistyksen ja sen toiminnan selkiyttämiseen on puututtu muutamman vuoden aikana ministeriötasolta lähtien. Tutkimuksia ja selvityksiä koskien metsänhoitoyhdistysten toiminnan lainmukaisuutta on tehty useampien tahojen puolelta.

Maa- ja metsätalousministeriö muun muassa pohti metsänhoitoyhdistysten asemaa eräässä kehittämishankkeessaan. Metsätalouden edistämisorganisaatioiden kehittämishanke, MEDOR, sijoittui aikavälille 1.5.2009–31.12.2009. Hankkeessa pohdittiin ratkaisuja ja kehitysvaihtoehtoja koskien metsätalouden edistämisorganisaatioiden toimintaa ja niiden selkeyttämistä. Tavoitteena oli muun muassa tehdä ehdotuksia kilpailun edellytysten lisäämiseksi metsäpalvelumarkkinoilla. Kilpailuneutraliteetin kannalta pidettiin ongelmallisena metsänhoitoyhdistysten mahdollisuutta suunnitella ja kohdistaa asiakasrahoitteisten palvelujensa markkinointia, koska niillä on käytössään kattavat tiedot metsänomistajista ja heidän metsävaroistaan. Myös metsänhoitomaksun käyttö ja sen

eriyttäminen liiketoiminnasta on työryhmän mukaan ollut ongelmallista. Vaikakin toiminta on metsänhoitoyhdistysten kirjanpidossa eriytetty, se ei ole kaikilta osin ulkopuolisten silmissä uskottavaa (Maa- ja metsätalousministeriö 2010).

Hankkeen kilpailutyöryhmä myös esitti, että maa – ja metsätalousministeriö perustaisi lainsäädäntö hankkeen, jolla muun muassa muutettaisiin metsänhoitoyhdistystä koskevaa lainsäädäntöä kilpailuneutraliteetin asettamien vaatimusten mukaiseksi (Maa- ja metsätalousministeriö 2010).

Työ- ja elinkeinoministeriön teettämässä selvityksessä puolestaan käsiteltiin metsätalouden yrittäjätoiminnan kehittämistä Suomessa. Selvityksen mukaan yrittäjätoiminnan kehittämiseen ja kilpailukyvyn parantamiseen tarvittaisiin laajoja ja välittömiä toimenpiteitä, kuten metsänhoitoyhdistysten aseman selkiyttämistä. Yhdistysten toiminnan ei tulisi vääristää kilpailua yrittäjyysmarkkinoilla. Selvityksessä korostettiin metsänhoitomaksulla rahoitettavien palveluiden selkeää erottamista asiakasrahoitteisesta toiminnasta. Metsänhoitomaksun katsotaan vääristävän kilpailua metsäpalvelu- ja puumarkkinoilla. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2011.)

Uusiksi toimintamalleiksi ja vaihtoehtoiksi metsänhoitoyhdistyksen osalta katsottiin muun muassa metsänhoitoyhdistyksen jäsenyyden vapaaehtoisuus ja näin ollen nykymallisen metsänhoitomaksun poistaminen. Tätä pidettiin yksinkertaisimpana tapana kilpailuneutraliteetti-ongelmien ratkaisemiseen. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2011.)

4.4 Muutosten vaikutuksia

Viitalan (1994, 43-49) tutkimuksen mukaan metsänhoitomaksun perustuminen vapaaehtoisuuteen muuttaisi metsänhoitoyhdistyksen koko toiminnan luonnetta. Tämä tarkoittaisi lähinnä luopumista metsänomistajien tasavertaisen palvelun periaatteesta, jota on pidetty metsänhoitoyhdistyslain yhtenä tärkeimmistä tavoitteista. Metsänhoitomaksun kokonaan poistuessa yhdistykset joutuisivat keskittämään toimintansa kustannussyistä entistä suuremmille metsätiloille. Vaara-

na on, että osa metsätiloista jäisi kokonaan metsätalouden neuvonnan ja harjoittamisen ulkopuolelle. Tehtäessä päätöksiä metsänhoitomaksun kohtalosta, tulee samalla harkita, kuinka tärkeänä metsäpoliittisena tavoitteena ylipäänsä pidetään kaikkien metsänomistajien neuvontaa ja palvelua. Myös Työ- ja elinkeinoministeriön (2011) teettämän selvityksen mukaan metsänhoitomaksun muuttuminen vapaaehtoiseksi tai maksun tilalle ehdotetun palvelusetelin käyttöönottamisen pelkona voidaan pitää, ettei puhtaasti kaupallinen metsänhoitoyhdistys enää kiinnostu pienistä metsänomistajista ja heidän metsänsä saatavat jäädä kokonaan metsätalouden harjoittamisen ulkopuolelle.

Yhdistysten rahoituksen painopisteen tulisi siirtyä metsänhoitomaksuista palveluista saataviin tuloihin. Näin ollen pyrittäisiin siihen, että yhdistysten tulot riippuisivat suoraan palvelujen kysynnästä. (Viitala 1994, 9.) Metsänhoitomaksuista riippuvuutta halutaankin vähentää ja osa yhdistyksistä on oma-aloitteisesti pyrkinyt vähentämään riippuvuuttaan metsänhoitomaksuista. Tällöin kuitenkin toimenpiteistä perittävät maksut nousevat. Toimintastrategiaa muuttamalla pyritään ennalta varautumaan tulevaisuuden tuomiin mahdollisiin muutoksiin. (MHY Pohjois-Karjala 2011.)

Suurimpina uhkina koskien metsänhoitoyhdistysten toimintaa tulevaisuudessa voidaan pitää suurmetsäteollisuuden poistumista markkinoilta, työvoiman riittävyyttä, raaka-aineen hintojen- ja metsänomistajien myyntihalukkuuden laskua sekä lakisääteisen aseman poistumista (Sinkkonen ym. 2008, 28). Tällä hetkellä suurimpana muutokseen vaikuttavana tekijänä voidaan näistä kenties pitää juuri lakisääteisen aseman poistumista.

5 Metsänhoitoyhdistys Pohjois-Karjala

Tämän tutkimuksen toimeksiantaja eli metsänhoitoyhdistys Pohjois-Karjala on Suomen suurin metsänhoitoyhdistys. Yksityismetsiä yhdistyksen toiminta-alueella on noin 820 000 hehtaaria. Metsänhoitoyhdistys Raja-Karjala, Pohjois-Karjala, Länsi-Karjala ja Keski-Karjala fuusioituivat 1.1.2010. Katsottiin, että iso metsänhoitoyhdistys takaa monipuoliset palvelut ja pystyy paremmin pitämään metsänomistajien puolta esimerkiksi maankäyttöasioissa ja puukaupassa. (MHY 2011.) Fuusioitumisella pyrittiin samaan myös kustannussäästöjä, joita onnistuttiinkin saamaan useilla osa-alueilla. Uuden Metsänhoitoyhdistys Pohjois-Karjalan ensimmäinen vuosi oli tuloksellisesti positiivinen ja yhdistymiseen ollaan tyytyväisiä. Fuusioitumisen avulla pyritään myös takaamaan yhdistyksen toiminnan mahdollisuus ja kannattavuus muuttuvassa toimintaympäristössä. (MHY Pohjois-Karjala 2011.)

Yhdistyksen alueelta metsää omistaa 22 300 henkilöä. Metsänhoitoyhdistyksen palveluita käyttäviä asiakkaita on noin 16 000 metsänomistajaa. (MHY Pohjois-Karjala 2011.) Passiivisia metsänomistajia on siis noin neljännes Pohjois-Karjalasta metsää omistavista. Tutkimuksessa passiivisella metsänomistajalla tarkoitetaan metsänomistajaa, joka ei ole viimeiseen kymmeneen vuoteen käyttänyt metsänhoitoyhdistyksen palveluita, mutta kuuluu kuitenkin metsänhoitoyhdistykseen ja maksaa metsänhoitomaksua.

Jokaista metsänhoitoyhdistyksen toimihenkilöä kohden on keskimäärin 450 metsänomistajaa asiakkaana ja 15 000 hehtaaria metsää toiminta-alueena. Keskimäärin toimihenkilö asioi noin kahdensadan metsänomistajan kanssa vuosittain. Metsänomistajien eli asiakaskunnan vaihtuvuus vuosittain on suhteellisen vähäistä; noin 75 prosenttia asiakkaista on vuosi vuodelta samoja metsänomistajia. (MHY Pohjois-Karjala 2011.) Metsänhoitoyhdistyksellä voitaisiinkin sanoa olevan merkittäviä kanta-asiakkaita.

Vuodesta 1999 vuoteen 2010, metsänhoitomaksusta vapautuksen hakeneita ja saaneita metsänomistajia oli Pohjois-Karjalan toiminta-alueella 227. Metsänhoi-

tomaksusta vapautuneiden tilojen keskikoko on 400 hehtaaria. Samalla ajankaksolla metsänhoitoyhdistyksen jäsenyydestä on eronnut 590 metsänomistajaa, mutta syystä tai toisesta he eivät joko ole hakeneet metsänhoitomaksusta vapautusta tai sitä ei ole heille myönnetty. Näiden tilojen keskikoko on 178 hehtaaria. (MHY Pohjois-Karjala 2011.)

Metsänhoitomaksusta vapautuneiden tilojen keskikoko on suhteellisen iso, koska metsänhoitomaksusta vapautuminen vaatii jonkin verran työtä. Pienillä metsätiloilla ei välttämättä ole resursseja, mielenkiintoa tai mahdollisuutta toteuttaa metsänhoitomaksusta vapauttamiseen vaadittavia metsänhoidollisia toimenpiteitä. Metsätilalla tulee metsänhoitomaksusta vapautuksen perusteiden mukaan olla voimassa oleva metsäsuunnitelma. Metsää on myös pitänyt hoitaa ja käyttää vähintään kolmen vuoden ajan hyvän metsänhoidon ja –käytön vaatimusten mukaisesti eikä metsässä saa olla selviä metsänhoidollisia puutteita. Metsän hoitoon tulee olla käytettävissä metsäammattilainen, joka ei ole metsänhoitoyhdistyksen tai metsäkeskuksen palveluksessa. Jos metsänomistaja itse on metsäalan tutkinnon suorittanut, sekin katsotaan hyväksyttäväksi perusteeksi. Vapautus myönnetään korkeintaan kymmeneksi vuodeksi kerrallaan. (Metsäkeskus 2011.) Tiukoiltakin kuulostavilla vaatimuksilla pyritään varmistamaan, että metsien tila pysyy mahdollisimman hyvänä. Kaikkien metsänomistajien tulee myös olla tasa-arvoisessa asemassa, joten on oikeudenmukaista, että metsänhoitomaksusta vapautumiseen tulee tehdä töitä metsänsä eteen.

6 Tutkimuksen tavoite

Tutkimuksella haluttiin saada tietoa siitä, minkälaisista metsänomistajista Metsänhoitoyhdistys Pohjois-Karjalan jäsenkunta koostuu. Metsänomistajien asenteita ja arvoja omaa metsää sekä metsänomistusta ja metsänhoitoyhdistystä kohtaan haluttiin selvittää. Näin voidaan saada kokonaiskuva siitä, millaisena

organisaationa metsänomistajat metsänhoitoyhdistyksen näkevät ja kuinka vahva tietämys heillä metsänhoitoyhdistyksen toiminnasta oikeastaan on.

Tässä tutkimuksessa arvoilla ja asenteilla tarkoitetaan metsän ja metsänomistuksen merkitystä, suhtautumista metsän käyttöön sekä suhtautumista Metsänhoitoyhdistykseen. Tiedoilla ja kokemuksilla on suuri merkitys ihmisten asenteisiin tarkasteltavasta asiasta. (Rämö, A-K. & Toivonen, R. 2009, 39.) Tämän takia tutkimuksen kannalta oli oleellista myös selvittää metsänomistajien kokemuksia ja tietämystä Metsänhoitoyhdistyksestä, sen toiminnasta ja palveluista. Tutkimuksella haluttiin selvittää myös metsänomistajien yleistä suhtautumista Metsänhoitoyhdistykseen sekä metsänhoitomaksuun ja metsänhoitoyhdistyksen toimintaan metsänomistajan paikallisena edunvalvojana.

Tutkimustulosten avulla voitiin kartoittaa metsänhoitoyhdistys Pohjois-Karjalan mahdollisia kehittämistarpeita. Metsänhoitoyhdistys Pohjois-Karjala voisi näin ollen kehittää toimintaansa ja suunnata markkinointiviestintää oikealle kohderyhmälle ja oikealla tavalla, jotta jäsenet saataisiin aktivoitua yhdistyksen palveluiden käyttäjiksi. Asiakaskuntaan jo kuuluvilta metsänomistajilta haluttiin myös tiedustella tyytyväisyyttä koskien palveluiden laatua ja toteutusta sekä asiakaspalvelua.

Tarkoituksena oli siis selvittää millaiseksi ja kuinka toimivaksi organisaatioksi kokonaisuudessaan metsänomistajat metsänhoitoyhdistyksen mieltävät ja millaisia muutoksia he toivoisivat tulevaisuudessa. Tutkimuksessa vastattiin seuraaviin pääkysymyksiin:

- metsänomistajien rakenne ja arvomaailma
- metsänomistajien tietämys metsänhoitoyhdistyksestä ja sen toiminnasta
- metsänomistajien tyytyväisyys metsänhoitoyhdistyksen toimintaan ja palveluihin

7 Aineisto ja menetelmät

7.1 Tutkimuksen perusjoukko

Tutkimus on pääosin kvantitatiivinen, mutta avoimien kysymysten avulla pyrittiin löytämään selityksiä metsänomistajien mielipiteisiin. Tutkimuksessa on siis myös kvalitatiivisia piirteitä avoimien kysymysten osalta.

Tutkimus pohjautuu metsänomistajille lähetettäviin kyselyihin. Kyselytutkimus sopi tutkimuksen tavoitteiden saavuttamiseksi, koska kyselytutkimusten avulla voidaan kerätä laaja tutkimusaineisto ja kysyä monia asioita. Kyselytutkimuksen mahdollisena ongelmana voidaan pitää vastaamattomuutta. Otoksoon tuleekin olla tarpeeksi suuri, jotta saataisiin tarvittava määrä palautettuja vastauksia. Tulee myös pohtia sitä, kuinka vakavasti vastaajat ovat suhtautuneet tutkimukseen ja ovatko he pyrkineet vastaamaan huolellisesti ja rehellisesti. Kyselylomake ja sen onnistuminen ovat ratkaisevia tutkimuksen onnistumisen kannalta. Jos annetut vastausvaihtoehdot tai kysymykset ymmärretään väärin, syntyy useita ongelmia. Onnistuneen kysymyslomakkeen laatiminen vie aikaa ja vaatii taitoa. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 191.) Etenkin passiivisten metsänomistajien kohdalla ongelmaksi voi muodostua vastaajien tietämättömyys ja perehtymättömyys asioihin, joita kysymyksissä esitetään.

Kyselyitä tehtiin kaksi erilaista. Niissä oli sekä samoja että eri kysymyksiä. Toinen kysely kohdistettiin metsänhoitoyhdistys Pohjois-Karjalan asiakkaille ja toinen metsänomistajille, jotka maksavat metsänhoitomaksua, mutta eivät käytä metsänhoitoyhdistyksen palveluita. Asiakkailla tarkoitetaan tutkimuksessa metsänhoitoyhdistyksen palveluita viimeisen kymmenen vuoden aikana käyttäneitä metsänomistajia. Jotta kaksi vastaajaryhmää saadaan eroteltua selkeästi toisistaan tuloksia käsiteltäessä, kutsuttakoon heitä passiivisiksi ja aktiivisiksi metsänomistajiksi ja vastaajiksi. Passiiviset vastaajat ovat metsänhoitoyhdistykseen kuuluvia, mutta palveluita käyttämättömiä metsänomistajia. Aktiiviset vastaajat ovat puolestaan yhdistykseen kuuluvia ja sen palveluita käyttäviä metsänomistajia.

Kyselylomakkeet testattiin ennen niiden lähettämistä 15 tutulla metsänomistajalla, jotta pystyttiin varmistumaan siitä, että kysymykset ovat ymmärrettäviä. Testaus onnistui hyvin ja kyselylomakkeet saivat positiivisen vastaanoton testaajilta. Kysymyslomake koettiin mielenkiintoisena ja monipuolisena, mutta ei liian raskaana.

Tutkimuksen perusjoukko on suuri. Metsänhoitoyhdistys Pohjois-Karjalalla on noin 22 300 jäsentä. Otokoko tuli kuitenkin rajata järkevästi, koska mahdollisuutta lähettää kysely esimerkiksi kymmenelle prosentille jäsenistä ei ollut mahdollista. Otokooksi valittiin niin passiivisille kuin aktiivisillekin metsänomistajille 500 metsänomistajaa. Yhteensä tutkimusta varten lähetettiin siis 1000 kyselylomaketta. 1000 metsänomistajaa on perusjoukosta 4,5 prosenttia.

Kyselylomakkeita saatiin takaisin yhteensä 305 kappaletta. Vastausprosentiksi muodostui siis 30,5 prosenttia. Passiivisilta metsänomistajilta takaisin saatiin 113 kyselylomaketta eli vastausprosentti oli 22,6. Aktiivisista metsänomistajista kyselyyn vastasi 192 henkilöä, vastausprosentiksi saatiin näin ollen 38,4. Kuten jo ennen kyselylomakkeiden lähettämistä oli odotettavissa, passiiviset metsänomistajat olivat haluttomampia vastaamaan kyselyyn.

7.2 Aineiston analysointi

Kerätty kvantitatiivinen aineisto analysoitiin SPSS 18.0 tilasto-ohjelmalla. Tarkempaa analysointia tehtiin ristiintaulukoimalla tuloksia. Tuloksia tarkasteltiin myös frekvenssi- ja prosenttijakaumien avulla.

Tulosten tilastollista eroavaisuutta toisistaan tutkittiin χ^2 riippumattomuustestillä ristiintaulukoinnin yhteydessä. Jos χ^2 -testin p-arvo on alle 0,05, muuttujien riippuvuudet toisistaan ovat tilastollisesti merkitseviä (Heikkilä 1998, 195).

Tutkimuksen kvalitatiivisissa osioissa käytetään analysointimenetelmänä teoriaohjaavaa sisällönanalyysia. Sisällönanalyysia voidaan käyttää kaikissa laadullisissa tutkimuksissa, koska se on laadullisen tutkimuksen perusanalyysime-

netelmä. Sisällönanalyysissa etsitään tekstin merkityksiä ja pyritään järjestämään aineisto järkevään muotoon, jotta siitä voitaisiin tehdä johtopäätöksiä. Teoriaohjaava sisällönanalyysi on yksi sisällönanalyysin muoto. Teoriaohjauksessa sisällönanalyysissä pyritään poimimaan yksittäisistä tapauksista havainnot ja ryhmittelemään ne, jonka jälkeen niitä voidaan tarkastella luokittain. (Tuomi 2002, 116-117.)

8 Tulokset ja tulosten tarkastelu

Taustamuuttujista moniin tuloksiin tilastollisesti merkitsevää eroavaisuutta saatiin metsänomistajan asuinpaikan mukaan. Tuloksiin vaikutti useissa tapauksissa se, asuuko metsänomistaja metsätilallaan, metsänhoitoyhdistys Pohjois-Karjalan toimialueella vai sen ulkopuolella. Toinen merkittävä taustamuuttuja joissain tapauksissa oli metsänomistajan ikä.

Kaiken kaikkiaan merkittävin taustamuuttuja oli metsänomistajien kuuluminen aktiiviseen tai passiiviseen vastaajaryhmään. Useita tilastollisesti merkitseviä eroavaisuuksia saatiin sen perusteella, käyttääkö metsänomistaja metsänhoitoyhdistyksen palveluita vai ei.

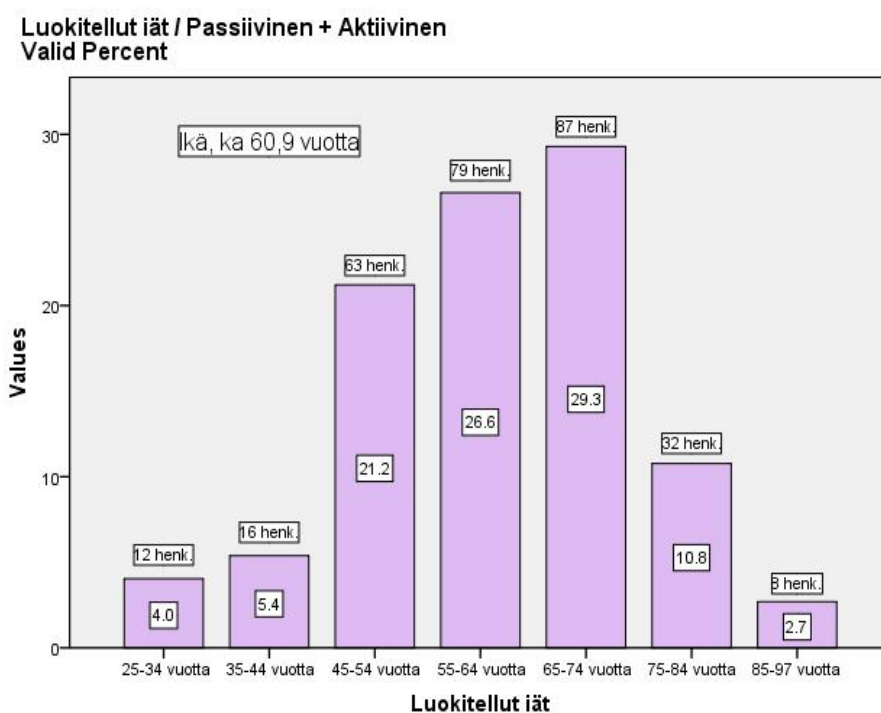
8.1 Perustietoa vastaajista

Metsänomistajilta haluttiin selvittää joitain perustietoja, joita voitaisiin käyttää tutkimuksessa mahdollisina taustamuuttujina. Myös yleisesti haluttiin saada tietoa siitä, minkälaisista metsänomistajista vastaajaryhmä koostui.

Tutkimukseen osallistuneista metsänomistajista 75,7 prosenttia oli miehiä. Naisia vastaajista oli siis 24,3 prosenttia. Sukupuolijakauma noudattelee Karppisen

ym. (2002) tutkimuksen tuloksia, jonka perusteella joka neljäs metsänomistaja on nainen.

Yli puolet vastaajista oli eläkeläisiä. Palkansaajia vastaajista on lähes kolmasosa ja maa- tai metsätalousyrittäjiä hieman yli 10 prosenttia. Vastaajien keski-ikä oli 60,9 vuotta (kuvio 2). Eniten vastaajia oli kolmessa ikäluokassa, jotka olivat 45-54 vuotta, 55-64 vuotta ja 65-74 vuotta. Näihin kolmeen ikäluokkaan mahtui 77,1 prosenttia vastaajista. Vastaajien keski-ikä noudattelee samaa linjaa muiden vastaavien metsänomistajiin kohdistuvien tutkimusten kanssa (Rämö & Toivanen 2009, 15.) Metsänomistajakunta on siis suhteellisen iäkästä.

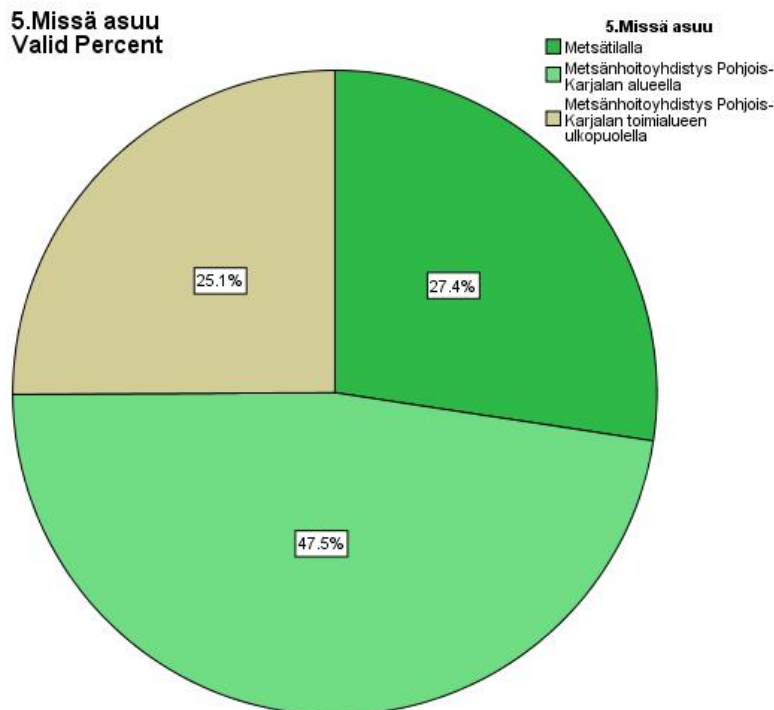

Kuvio 2. Vastaajien luokitellut iät.

Ainoastaan yksi neljäsosa vastaajista asuu metsänhoitoyhdistys Pohjois-Karjalan toimialueen ulkopuolella. 29,7 prosenttia vastaajista asuu yli 20 000 asukkaan kaupungissa.

Suurin osa metsänomistajista eli yli puolet vastaajista asuu maaseudulla. Metsätalallaan asuu suurempi osuus vastaajista kuin metsänhoitoyhdistyksensä toimialueen ulkopuolella (kuvio 3).

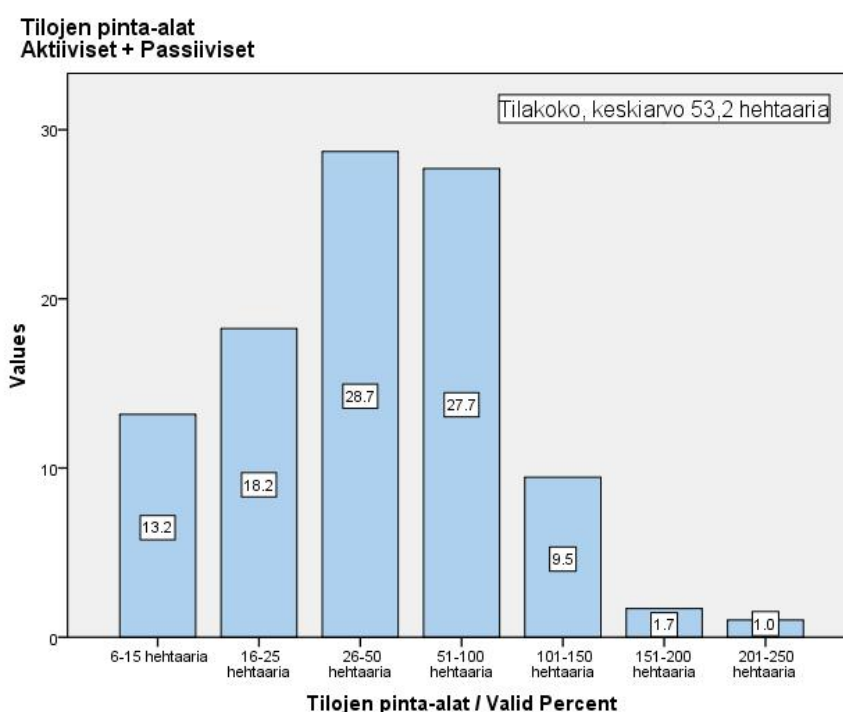
Tulokset antavat toisenlaista suuntaa yleisessä keskustelussa olleelle väitteelle, että metsänomistajakunta olisi vahvasti kaupunkilaistumassa. Myös muissa tutkimuksissa on päädytty samaan lopputulemaan metsänomistajien kaupunkilaistumisesta. Suomessa pohditaan paljon metsänomistajien nopeaa kaupunkilaistumista. Kuitenkin 60 prosenttia metsänomistajista asuu edelleen haja-asutusalueilla ja vain viidennes asuu yli 20 000 asukkaan kaupungeissa. Puolet metsänomistajista asuu yhä tilallaan (Karppinen ym. 2002.) Tulevaisuudessa metsänomistajakunta on kuitenkin kaupunkilaistumassa kun suurien ikäpolvien metsät periytyvät nuoremmille jo kaupunkilaistuneille sukupolville.

Kuvio 3. Metsänomistajien asuinpaikan jakautuminen.

Kyselyyn vastanneiden metsänomistajien metsätilojen pinta-ala keskiarvo oli hieman suomalaisten metsätilojen keskokoko suurempi, 53,2 hehtaaria (kuvio 4). Metsänhoitoyhdistys Pohjois-Karjalan alueen metsätilojen keskokoko on 34 hehtaaria (MHY Pohjois-Karjala 2011). Karppisen ym. (2002) tutkimuksen mu-

kaan suomalaisten metsätilojen keskikoko on 30,3 hehtaaria. Saman tutkimuksen mukaan niin pienien kuin suurienkin metsätilojen määrät ovat kasvamaan päin. Tutkimuksen mukaan noin 60 prosenttia metsätiloista on alle 20 hehtaarin suuruisia. Metsänhoitoyhdistys Pohjois-Karjalan kyselyyn vastanneista metsänomistajista 31,4 prosentilla tilakoko oli alle 25 hehtaaria. Kyselyyn on siis saattanut vastata herkemmin keskimääräistä suurempia metsätiloja omistavia metsänomistajia.

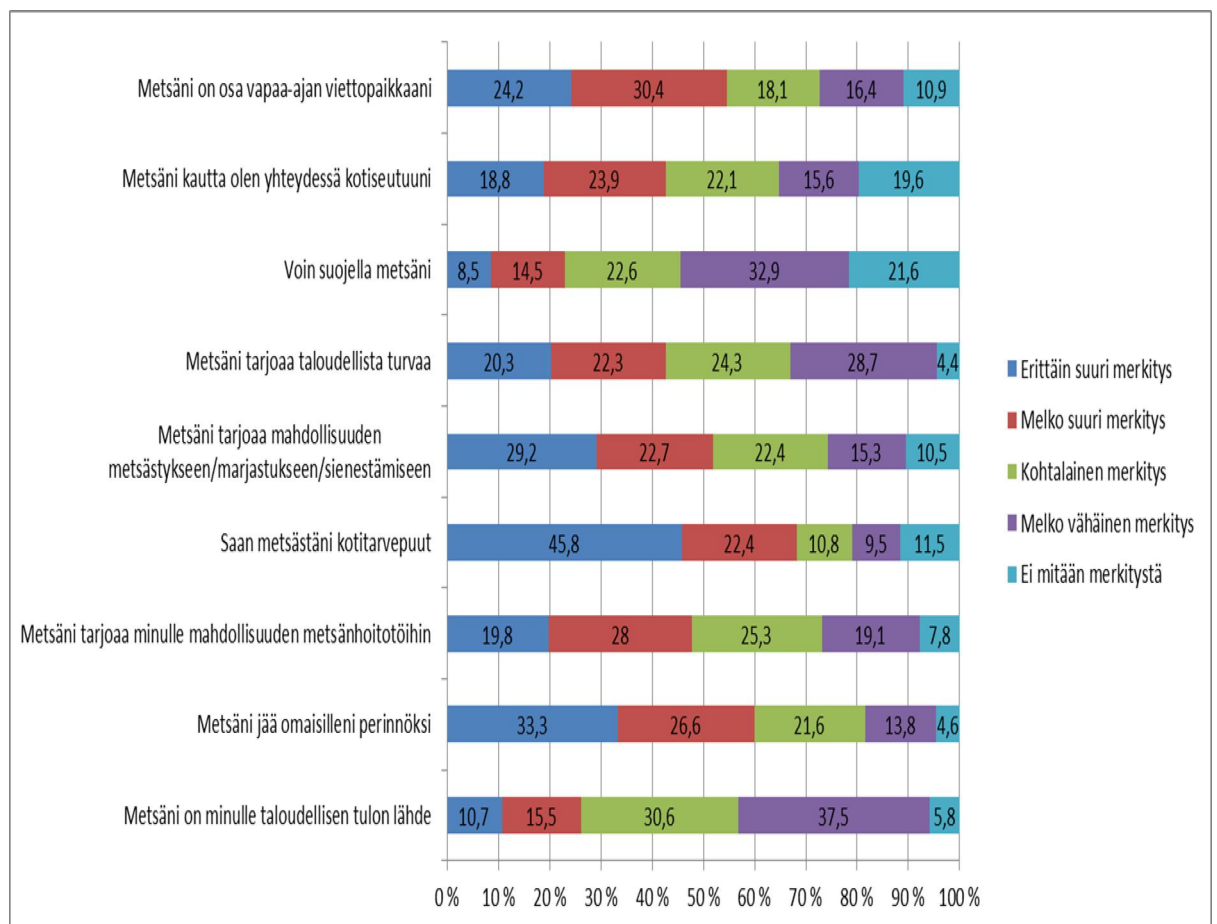

Kuvio 4. Metsätilojen luokitellut pinta-alat.

67,3 prosentilla vastaajista on tilallaan voimassa oleva metsäsuunnitelma. Tilastollisesti merkitsevää eroa aktiivisten ja passiivisten vastaajien välillä on sen suhteen onko voimassa olevaa metsäsuunnitelmaa. Aktiivisilla vastaajilla on enemmän voimassa olevia metsäsuunnitelmia kuin passiivisilla vastaajilla. Aktiivisista vastaajista 73 prosentilla vastaajista on voimassa oleva metsäsuunnitelma, passiivisilla vastaajilla puolestaan 57,9 prosentilla.

8.2 Metsänomistajien arvot

Kaikilta vastaajilta kysyttiin heidän suhtautumistaan omaa metsäänsä kohtaan. Kysymyslomakkeessa oli väittämiä koskien metsänomistamiseen liittyviä arvoja. Vastaajia pyydettiin arvioimaan viisiportaisen Likert-asteikon avulla, kuinka suuri merkitys annetuilla väittämillä heille on. Tuloksia käsitellessä todetaan väittämällä olevan metsänomistajalle merkitystä, jos hän on vastannut *erittäin suuri*, *melko suuri* tai *kohtalainen merkitys*. *Melko vähäinen merkitys* tai *ei mitään merkitystä* -vastaukset puolestaan tulkitaan niin, ettei merkitystä ole.

Kuvio 5. Metsänomistajien arvot omaa metsäänsä kohtaan.

Vastausten perusteella yli 70 prosentille vastaajista on merkitystä metsästä saatavilla kotitarvepuilla sekä mahdollisuudella tehdä metsässä metsänhoitotöitä.

Metsän merkitys metsästys-, marjastus- tai sienestys paikkana nousi myös korkeaksi.

Suuri merkitys on myös metsän jäämisestä perinnöksi omaisille. Tämä saattaa osaksi johtua vastaajien suhteellisen korkeasta iästä; 42,8 prosenttia vastaajista on yli 65- vuotiaita.

Yli puolelle vastaajista omalla metsällä on erittäin suuri tai melko suuri merkitys osana vapaa-ajanviettopaikkaa. Lähes sama määrä metsänomistajista toteaa olevansa metsänsä kautta yhteydessä kotiseutuunsa. Toisaalta sama väittämä saa myös toiseksi eniten *ei mitään merkitystä* vastauksia. Tämä heijastaa siihen, että metsänomistajakunnassa on myös toisen polveen kaupunkilaisia.

Metsä koetaan myös taloudellisena turvana, mutta metsän merkitys taloudellisen tulon lähteenä ei ole arvoista merkittävämpiä, vaan kuuluu kahden vähiten merkityksellisen arvon joukkoon.

Henkiset arvot kuten yhteys metsän kautta kotiseutuun ja metsä vapaa-ajan viettopaikkana nousivat vahvasti esiin vastaajien keskuudessa. Kuitenkaan metsää ei haluta välttämättä suojella, eikä mahdollisuutta suojella metsää koeta kovinkaan tärkeänä.

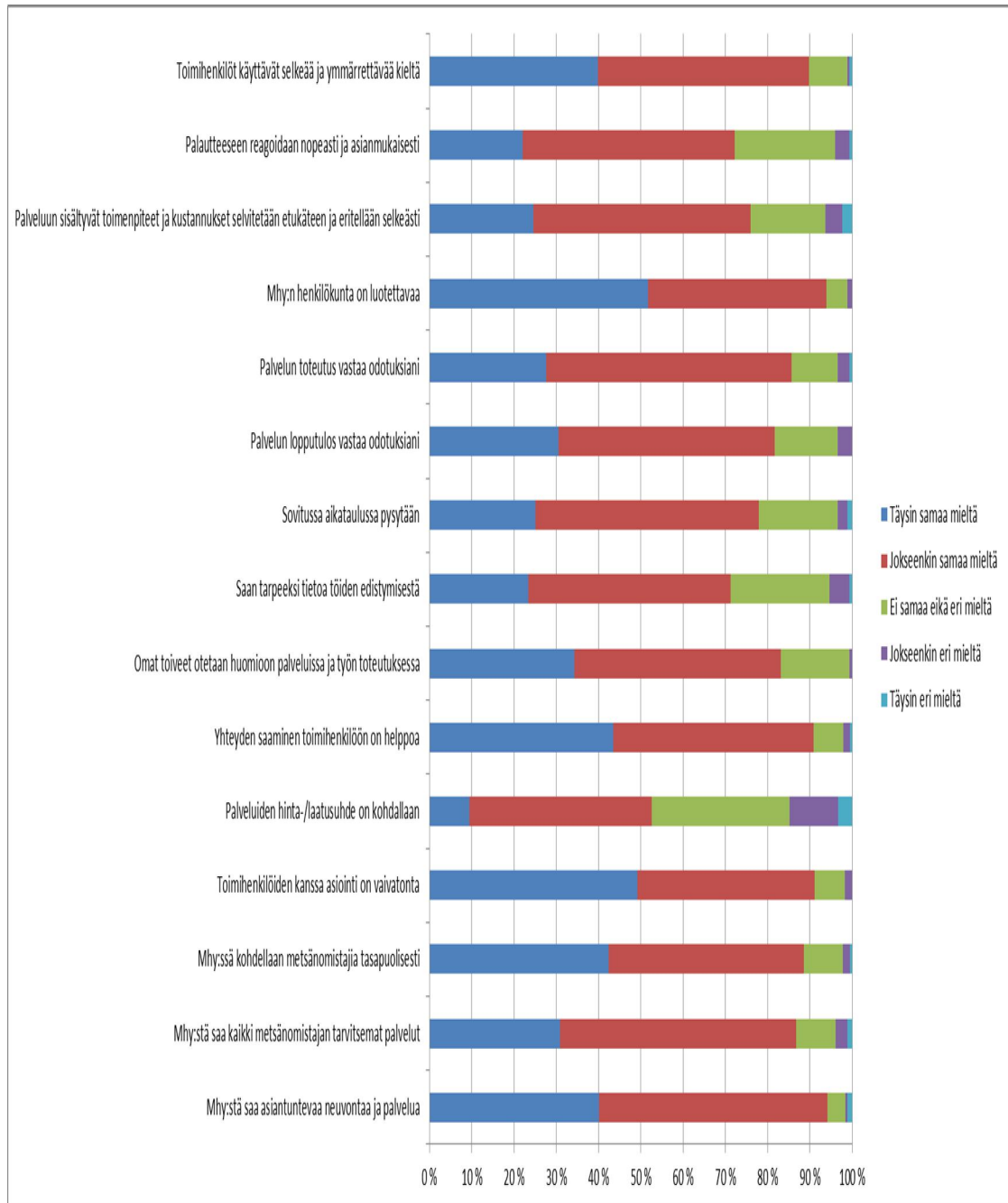
Metsänomistajien arvomaailman ymmärtäminen on tärkeää palvelukokonaisuuksia suunniteltaessa. Metsänomistajat haluavat vaihtoehtoja metsänkäsittelyyn, jotta pystyvät säilyttämään metsänsä halutunlaisena.

Karppisen ym. (2002) ja Rämö & Toivasen (2009) tutkimusten tulokset metsänomistajien arvoista ovat samansuuntaisia tämän tutkimuksen kanssa. Metsänomistajien metsilleen asettamat arvot ja tavoitteet ovat entistä monipuolisempia. Metsänomistaja, joka korostaa metsänsä virkistyskäyttöarvoja pyrkii myös hoitamaan ja käsittelemään sitä niiden mukaisesti.

8.3 Metsänhoitoyhdistyksen palvelut ja tyytyväisyys niihin

Metsänhoitoyhdistys Pohjois-Karjalan palveluita käyttäneitä metsänomistajia eli yhdistyksen asiakkaita pyydettiin arvioimaan väittämiä koskien metsänhoitoyhdistykseltä saatua palvelua. Käytettyjä eli arvioitavia palveluita ovat puukauppaan liittyvät palvelut, metsänhoitoon liittyvät palvelut, neuvontapalvelut ja koulutuspalvelut. Metsänomistajat ovat voineet käyttää yhtä tai useampaa näistä palveluista, joten tyytyväisyyttä palveluihin ei eroteltu sen mukaan, mitä palveluita on käytetty.

Tuloksia analysoidessa oletetaan, että *täysin samaa mieltä* tai *jokseenkin samaa mieltä* vastanneet ovat tyytyväisiä kyseiseen palvelun osa-alueeseen. *Täysin eri mieltä* tai *jokseenkin eri mieltä* vastanneet eivät puolestaan koe kyseisen palvelun osa-alueen onnistuneen. *Ei samaa eikä eri mieltä* vastanneet eivät ota kantaa asiaan tai heillä ei ole siitä selkeää mielipidettä.

Kuvio 6. Metsänhoitoyhdistyksen asiakkaiden tyytyväisyys palveluiden osa-alueisiin.

Pääosin vastauksista saatiin positiivista palautetta metsänhoitoyhdistyksen palveluille. Metsänhoitoyhdistyksen toimihenkilöihin ollaan tyytyväisiä. Vastaajat pitävät henkilökuntaa luotettavana ja kokevat myös yhteydensaannin toimihenkilöön helpoksi. Myös asiointi heidän kanssaan koetaan vaivattomaksi. Toimihenkilöiltä saatua palvelua ja neuvontaa pidetään myös asiantuntevana. Lähes

95 % vastasi olevansa *täysin samaa mieltä* tai *jokseenkin samaa mieltä* väittämään, saako metsänhoitoyhdistyksestä asiantuntevaa neuvontaa ja palvelua.

Eniten parantamisen varaa palveluissa voidaan vastausten perusteella todeta olevan palveluiden hinta-/laatusuhteessa. Yhtenä syynä tähän voidaan pitää esimerkiksi useita avoimien kysymysten kommentteja metsänhoitomaksusta ja sillä saatavista palveluista. Metsänomistajat eivät miellä, että palveluiden hinnat ovat kohdallaan, kun palveluista joutuu maksamaan, vaikka maksetaan jo metsänhoitomaksua. ”En koe saavani vastinetta mh-maksulle, kun kaikista palveluista on maksettava täysi korvaus” (mies, 69, Lieksa). Palveluiden laadussa ei välttämättä ole vikaa, koska yli 80 % vastaajista toteaa, että palvelun toteutus ja lopputulos vastaa odotuksia. Alle viisi prosenttia kokee, ettei palvelun toteutus ja lopputulos odotuksia. Palvelun laadulla tai sen puutteellisuudella ei siis voida yksiselitteisesti selittää tyytymättömyyttä palveluiden hinta-/laatusuhteeseen. Suurinta erimielisyyttä aiheuttaa siis todennäköisesti palvelusta maksettava hinta, jota metsänomistajat eivät miellä kohtuulliseksi. ”Minun mielestäni kaikki palvelut Metsänhoitoyhdistyksestä ovat aika hintavia kun ajatellaan joka vuosi maksetaan metsänhoitomaksu” (mies, 78, Juuka). Metsänhoitoyhdistyksen hinnat ovat kilpailukykyisiä verrattuna metsäpalveluyrittäjien ja metsäyhtiöiden tarjoihin vastaaviin palveluihin. Metsänomistajat eivät välttämättä miellä metsäpalveluyrittäjän tai metsäyhtiön hintoja niin korkeaksi, koska heille ei tarvitse maksaa metsänhoitomaksua.

Parannettavaa löytyy myös palveluihin sisältyvien toimenpiteiden ja kustannusten selvittämisessä etukäteen. Ne tulisi selvittää etukäteen ja eritellä selkeästi entistä paremmin. Myös tietoa töiden edistymisestä kaivataan enemmän ja sovitussa aikataulussa tulisi pysyä. Huomiota tulee myös kiinnittää siihen, että palvelun toteutus ja lopputulos vastaavat asiakkaan odotuksia. Asiakkaat toivovat myös, että annettuun palautteeseen reagoitaisiin nopeasti ja asianmukaisesti.

Palveluita koskevassa jatkokysymyksessä pyydettiin asiakkaita laittamaan itselle sopivaan tärkeysjärjestykseen viisi tärkeintä palveluita koskevaa väittämää edellisestä kysymyksestä.

Ylivoimaisesti tärkeimmäksi palvelun onnistumista koskevaksi tekijäksi nousi esiin väittämä *"Metsänhoitoyhdistyksestä saa asiantuntevaa neuvontaa ja palvelua"*. Väittämä sai tärkeimmän metsänhoitoyhdistyksen palveluihin vaikuttavan tekijän äänistä 61,6 %. Yli 95 % metsänomistajista kokee myös, että palvelu ja neuvonta on asiantuntevaa, joten tässä on onnistuttu hyvin.

Toiseksi tärkeimmäksi tekijäksi palvelussa ja sen onnistumisessa koetaan se, että *"Metsänhoitoyhdistyksestä saa vaivattomasti kaikki metsänomistajan tarvitsemat palvelut"*. Väittämä sai toiseksi tärkeimmän kohdan vastauksista 28,7 %. Yli 85 % metsänomistajista on täysin samaa mieltä tai jokseenkin samaa mieltä, että väittämä toteutuu.

Kolmanneksi tärkeimmäksi kohdaksi nousivat lähes samoilla prosenttiosuuksilla väittämät *"Yhteyden saaminen toimihenkilöön on helppoa"* (15,6 % äänistä) ja *"Toimihenkilöiden kanssa asiointi on vaivatonta"* (14,1 % äänistä). Yli 90 % vastaajista kokee, että yhteyden saaminen toimihenkilöön on helppoa ja toimihenkilöiden kanssa asiointi on vaivatonta.

"Metsänhoitoyhdistyksen henkilökunta on luotettavaa" koetaan neljänneksi tärkeimpänä tekijänä palveluiden onnistumisen kannalta. Vaihtoehdon valitsi neljänneksi merkittävimmäksi 18,4 % vastaajista. Lähes 95 % pitää metsänhoitoyhdistyksen henkilökuntaa luotettavana.

Viidenneksi tärkeimmäksi kohdaksi valikoituu väittämä *"Palveluun sisältyvät toimenpiteet ja kustannukset selvitetään etukäteen ja eritellään selkeästi"* (19,8 % vastauksista). Aiemman kysymyksen perusteella tässä on myös parantamisen varaa. Noin 75 % vastaajista kokee olevansa täysin samaa mieltä tai jokseenkin samaa mieltä, että palveluun sisältyvät toimenpiteet ja kustannukset selvitetään etukäteen ja eritellään selkeästi.

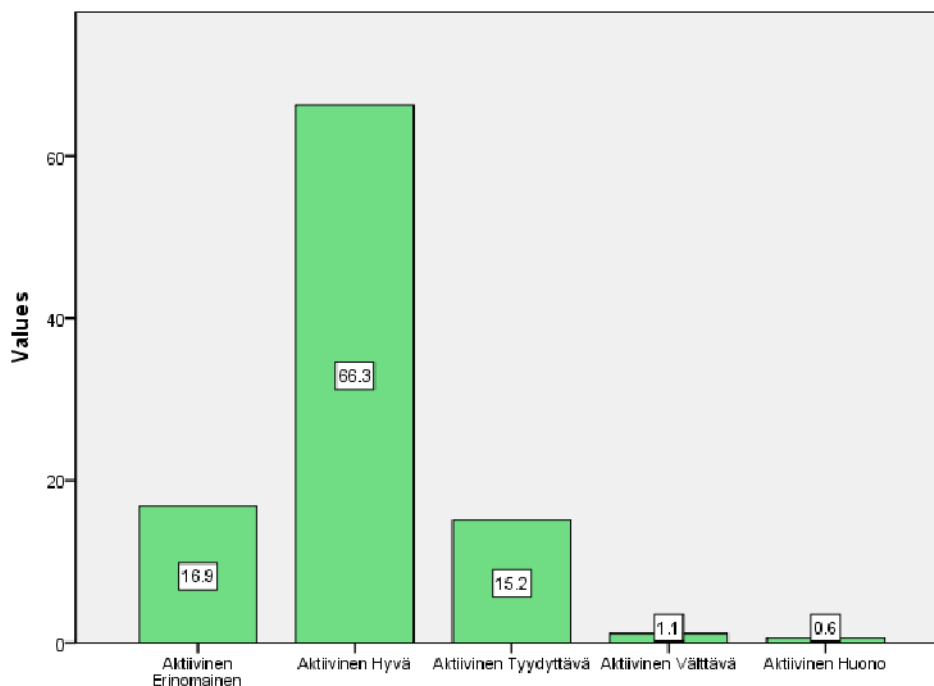
Kaikki palveluihin liittyvät väittämät saivat kannatusta, kun kysyttiin viittä tärkeintä palveluiden onnistumiseen liittyvää tekijää, joten niitä kaikkia tulee pitää tärkeinä palveluiden laatuun liittyvinä tekijöinä. Muita huomionarvoisia ja mainittavia palveluiden onnistumisen kannalta tärkeitä tekijöitä ovat *"Metsänhoitoyhdistyksestä saa vaivattomasti kaikki metsänomistajan tarvitsemat palvelut"*, *"Met-*

sänhoitoyhdistyksessä kohdellaan metsänomistajaa asianmukaisesti”, ”Palveluiden hinta- /laatusuhde on kohdallaan”, ”Omat toiveeni otetaan huomioon palveluissa ja työn toteutuksessa”.

8.3.1 Kokonaisarvosana palveluille

Metsänhoitoyhdistyksen palveluille pyydettiin antamaan kokonaisarvosana viisiportaisen Likert-asteikon avulla. Metsänhoitoyhdistyksen palveluita käyttäneet metsänomistajat olivat suhteellisen tyytyväisiä metsänhoitoyhdistyksen palveluihin kokonaisuudessaan. 83,2 % heistä antoi kokonaisarvosanaksi joko hyvän tai erinomaisen. Tyydyttävän, välttävän tai huonon arvosanan antoi 16,9 % asiakkaista. Huonoja ja välttäviä arvosanoja annettiin tosin erittäin vähän. Tyydyttäviä ja erinomaisia arvosanoja annettiin lähes saman verran. Keskiarvosana palveluille kokonaisuudessaan on 2,02, 1 ollessa erinomainen ja 5 ollessa huono.

Kokonaisarvosana palveluille, aktiiviset yhteensä

Kuvio 7. Kokonaisarvosana metsänhoitoyhdistys Pohjois-Karjalan palveluille.

Kokonaisarvosanaa enemmälti tutkiessa, tuloksia ristiintaulukoimalla, päästään paremmin selvittämään, kuinka kokonaisarvosanat palveluista jakautuvat esimerkiksi metsänomistajan asuinpaikan tai tilan sijaintikunnan mukaan.

Taulukko1. Ristiintaulukointi kokonaisarvosanasta asuinpaikan mukaan.

5.Missä asuu * Kokonaisarvosana Crosstabulation

Aktiivinen		Kokonaisarvosana					Total
		Erinomainen	Hyvä	Tyydyttävä	Välttävä	Huono	
5.Missä asuu	Metsätilalla	7	36	10	2	0	55
	Metsänhoitoyhdistys Pohjois-Karjalan alueella	13	52	14	0	1	80
	Metsänhoitoyhdistys Pohjois-Karjalan toimialueen ulkopuolella	10	29	3	0	0	42
Total		30	117	27	2	1	177

Tilastollisesti eroavuudet eivät ole merkitseviä sen suhteen asuuko metsänomistaja tilallaan, metsänhoitoyhdistys Pohjois-Karjalan alueella vai yhdistyksen toimialueen ulkopuolella (taulukko 1). Niiden avulla voidaan kuitenkin saada jonkinlaista kuvaa siitä, ketkä suhtautuvat kriittisimmin palveluihin ja niiden onnistumiseen.

Kriittisimpiä metsänhoitoyhdistyksen palveluiden onnistumiseen ovat olleet metsänhoitoyhdistys Pohjois-Karjalan alueella tai omalla metsätilallaan asuvat metsänomistajat. Heistä 20 % antoi kokonaisarvosanaksi metsänhoitoyhdistyksen palveluille joko tyydyttävän, välttävän tai huonon.

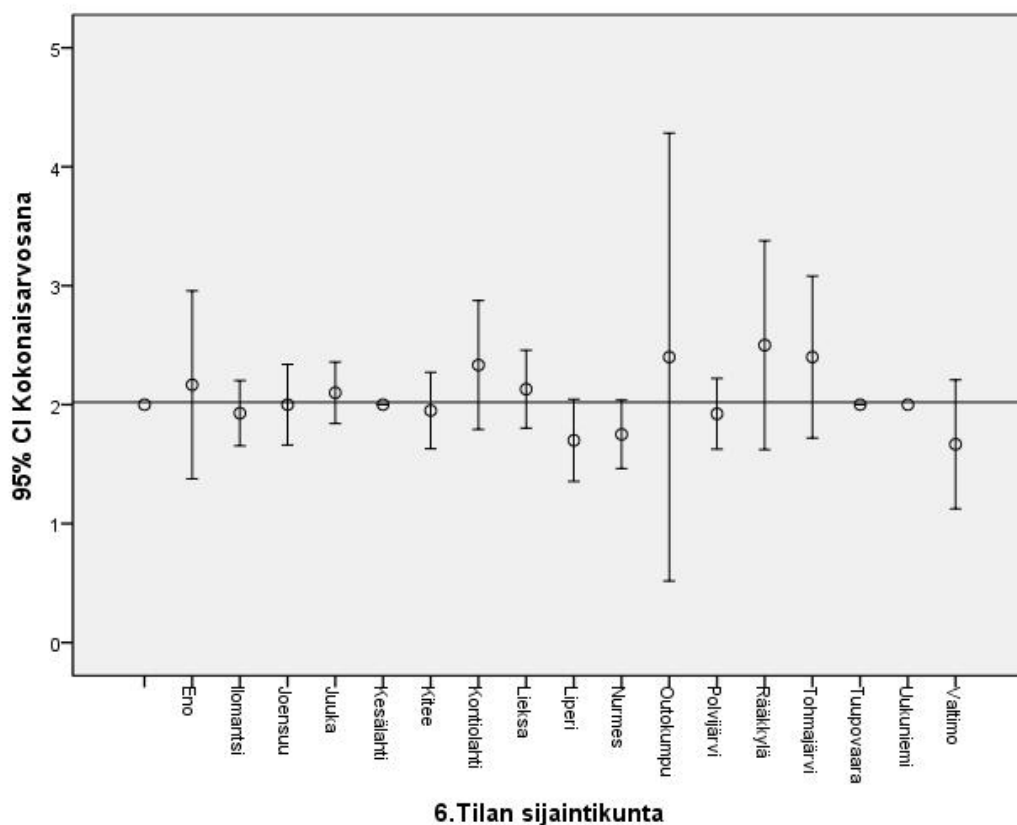
Metsänhoitoyhdistys Pohjois-Karjalan toimialueen ulkopuolella asuvat metsänomistajat ovat puolestaan olleet hyvinkin tyytyväisiä palveluihin kokonaisuudes-

saan. Ainoastaan kolme vastaajaa (7,1 %) antoi kokonaisarvosanaksi tyydyttävän, välttäviä ja huonoja arvosanoja ei annettu lainkaan.

Tulokset voivat johtua siitä, että metsätilallaan tai lähipaikkakunnalla asuvat metsänomistajat ovat joko tietoisempia tai kiinnostuneempia metsäasioista yleisesti ja näin ollen suhtautuvat kriittisemmin muun muassa metsänhoitotöiden toteutumiseen ja lopputulokseen. He ovat myös todennäköisesti enemmän paikalla, kun töitä toteutetaan ja ovat enemmän tekemisissä metsänhoitoyhdistyksen toimihenkilöiden kanssa. Näin ollen he puuttuvat mahdollisiin kokemuksiinsa epäkohtiin tarkemmin kuin yhdistyksen toimialueen ulkopuolella asuvat metsänomistajat.

Metsätilalla tai metsänhoitoyhdistys Pohjois-Karjalan toimialueella asuvat asiakkaat kokevat myös palveluiden hinta-/laatusuhteen olevan heikompi kuin metsänhoitoyhdistys Pohjois-Karjalan toimialueen ulkopuolella asuvat metsänomistajat, tämä voi osaltaan vaikuttaa myös heidän palveluille antamaansa kokonaisarvosanaan. Metsätilalla tai yhdistyksen toimialueella asuvista 16,7 % oli täysin eri mieltä tai jokseenkin eri mieltä palveluiden hinta-/laatusuhteen kohdillaan olemisesta. Vastaava luku yhdistyksen toimialueen ulkopuolella asuvilla metsänomistajilla oli 9,5 %.

Myös tilan sijaintikunnan perusteella voidaan tehdä joitakin päätelmiä kokonaisarvosanasta ja niiden jakautumisesta. Tilastollisesti merkittäviä eroavaisuuksia keskiarvoihin ja niiden poikkeamiseen toisistaan, ei kuitenkaan havaittu varianssianalyysillä (kuvio 8).

Kuvio 8. Kokonaisarvosanat tilan sijaintikunnan mukaan.

Kokonaisarvosanan keskiarvon alapuolelle jäävät Eno, Juuka, Kontiolahti, Lieksa, Outokumpu, Rääkkylä ja Tohmajärvi. Näiden kuntien alueella tilansa omistavien metsänomistajien antamat kokonaisarvosanat palveluille eivät kuitenkaan merkittävästi poikkea keskiarvosta.

Yhtenä syynä esimerkiksi Kontiolahdella metsätilansa omistavien metsänomistajien antamiin keskimääräistä huonompiin arvosanoihin voi olla parin vuoden takainen metsänhoitoyhdistys Pohjois-Karjalan fuusioituminen, jonka seurauksena Kontiolahden toimipiste siirrettiin Joensuuhun. Tämän metsänomistajat ovat saattaneet hetkellisesti kokea palveluiden laatua heikentävänä tekijänä.

Selityksiä heikommalle kokonaisarvosanalle voidaan etsiä ristiintaulukoimalla palveluihin liittyvän väittämäkysymyksen vastauksia tilan sijaintikunnittain. Esimerkiksi Juussa ja Enossa tilansa omistavista suhteessa suurempi osa oli eri

mieltä väittämään, jossa kysyttiin, onko palveluiden hinta-/laatusuhde kohdallaan.

Kaikissa keskimääräistä heikomman kokonaisarvosanan saaneissa tilan sijaintikunnissa metsänomistajat kokevat keskimääräistä enemmän, ettei heidän toiveitansa oteta huomioon palveluissa ja niiden toteutuksessa. Myös palautteen käsittely koettiin keskimääräistä heikommaksi. Osalla vastaajista on voinut olla eriäviä mielipiteitä metsänhoitoyhdistyksen toimihenkilöiden kanssa. Jotkut metsänomistajat ovat myös saattaneet loukkaantua ja kokea ettei heidän mielipiteitään ole otettu tarpeeksi huomioon esimerkiksi työn toteutuksessa.

8.3.2 Vastaajien kehitysehdotuksia palveluille

Metsänhoitoyhdistyksen palveluita käyttäville metsänomistajille haluttiin myös antaa mahdollisuus kertoa omin sanoin ja kommentein erilaisia kehitysehdotuksia Metsänhoitoyhdistyksen palveluille.

Vastauksia avoimeen kysymykseen saatiin yhteensä 30 kappaletta, joka on 15,7 % aktiivisten metsänomistajien kyselyyn vastanneista. Vastausten sisältö vaihteli paljon. Henkilökohtaisen neuvonnan ja yhteyden pidon sekä niiden parantamisen mainitsi kymmenen metsänomistajaa eli kolmasosa kysymykseen vastanneista. ”Metsänomistajan henk. kohtainen neuvonta huomioitava organisaatiota kehittäessä” (nainen, 69, Kitee). ”Enemmän yhteydenpitoa metsänomistajiin päin” (mies, 69, Iloantsi).

Kolmasosa kysymykseen vastanneista toteaa siis, että henkilökohtaista neuvontaa ja yhteyden pitoa tulisi kehittää. Tästä voidaan päätellä, että henkilökohtaisella palvelulla on merkitystä vastaajien keskuudessa. Myös muissa tutkimuksissa on saatu samansuuntaisia tuloksia henkilökohtaisen neuvonnan tärkeydestä metsänomistajille. 75 prosenttia metsänomistajista koki henkilökohtaisen neuvonnan tärkeäksi (Karppinen ym. 2002).

Neljä vastaajaa toivoi palvelun säilyvän paikkakunnalla. ”Palvelut ei ainakaan parane, että toimistojen henkilökuntaa vähennetään.(Nurmeksen toimiston toimihenkilöllä oli merkittävä rooli yhteydenpidossa ja neuvonnassa)” (nainen, 45, Nurmes). Tämän suuntaiset kommentit liittyivät noin pari vuotta sitten tapahtuneeseen fuusioon, jossa syntyi Metsänhoitoyhdistys Pohjois-Karjala. Metsänhoitoyhdistys Pohjois-Karjalan päätoimisto tuli Joensuuun. Metsänomistajat kokevat paikallisuuden tärkeäksi asiaksi.

Kolme vastaajaa toivoo, että metsänhoitoyhdistys pysyy ajankehityksen mukana ja ottaa huomioon erilaiset muuttuvat tahot, kuten jatkuvan kasvatuksen mahdollisuudet sekä naismetsänomistajien määrän kasvun. ”Toimihenkilöille koulutusta ja asennemuokkausta myös ns. jatkuvan kasvatuksen periaatteiden soveltamiseen silloin kun se on kohtuullisen hyvin toteutettavissa” (mies, 53, Lieksa). ”Nuorekkaampi ilme ja ote -> nyt MHY profiloituu ukkoseuraksi (Tulee mieleen kuihtuvat hirviporukat)” (mies, 49, Valtimo).

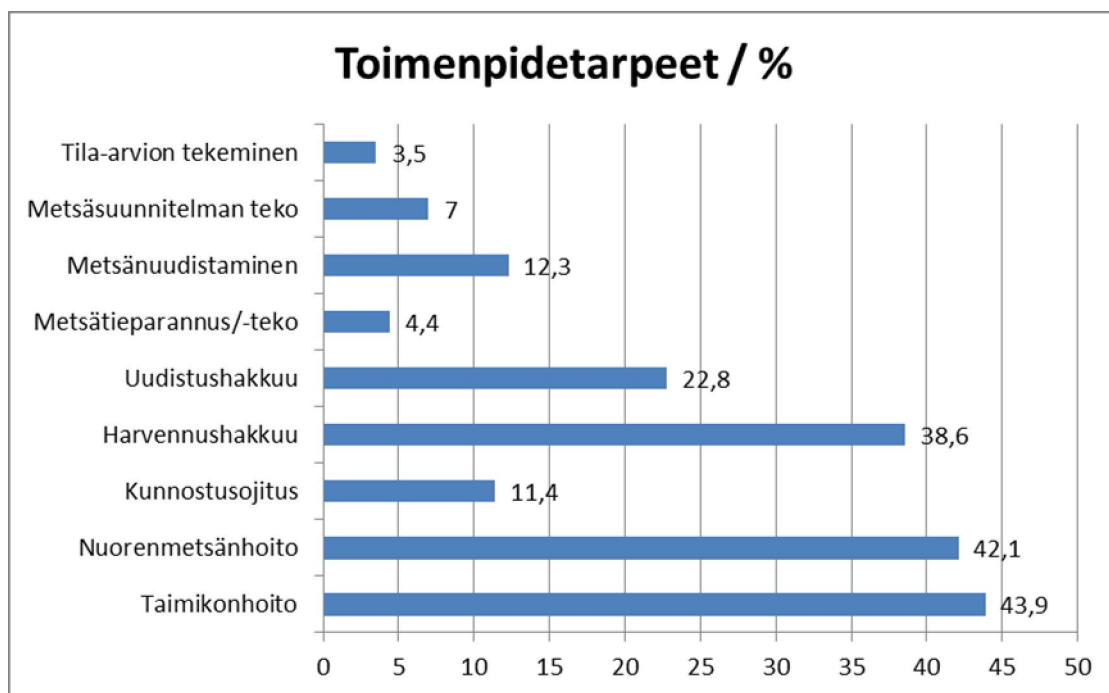
Nykyaikana jokaisen yrityksen on kestettävä ajan hermoilla ja pystyttävä selviytymään muuttuvassa markkinataloudessa. Jo kertaalleen saatuja asiakkaita ei kannata menettää jäämällä itse muiden jalkoihin.

Kaikkia asiakkaita ei kuitenkaan aina voi miellyttää. ”Tulisi lakkauttaa koko organisaatio!” (mies, 60, Outokumpu). Syitä tämän tyylisiin kommentteihin on varmasti useita, mutta kokonaisuudessaan näin rajuja mielipiteitä ei tullut kehitysehdotuksiin kuin yksi. Luonnollisesti näin suuressa organisaatiossa ei voi olla kaikkien mieleen.

8.4 Metsänhoitoyhdistyksen palveluita käyttämättömien metsänomistajien palvelutarve

Passiivisilta vastaajilta eli metsänhoitoyhdistyksen palveluita käyttämättömiltä metsänomistajilta kysyttiin, millaisia metsänhoidollisia tarpeita heidän metsässään tällä hetkellä on. Vastaajat saivat valita haluamansa määrän toimenpide-tarpeita.

Eniten tarvetta löytyy taimikon- ja nuorenmetsänhoidolle. Myös harvennushakkuille on tarvetta.

Kuvio 9. Toimenpidetarpeet vastaajien metsissä.

Vastaajilta haluttiin tiedustella avoimella kysymyksellä mitkä ovat heille tärkeitä asioita kun he arvioivat metsänhoito- ja puukauppapalveluiden onnistumista ja laatua. Vastaajat saivat itse määritellä vastauksensa sisällön ja yhdessä vastauksessa voi olla mainittuna useampia kriteereitä. Vastauksia kysymykseen tuli yhteensä 68 kappaletta, mikä on 60,1 prosenttia kaikista passiivisista vastaajista. Vastausmäärää voidaan pitää hyvänä ja siitä saatuja tuloksia voidaan yleistää.

Kaikista tärkeimmäksi seikakaksi metsänhoito- ja puukauppapalvelujen laatua ja onnistumista arvioidessa, vastaajat kokevat asianmukaisen hinnoittelun. Palveluiden hinnan tärkeäksi osaksi palvelun valitsemista mainitsi lähes 40 prosenttia vastaajista. ”Hinta/laatusuhde, hinta, hinta, hinta” (mies, 53, Kitee). Palveluntarjoajan asiantuntemus ja tietämys koetaan toiseksi tärkeimpänä asiana palveluiden onnistumisen ja laadun kannalta. Kolmanneksi tärkeimmiksi tekijöiksi esille nousee samoilla prosenttiosuuksilla palveluiden sujuvuus, josta-

vuus ja vaivattomuus sekä luotettavuus. ”Joustavuus, helppo yhteyden otto, varmuus” (mies, 65, Nurmes).

Tärkeiksi tekijöiksi palvelun onnistumista ja laatua arvioitaessa mainittiin myös palvelun laatu ja työn jälki, sovitussa aikataulussa pysyminen, sovitusta asioista kiinnipitäminen sekä metsänomistajan omien mielipiteiden kuuntelu.

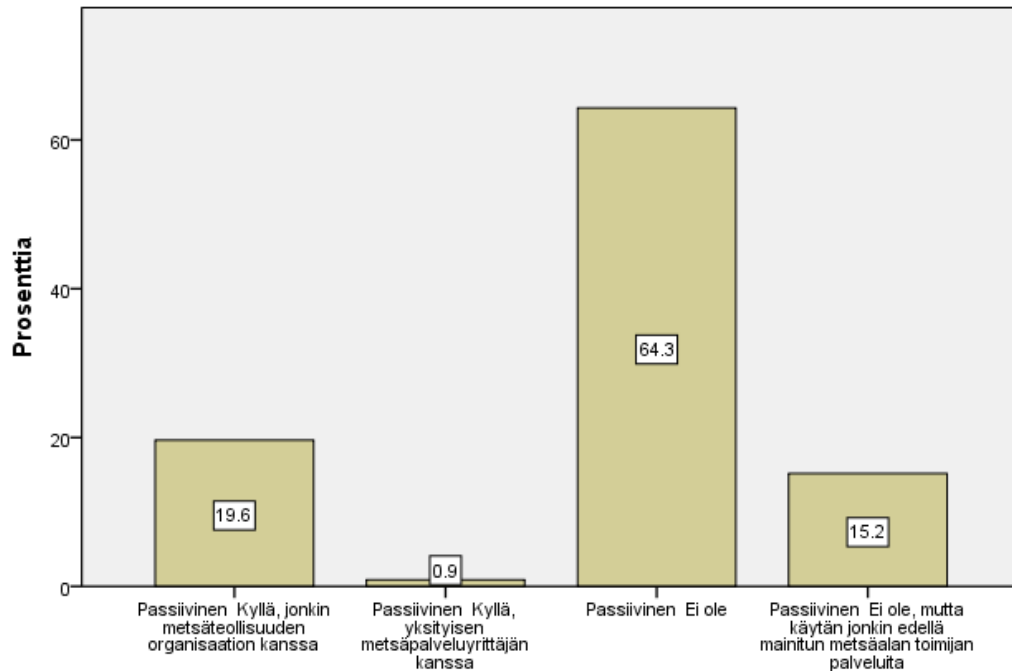
Saadut vastaukset ovat hyvin samansuuntaisia kuin aktiivisille vastaajille suunnatuista lähes vastaavanlaisista kysymyksistä saadut tulokset. Myös metsänhoitoyhdistyksen palveluita käyttävien metsänomistajien vastauksissa korostuivat muun muassa palveluiden oikea hinta-/laatusuhde, palvelun saannin vaivattomuus sekä toimihenkilöiden luotettavuus.

8.4.1 Palvelusopimukset

Metsäteollisuuden organisaatiot tekevät runsaasti ja mielellään palvelusopimuksia metsänomistajien kanssa. Näin pyritään ylläpitämään asiakassuhteita ja toivotaan yhteistyön jatkuvan myös esimerkiksi seuraavan puukaupan merkeissä.

Metsänhoitoyhdistyksen palveluita käyttämättömiltä metsänomistajilta kysyttiin, onko heillä palvelusopimus jonkin metsäalan organisaation kanssa. Noin 20 prosenttia vastasi heillä olevan palvelusopimus jonkin metsäteollisuuden organisaation kuten Stora Enson tai UPM:n kanssa. 15 prosenttia totesi, ettei palvelusopimusta ole, mutta käyttää pääasiassa jonkin tietyn toimijan palveluita (kuvio 10).

Onko Teillä palvelusopimus jonkin metsäalan organisaation kanssa?
Percent

Kuvio 10. Palvelusopimukset.

Vastaajia pyydettiin myös kertomaan omin sanoin, miksi he tekivät palvelusopimuksen juuri kyseisen toimijan kanssa tai miksi käyttävät juuri kyseisen toimijan palveluita. Avoimeen kysymykseen saatiin 29 vastausta eli noin neljäsosa vastaajista vastasi siihen.

Kolmasosa vastasi yhteistyön juontavan perinteisiin. Useilla vastaajilla oli takanaan pitkä historia jonkin metsäteollisuuden organisaation kanssa. Yhteistyö periytyy helposti myös sukupolvelta toiselle.

Metsäteollisuuden organisaatiot ovat tulosten perusteella aktiivisia tekemään palvelusopimuksia metsänomistajien kanssa puukaupan yhteydessä. Metsänomistajat kokevat myös saavansa puusta paremman hinnan kun tekevät yhteistyötä saman toimijan kanssa. Puusta saatava hyvä hinta oli kolmasosalle vastaajista tärkeä syy yhteistyöhön. Yhteistyön ja sopimuksen syntyminen metsäkauppojen yhteydessä mainittiin 20 prosentissa vastauksista.

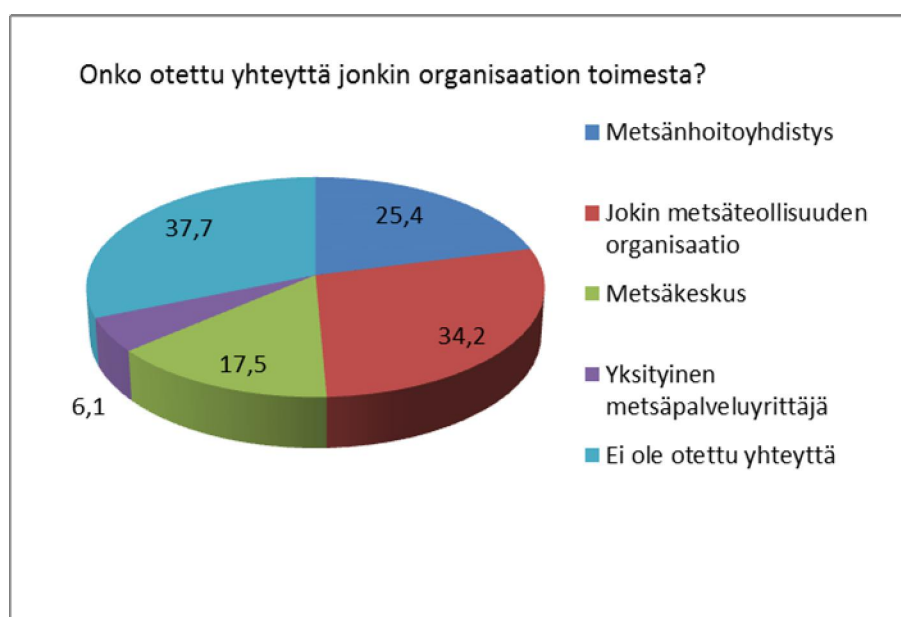
Edullisuus ja helppous palveluissa sekä luotettavuus ja varmuus koettiin myös tärkeäksi syyksi yhteistyön kannalta. ”Ostoesimies on pitänyt yhteyttä kaikissa metsään liittyvissä asioissa. Puukauppa on onnistunut hyvin” (mies, 57,-). ”Tuttu pitkä asiakassuhde, joka ei sido. Eikä maksa mitään” (mies, 50, Kontiolahti).

Tuotantolaitoksen sijaitseminen Pohjois-Karjalassa mainitaan myös muutamassa vastauksessa tärkeäksi yhteistyön kannalta. Eli paikallisuudella on merkitystä metsänomistajille myös puukauppoja ja yhteistyötä solmiessa.

8.4.2 Yhteydenottaminen

Metsänomistajilta kysyttiin myös, onko heihin otettu yhteyttä jonkin organisaation toimesta tarjoten puukauppaa tai muita metsäalan palveluita. Joihinkin metsänomistajiin oli ottanut yhteyttä useampi kuin yksi toimija.

Lähes 40 prosenttia metsänomistajista vastasi, ettei heihin ole otettu yhteyttä minkään organisaation toimesta. Aktiivisimpia yhteydenottajia ovat olleet metsäteollisuuden organisaatiot, kuten Stora Enso ja UPM. Metsänhoitoyhdistyksestä on yhteyttä otettu neljäsosaan vastaajista.

Kuvio 11. Metsäalan toimijoiden yhteydenotot.

Jatkokysymyksenä kysyttiin, jos metsänhoitoyhdistys on ottanut yhteyttä, miksi metsänomistaja ei ole ollut kiinnostunut yhteistyöstä metsänhoitoyhdistyksen kanssa. Kysymykseen saatiin 35 vastausta eli kolmasosa passiivisista metsänomistajista vastasi kysymykseen.

Neljäsosa vastaajista toteaa palveluista maksettavan liian korkean hinnan olevan syynä metsänhoitoyhdistyksen palveluiden käyttämättömyyteen. ”Lähinnä kustannukset” (mies, 56, Juuka).

Sama määrä vastaajia toteaa, ettei heillä ole tarvetta metsänhoitoyhdistyksen tarjoamille palveluille syystä tai toisesta. He joko tekevät tarvittavat toimenpiteet itse tai toimivat yhteistyössä jonkin metsäteollisuuden organisaation kanssa. Muutama vastaaja kokee myös metsänsä olevan niin pieni, ettei sen takia tarvitse metsänhoitoyhdistyksen palveluita. Kaksi vastaajaa kokee myös olevansa pettynyt metsänhoitoyhdistyksen työn laatuun.

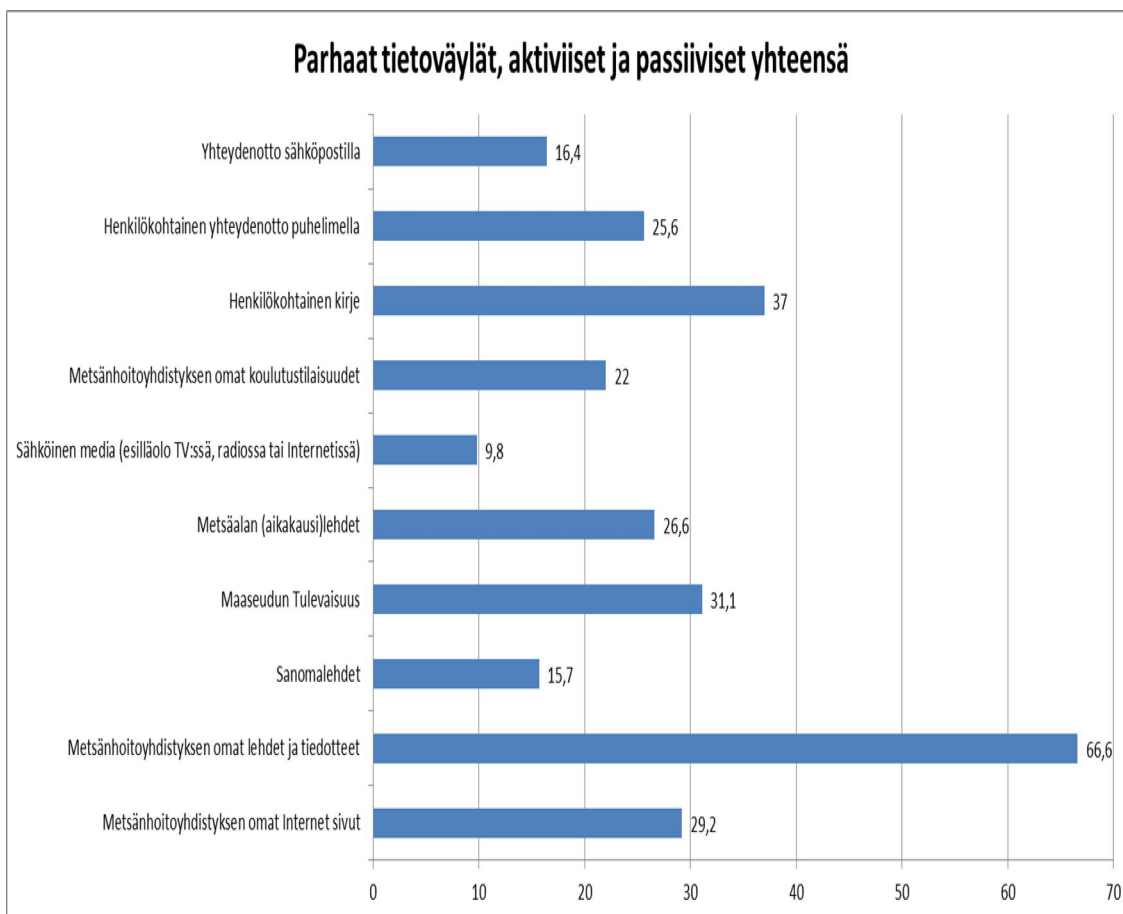
Kaikki kysymykseen saadut kommentit eivät vastanneet annettuun kysymykseen. Lähes neljäsosa vastaajista esimerkiksi toteaa vain, ettei heihin ole otettu yhteyttä.

Suuri osa metsänomistajista kokee siis metsänhoitoyhdistykselle palveluista maksettavan hinnan olevan liian korkea. Syitä, miksi palvelut koetaan liian kalliiksi, perusteltiin maksettavalla metsänhoitomaksulla.

8.5 Tietoväylät ja niiden käyttö

Tiedottaminen ja siihen panostaminen sekä oikeiden tietoväylien valitseminen on tärkeää yhteydenpitoa asiakkaisiin. Kysymys metsänhoitoyhdistyksen tiedottamisesta oli molemmilla vastaajaryhmillä sama. Sekä aktiivisilta että passiivisilta palveluiden käyttäjiltä kysyttiin: ”Mitkä olisivat Teille parhaat väylät saada tietoa Metsänhoitoyhdistyksestä, sen tarjoamista palveluista sekä metsäalan asi-

oista yleisesti?”. Itselle parhaita tietoväyliä saivat vastaajat valita haluamansa määrän.

Kuvio 12. Parhaat tietoväylät.

Kolme parasta tietoväyliä vastaajien mielestä ovat metsänhoitoyhdistyksen omat lehdet ja tiedotteet, henkilökohtainen kirje sekä Maaseudun Tulevaisuus. Nämä kolme tietoväyliä ovat sekä aktiivisten että passiivisten vastaajien suosikit samassa järjestyksessä.

Myös metsänhoitoyhdistyksen omat Internet sivut koetaan tärkeäksi tietoväyläksi. Ne ovat molempien vastaajaryhmien mielestä neljänneksi paras tietoväylä.

Henkilökohtainen yhteydenotto puhelimella oli aktiivisten vastaajien suosiossa enemmän kuin passiivisten vastaajien. 29,3 % metsänhoitoyhdistyksen palveluita käyttävistä koki henkilökohtaisen yhteydenoton puhelimella tärkeäksi. Palveluita käyttämättömistä metsänomistajista puolestaan 19,3 % halusi yhteydenottoa puhelimitse. Henkilökohtainen yhteydenotto nousi kuitenkin molemmilla vastaajaryhmillä tärkeäksi. Myös yhteydenoton sähköpostilla itselle hyväksii tietoväyläksi kokee yllättävän moni ottaen huomioon vastaajien keski-ikä, joka on 60,9 vuotta. Nykyisin myös iäkkäämmät ihmiset käyttävät paljon Internetiä ja sähköpostia, joten se on hyvä ottaa huomioon tiedotusta ja viestintää suunniteltaessa.

Avoimena kysymyksenä niin aktiivisten vastaajien kuin passiivisten vastaajien lomakkeessa oli tarkentava kysymys metsänhoitoyhdistyksen käyttämistä tietoväylistä. Avoimella kysymyksellä haluttiin selvittää *”Onko edellä mainituissa tietoväylissä ja niiden käytössä Metsänhoitoyhdistyksellä parannettavaa? Jos on, niin mitä?”*.

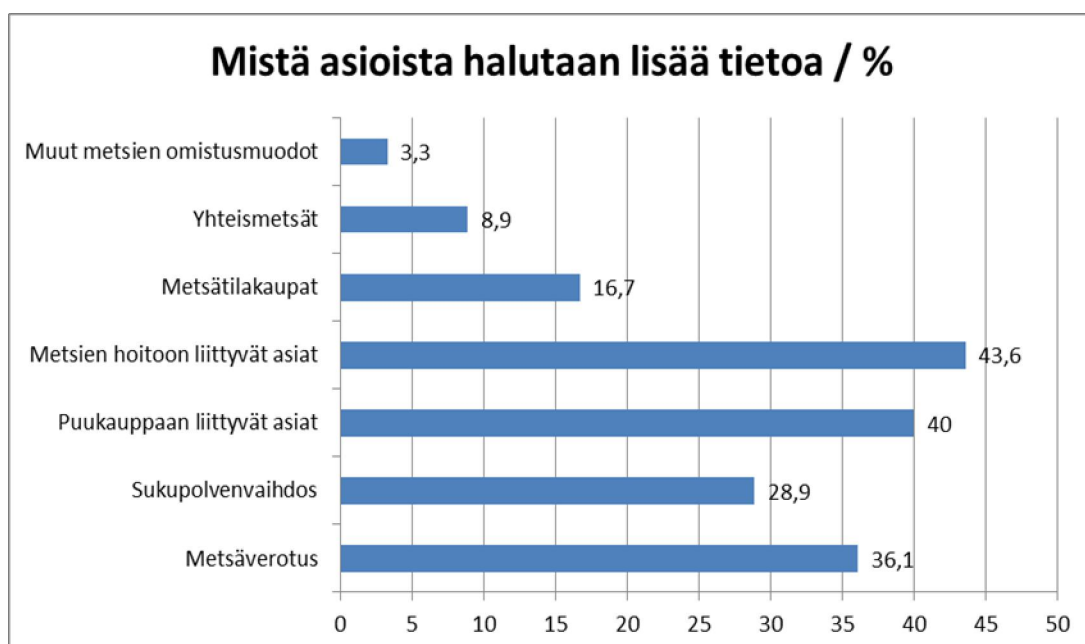
Aktiivisista vastaajista kysymykseen vastasi 28 kyselyyn osallistujaa eli noin 15 % vastaajista. Puolet vastaajista kokee, että he ovat saaneet riittävästi tietoa, eivätkä ainakaan mainitse, että tiedotuksessa olisi parannettavaa. ”Tietoa saa hyvin tarvittaessa” (mies, 58, Kitee).

Kahdeksan vastaajaa eli lähes kolmas osa toivoo kuitenkin parempaa yhteydenpitoa ja tiedottamista. Yhteyden pidon tulisi olla henkilökohtaista. ”Toivomus tiheämmästä yhteydenotosta henkilökohtaisesti” (mies, 48, Joensuu). Moni vastaaja toivoo metsänhoitoyhdistyksen lähestyvän heitä kirjeitse. ”Henkilökohtainen kirje, ei ole aikoihin ilmestynyt” (mies, 65, Lieksa). Yksi avoin kommentti koski myös näkyvyyden parantamista Internetissä. Myös koulutustilaisuuksista toivottiin saatavan tiedon ajoissa, jotta metsänomistaja pystyy tekemään itselleen aikataulua.

Passiivisista vastaajista kysymykseen vastasi metsänomistajaa 28 eli neljäsosa vastaajista. 21,4 prosenttia vastaajista haluaa lisää henkilökohtaista yhteydenottoa metsänhoitoyhdistykseltä sekä aktiivisuutta tiedotukseen. Kolmasosan

vastaajista mielestä tiedotusta on riittävästi, eikä siinä ole parannettavaa. 25 prosenttia vastaajista ei osaa sanoa onko tiedotuksessa parannettavaa ja mitä.

Vaikka prosentuaalinen osuus avoimeen ja tarkentavaan kysymykseen vastanneista ei ole kovinkaan suuri, voidaan vastausten perusteella saada suuntaviivaa siitä, mitä mieltä metsänhoitoyhdistyksen tiedottamisesta yleisesti ollaan ja mitä parannettavaa siinä olisi. Tiedottamiseen tyytymättömiä tai enemmän yhteyttä toivovia asiakkaita on keskimäärin neljäsosa avoimeen kysymykseen vastanneista. Tästä voidaan päätellä, että metsänhoitoyhdistyksen tulisi parantaa tiedottamista, etenkin henkilökohtaista yhteydenottoa, jonka vastaajat kokevat tärkeäksi.

Kuvio 13. Mistä metsäisistä asioista halutaan lisää tietoa.

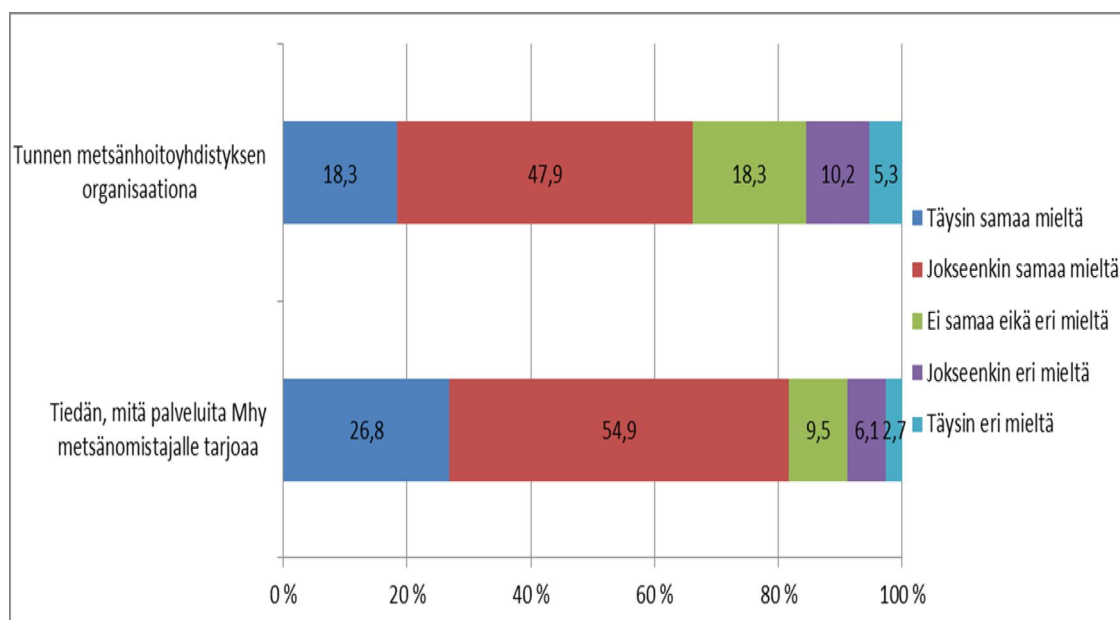
Metsänomistajia pyydettiin myös kertomaan, mistä metsäisistä asioista olisi heille hyödyllistä saada lisää tietoa metsänhoitoyhdistykseltä. Vastaajat saivat valita niin monta kohtaa kuin kokevat itselleen tärkeiksi. Eniten lisää tietoa haluttiin metsien hoitoon ja puukauppaan liittyvistä asioista sekä metsäverotuksesta.

Lähes kolmasosa vastaajista koki myös sukupolvenvaihdokseen liittyvät asiat itselleen hyödyllisiksi. Tämä voidaan selittää iäkkäiden vastaajien suurella osuudella.

Metsätilakaupoista ja yhteismetsistä ei puolestaan olla kovinkaan kiinnostuneita. Kiinnostus metsätilakaupoista ja yhteismetsistä jakautui tasaisesti kaikkien tilakokojen välille.

8.6 Tietämys metsänhoitoyhdistyksestä ja sen toiminnasta

Metsänomistajien tietämystä metsänhoitoyhdistyksestä tiedusteltiin kahden väittämän avulla. Vastaajia pyydettiin arvioimaan omaa tietämystään metsänhoitoyhdistyksestä ja sen tarjoamista palveluista. Viisiportaista Likert-asteikkoa tulkittiin siten, että *täysin samaa mieltä* tai *jokseenkin samaa mieltä* vastanneet metsänomistajat kokevat tietämyksensä olevan hyvä. *Täysin eri mieltä* tai *jokseenkin eri mieltä* olevat vastaajat puolestaan kokevat, ettei heillä ole tietoa.

Kuvio 14. Tietämys metsänhoitoyhdistyksestä ja sen toiminnasta.

Metsänhoitoyhdistyksen organisaationa tuntee mielestään 66,2 prosenttia kaikista vastaajista (kuvio 14). Tilastollisesti merkittävää eroavaisuutta ei ole pas-

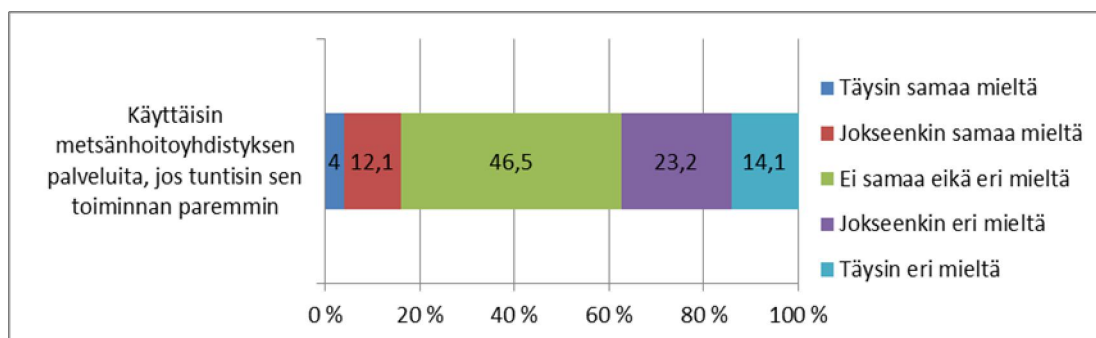
siivisten ja aktiivisten vastaajien välillä. Tilastollista eroavaisuutta metsänhoitoyhdistyksen organisaation tuntemisesta ei ole myöskään sillä asuuko metsänomistaja metsätilallaan, metsänhoitoyhdistys Pohjois-Karjalan toimialueella tai toimialueen ulkopuolella.

Vastaajien iällä puolestaan on tilastollisesti merkitsevää eroavaisuutta metsänhoitoyhdistyksen organisaation tuntemisessä. 25-34 vuotiaat metsänomistajat tuntevat metsänhoitoyhdistyksen organisaation kaikista huonoiten; lähes 60 % ei tunne organisaatiota. 35-44 vuotiaista 26,7 prosenttia ei koe tuntevansa metsänhoitoyhdistyksen organisaatiota. Vertailun vuoksi esimerkiksi 65-74 vuotiaista hieman alle viisi prosenttia vastasi, ettei tunne metsänhoitoyhdistyksen organisaatiota. Tilastollista eroavaisuutta tukemaan saatiin samansuuntaisia kommentteja myös avoimesta kysymyksestä koskien metsänhoitoyhdistystä. ”MHY ja Metsäkeskus? Mitä tehdään kahdella instanssilla? Aikalailla samoja palveluja tuottavat. Olen ihmetellyt tätä asiaa. Kai jollakin tavalla olisi sulautumisen paikka. (mies, 33, Joensuu, Aktiivinen)” ”EI oikein käsitystä hommasta! (mies, 28, Liperi, Aktiivinen)”. Vastausten perusteella voidaankin todeta, että nuoremmilla metsänomistajilla on epäselvyyttä metsäsektorin organisaatioiden tuntemisessä.

Metsänomistajat kokevat tietävänsä suhteellisen hyvin, mitä palveluita metsänhoitoyhdistys metsänomistajalle tarjoaa. 81,7 prosenttia vastaajista sanoo tuntevansa palvelutarjonnan (kuvio 14). Tilastollisesti merkitsevää eroavaisuutta tietämyksessä ei ole passiivisten ja aktiivisten vastaajien välillä.

Tilastollisesti merkitsevää eroavaisuutta on puolestaan sen suhteen, asuuko metsänomistaja metsätilallaan, metsänhoitoyhdistys Pohjois-Karjalan toimialueella vai sen ulkopuolella. Huonoiten metsänhoitoyhdistyksen palvelutarjonnan tuntevat yhdistyksen toimialueen ulkopuolella asuvat metsänomistajat. 65 prosenttia yhdistyksen toimialueen ulkopuolella asuvista metsänomistajista tietää, mitä palveluita yhdistys tarjoaa. Vastaava luku metsätilallaan tai metsänhoitoyhdistys Pohjois-Karjalan toimialueella asuvilla metsänomistajilla on lähes 90 prosenttia. Tilastollisesti merkitsevää eroavaisuutta on myös sen suhteen, mikä ikäisiä metsänomistajat ovat. Huonoiten palvelutarjonnan tunsivat 25-34 vuotiaat ja 35-44 vuotiaat metsänomistajat.

Passiivisilta vastaajilta tiedusteltiin myös, käyttäisivätkö he metsänhoitoyhdistyksen palveluita, jos tuntisivat sen toiminnan paremmin.

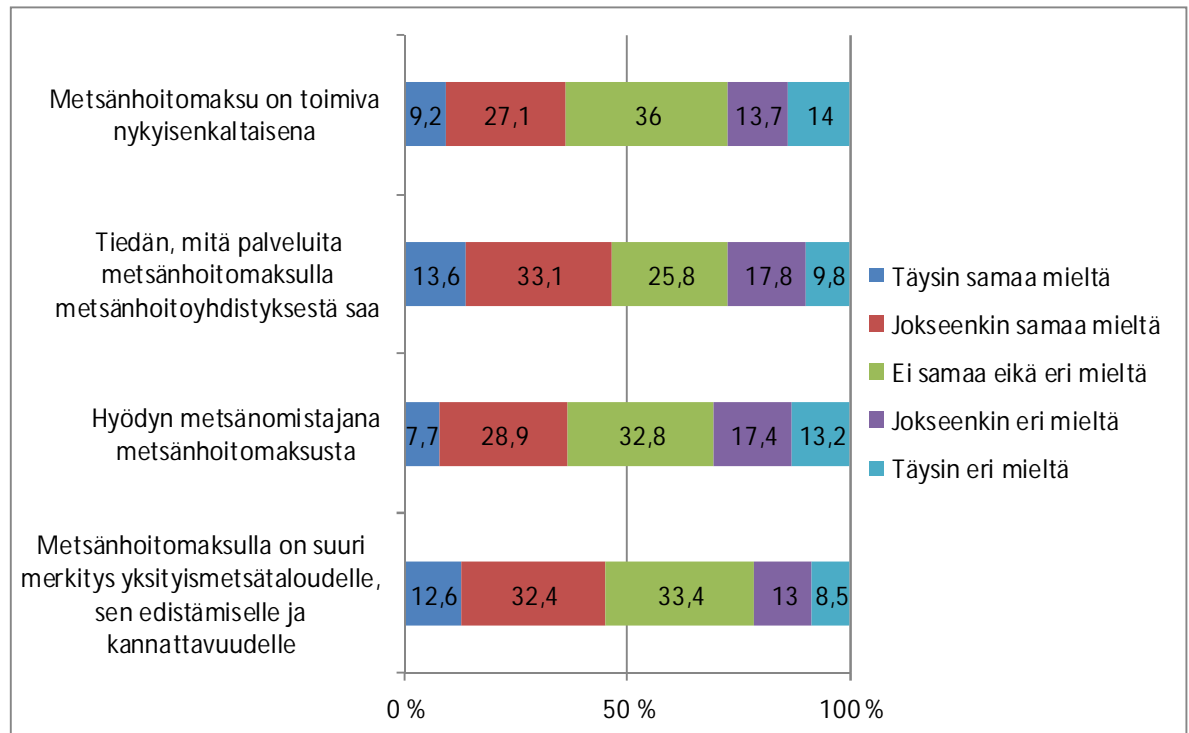

Kuvio 15. Passiivisten vastaajien halukkuus käyttää MHY:n palveluita.

Varmoja siitä, että käyttäisi metsänhoitoyhdistyksen palveluita, jos tuntisi sen toiminnan paremmin oli vain noin 16 prosenttia vastaajista. Lähes puolet vastaajista ei osannut sanoa käyttäisikö palveluita vai ei. 37,3 prosenttia ei koe toiminnan paremman tuntemuksen vaikuttavan palveluiden käyttöön.

8.7 Metsänhoitomaksu

Metsänomistajille esitettiin väittämiä liittyen metsänhoitomaksuun ja metsänhoitoyhdistykseen. Väittämät ovat samoja aktiivisille ja passiivisille vastaajille. Metsänomistajien mielipiteitä tarkasteltiin viisiportaisen Likert-asteikon avulla. Vastauksia tulkitaan niin, että *täysin samaa mieltä* tai *jokseenkin samaa mieltä* vastanneiden todetaan olevan samaa mieltä väittämästä. *Täysin eri mieltä* tai *jokseenkin eri mieltä* vastanneet ovat puolestaan eri mieltä väittämästä. *Ei samaa eikä eri mieltä* vastanneista voidaan todeta, etteivät he joko osaa päättää kumpaa mieltä olisivat tai heillä ei ole tarpeeksi tietoa asiasta, jotta voisivat ottaa kantaa.

Kuvio 16. Metsänhoitomaksu.

Metsänhoitomaksun toimivaksi nykyisen kaltaisena kokee 36,3 prosenttia vastaajista (kuviot 16). Vastauksilla koskien metsänhoitomaksun toimivuutta nykyisenkaltaisena, ei passiivisten ja aktiivisten vastaajien välillä ollut tilastollisesti merkitsevää eroavaisuutta. Metsänhoitoyhdistyksen palveluita käyttämättömät metsänomistajat suhtautuvat kuitenkin hiukan kriittisemmin metsänhoitomaksun toimivuuteen. Neljäsosa vastaajista on täysin eri mieltä maksun toimivuudesta nykyisen kaltaisena. Metsänhoitoyhdistyksen palveluita käyttävistä vastaajista puolestaan vajaa kymmenesosa toteaa olevansa täysin eri mieltä maksun toimivuudesta nykyisenkaltaisena.

Vastauksilla ei tilastollisesti ole merkitsevää eroavaisuutta myöskään sen suhteen, missä metsänomistaja asuu, kuinka vanha hän on tai kuinka suuri hänen tilansa on.

Etelä- Suomen metsänomistajaliiton teettämän tutkimuksen mukaan 60 prosenttia vastanneista haluaa säilyttää metsänhoitomaksun nykyisen kaltaisena ”ks. liite 3”. 20 prosenttia vastaajista puolestaan haluaa poistaa maksun (Virtanen 2011). Negatiivinen kanta molemmissa tutkimuksissa on samansuuntainen.

Nykyisenkaltaista maksua täysin toimivana tässä tutkimuksessa pitää 9,2 prosenttia vastaajista. Jos otetaan mukaan jokseenkin samaa mieltä vastanneet, pitää metsänhoitomaksua toimivana 36,3 prosenttia vastaajista. Lähes kolmannes suhtautuu kuitenkin epäilevästi metsänhoitomaksun toimivuuteen nykyisenkaltaisena, jos oletetaan, että täysin erimieltä ja jokseenkin eri mieltä vastanneet ovat epäileväisiä suhtautujia.

46,7 prosenttia vastaajista kokee tietävänsä, mitä palveluita metsänhoitomaksulla metsänhoitoyhdistyksestä saa (kuvio 16). Vastauksilla oli tilastollisesti merkitsevää eroavaisuutta passiivisten ja aktiivisten vastaajien välillä. Aktiiviset vastaajat tietävät paremmin, mitä palveluita metsänhoitomaksulla saa (taulukko2). Lähes kolmasosalle vastaajista on kuitenkin epäselvää, mitä palveluita metsänhoitomaksulla kustannetaan. Passiivisilla vastaajilla epätietoisten osuus on toki vielä suurempi, yli 40 prosenttia. Metsänhoitoyhdistyksen palveluita käyttävät metsänomistajat ovat enemmän tekemisissä metsänhoitoyhdistyksen kanssa, joten ei ole yllättävää, että heidän tietämyksensä metsänhoitomaksusta ja sillä saatavista palveluista on parempi kuin yhdistyksen palveluita käyttämättömillä metsänomistajilla.

Taulukko 2. Ristiintaulukointi metsänhoitomaksulla saatavista palveluista.

Tiedän, mitä palveluita metsänhoitomaksulla metsänhoitoyhdistyksestä saa * Passiivinen/Aktiivinen Crosstabulation

% within Passiivinen/Aktiivinen

		Passiivinen/Aktiivinen		Total
		Passiivinen	Aktiivinen	
Tiedän, mitä palveluita metsänhoitomaksulla metsänhoitoyhdistyksestä saa	Täysin samaa mieltä	13,8%	13,5%	13,6%
	Jokseenkin samaa mieltä	22,9%	39,3%	33,1%
	Ei samaa eikä eri mieltä	22,9%	27,5%	25,8%
	Jokseenkin eri mieltä	22,9%	14,6%	17,8%
	Täysin eri mieltä	17,4%	5,1%	9,8%
Total		100,0%	100,0%	100,0%

Metsänomistajan asuinpaikalla, iällä ja metsätilakoolla ei puolestaan ole tilastollisesti merkitsevää eroavaisuutta sen suhteen, kuinka hyvin metsänhoitomaksusta saatava vastike tunnetaan.

36,6 prosenttia vastaajista kokee hyötyvänsä metsänomistajana metsänhoitomaksusta (kuvio 16). Aktiivisten ja passiivisten vastaajien välillä on tilastollisesti erittäin merkitsevää eroavaisuutta (taulukko 3). Metsänhoitomaksusta hyötyminen koetaan passiivisten vastaajien keskuudessa melko vähäiseksi. Noin puolet heistä on sitä mieltä, ettei hyödy metsänhoitomaksusta. Reilu neljäsosa passiivisista vastaajista kokee kuitenkin jollain tavoin hyötyvänsä metsänhoitomaksusta. Aktiivisista vastaajista 42,5 % kokee hyötyvänsä metsänhoitomaksusta. Neljäsosa heistä puolestaan ei koe saavansa hyötyä metsänhoitomaksusta.

Metsänhoitomaksusta saatavat edut voidaan kokea erilaisina vastaajaryhmien välillä monestakin syystä. Metsänhoitoyhdistyksen palveluita käyttävät metsänomistajat ovat varmasti hyödyntäneet metsänhoitoyhdistykseltä saatavia metsänhoitomaksuvaroilla katettuja palveluita, toisin kuin passiiviset vastaajat.

Taulukko 3. Ristiintaulukointi metsänhoitomaksusta hyötymisestä.

Hyödyn metsänomistajana metsänhoitomaksusta * Passiivinen/Aktiivinen Crosstabulation

% within Passiivinen/Aktiivinen

	Passiivinen/Aktiivinen		Total
	Passiivinen	Aktiivinen	
Hyödyn metsänomistajana Täysin samaa mieltä	4,6%	9,5%	7,7%
metsänhoitomaksusta Jokseenkin samaa mieltä	22,2%	33,0%	28,9%
Ei samaa eikä eri mieltä	25,0%	37,4%	32,8%
Jokseenkin eri mieltä	25,0%	12,8%	17,4%
Täysin eri mieltä	23,1%	7,3%	13,2%
Total	100,0%	100,0%	100,0%

Sillä, asuuko metsänomistaja tilallaan, metsänhoitoyhdistyksen alueen toimialueella vai toimialueen ulkopuolella ei ole tilastollista eroavaisuutta sen suhteen kokeeko metsänomistaja hyötyvänsä metsänhoitomaksusta. Myöskään met-

sänomistajan iällä tai metsätilan koolla ei saada tilastollisesti merkitsevää eroavaisuutta siihen, miten he kokevat hyötyvänsä metsänhoitomaksusta.

Metsänhoitomaksun merkityksen suureksi yksityismetsätaloudelle, sen edistämiseksi ja kannattavuudelle kokee 45 prosenttia vastaajista (kuvio 16). Passiivisten ja aktiivisten vastaajien välillä on tilastollisesti erittäin merkitsevää eroavaisuutta (taulukko 4). Passiivisten vastaajien mielestä metsänhoitomaksulla ei ole niin suurta merkitystä yksityismetsätaloudelle sekä sen edistämiseksi ja kannattavuudella kuin aktiivisten vastaajien mielestä. Kuitenkin merkittävä osa vastaajista kokee metsänhoitomaksulla olevan merkitystä.

Taulukko 4. Ristiintaulukointi metsänhoitomaksun merkityksestä.

Metsänhoitomaksulla on suuri merkitys yksityismetsätaloudelle, sen edistämiseksi ja kannattavuudelle * Passiivinen/Aktiivinen Crosstabulation

% within Passiivinen/Aktiivinen

		Passiivinen/Aktiivinen		Total
		Passiivinen	Aktiivinen	
Metsänhoitomaksulla on	Täysin samaa mieltä	10,1%	14,1%	12,6%
suuri merkitys yksityismet-	Jokseenkin samaa mieltä	27,5%	35,3%	32,4%
sätaloudelle, sen edistämi-	Ei samaa eikä eri mieltä	24,8%	38,6%	33,4%
selle ja kannattavuudelle	Jokseenkin eri mieltä	22,0%	7,6%	13,0%
	Täysin eri mieltä	15,6%	4,3%	8,5%
Total		100,0%	100,0%	100,0%

Kun maksetaan maksua, jonka vastinetta ei tiedetä, syntyy negatiivinen mielikuva. Tällöin maksua ei haluta maksaa, eikä sitä myöskään koeta silloin toimivaksi. Kaikkien väittämien tulokset liittyvät toisiinsa ja niillä voidaan selittää metsänhoitomaksun toimivuutta nykyisen kaltaisena. Tiedottamalla ja kertomalla metsänhoitomaksun merkityksestä ja sen sisältämästä palvelusta, saadaan maksulle aikaan parempi kannatus ja silloin sitä ei mielletä heti negatiiviseksi ja turhaksi maksuksi.

Myös maksun veroluonteisuus koetaan negatiivisena. Metsänhoitomaksu koetaan kalliina ja sillä ei koeta saatavan korvauksena tarpeeksi palveluita. Tähän tutkimukseen vastanneiden metsänomistajien maksama metsänhoitomaksu on

keskimäärin 113,95 euroa vuodessa kun tilakoko on keskimäärin 53,2 hehtaaria. Metsänhoitomaksulla ei kateta tuntien töitä, mutta jostain syystä se koetaan liian suurena.

Aktiivisten ja passiivisten vastaajien välillä on selviä eroja, jotka koskevat metsänhoitomaksua. Suurin ero on metsänhoitomaksusta hyötyminen. Eroja selittää myös aktiivisten vastaajien parempi tietämys metsänhoitomaksulla saatavista palveluista ja metsänhoitomaksun merkitys yksityismetsätaloudelle, edistämiseksi ja kannattavuudelle. Tämän vuoksi aktiiviset vastaajat ovat myös tyytyväisempiä metsänhoitomaksuun nykyisen kaltaisena.

8.7.1 Kommentteja metsänhoitomaksusta aktiiviset vastaajat

Molemmilta vastaajaryhmiltä haluttiin saada myös avoimen kysymyksen avulla mielipiteitä metsänhoitomaksusta ja metsänhoitoyhdistyksestä yleisesti. Kysymyksellä halutaan antaa vastaajille mahdollisuus kommentoida vapaasti metsänhoitoyhdistystä ja metsänhoitomaksua. Vastauksissa tulikin vahvasti esille metsänomistajien mielipiteitä metsänhoitomaksusta.

Aktiivisista vastaajista 51 vastaajaa eli 26,7 prosenttia vastaajista vastasi avoimeen kysymykseen metsänhoitomaksusta ja metsänhoitoyhdistyksestä.

Kysymykseen vastanneista reilu kolmasosa on tyytyväisiä metsänhoitomaksuun ja Metsänhoitoyhdistykseen. ”Maksu on kohtuullinen ja sillä saa riittävästi palveluja. Metsänhoitoyhdistykset ovat tarpeellisia organisaatioita” (mies, 65, Joensuu).

Lähes 60 prosenttia avoimeen kysymykseen vastanneista oli tyytymätön metsänhoitomaksuun tai tiesi mielestään liian vähän metsänhoitomaksusta. Kommentit olivat lähestulkoon kaikki samansuuntaisia. ”En koe saavani vastinetta mh-maksulle, kun kaikista palveluista on maksettava täysi korvaus” (mies, 69, Lieksa). ”Metsänhoitomaksu on suuri ja kuitenkin joutuu maksamaan jokaisesta toimenpiteestä erikseen jonka teettää” (mies, 72, Nurmes).

Metsänhoitoyhdistyksen kannalta on tärkeä tiedottaa ja selventää asiakkaille metsänhoitomaksun vastikkeellisuudesta ja siitä miksi sitä kerätään ja mihin metsänhoitomaksu varoja käytetään. Tällöin saadaan ihmisille todellinen ja asian mukainen kuva metsänhoitomaksusta ja sen käyttötarkoituksista, koska metsänomistajille on epäselvää mitä metsänhoitomaksulla kustannetaan ja mitä palveluita sillä saa.

Myös suoria kehitysehdotuksia löytyi metsänomistajilta. Moni koki metsänhoitomaksun tarpeellisenä palveluiden kustantamisen kannalta. ”Ihan Riittävän hyvä, jollain lailla palveluita täytyy kustantaa” (mies, 71, Liperi). Monet taas halusivat maksaa suoraan käyttämistään palveluista. ”Metsänhoitomaksu pitäisi muuttaa palveluiden käyttöön perustuvaksi eli suora laskutus käytetyistä palveluista” (mies, 53, Lieksa). Toki palveluiden hinnat nousisivat metsänhoitomaksun poistuttua. ”Metsänhoitomaksun vastikkeellisuus selkeämmäksi” (mies, 56, Nurmes). Moni taas haluaisi selkeyttää metsänhoitomaksusta saatavaan vastikkeeseen. ”Onko veroluonteinen maksu aikansa elänyt? Metsäneuvonnan osuutta lisättävä!!” (nainen, 69, Kitee).

8.7.2 Kommentteja metsänhoitomaksusta passiiviset vastaajat

Passiivisista vastaajista avoimeen kysymykseen koskien metsänhoitomaksua ja metsänhoitoyhdistystä vastasi 51 metsänomistajaa eli 45 prosenttia vastaajista. Tätä voidaan pitää hyvänä vastausprosenttina.

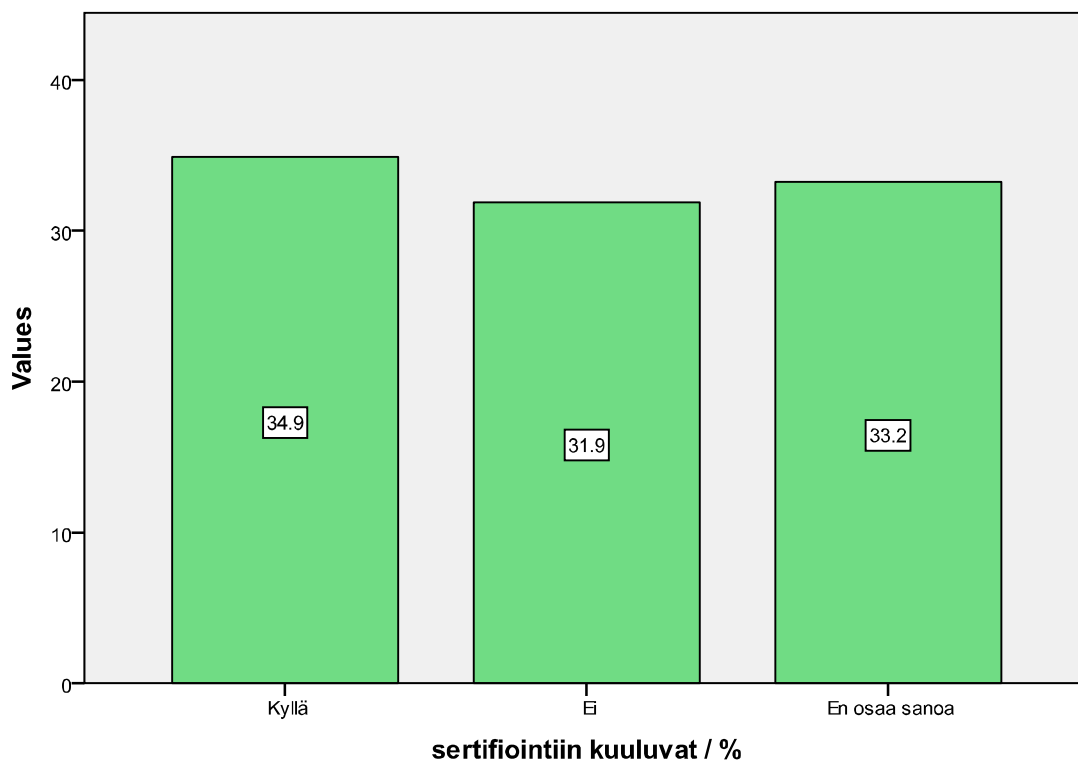
41,2 prosenttia passiivisista vastaajista kokee metsänhoitomaksun negatiivisena. Suuri osa metsänhoitomaksuun kielteisesti suhtautuneista toteaa, ettei maksua vastaan saa mitään palveluita. ”Välttämätön pakko” (mies, 49, Joensuu). Tästä voidaan päätellä, että metsänhoitomaksuun ja siihen suhtautumiseen liittyy paljon puutteellista tietoa. Päätelmää tukee myös se, että 13,7 prosenttia vastaajista ei osannut sanoa mielipidettään eikä ottaa kantaa asiaan, koska kokee, ettei tietoa ole riittävästi mielipiteen muodostamiseen. ”Ei selvää mielikuvaa metsänhoitomaksun rakenteesta ja siitä saatavasta edusta” (mies, 68, Lieksa).

Kolmasosa passiivisten vastaajien mielipiteistä oli positiivisia metsänhoitomaksua kohtaan. ”Maksu kohtuullinen, luen lehden joka tulee ja tiedän sitä kautta metsänhoitoyhdistyksestä ”(nainen, 64, Juuka).

Avoimen kysymyksen vastausten perusteella aktiiviset vastaajat suhtautuvat kielteisemmin metsänhoitomaksuun. Toisaalta aktiivisten vastaajien vastausprosentti kysymykseen jäi lähes puolet pienemmäksi kuin passiivisten vastaajien. Voi myös olla, että avoimeen kysymykseen vastasivat enemmän metsänhoitomaksuun tyytymättömät metsänomistajat, koska he halusivat tuoda esille epäkohtia. Yleensä ihmiset antavat herkemmin negatiivista palautetta kuin positiivista.

8.8 Metsäsertifiointi

Niin passiivisilta kuin aktiivisiltakin vastaajilta haluttiin selvittää heidän tietämystään metsien ryhmäsertifioinnista. Ensimmäisenä kysyttiin, kuuluvatko vastaajien metsät heidän tietämyksensä mukaan metsäsertifiointiin piiriin. Tiedossa oli, että kaikkien vastaajien metsät kuuluvat PEFC metsien ryhmäsertifiointijärjestelmään. Kaikista vastaajista yhteensä 34,9 prosenttia tiesi metsänsä olevan sertifioitu. 31,9 prosenttia metsänomistajista puolestaan vastasi, ettei heidän metsäänsä ole sertifioitu. 33,2 prosentille oli puolestaan epäselvää, kuuluuko metsätila sertifiointiin vai ei.

Metsäsertifiointiin kuuluvat
Valid Percent

Kuvio 17. Metsäsertifiointiin kuuluminen.

Eroavaisuuksia tuloksissa aktiivisten ja passiivisten vastaajien välillä oli jonkin verran. Tilastollisesti merkitseviä eroavaisuudet eivät kuitenkaan olleet. Aktiiviset vastaajat tiesivät vain hieman paremmin tilansa kuulumisesta metsäsertifiointiin. Varma metsätilansa sertifiointiin kuulumisesta on kuitenkin ainoastaan 38,4 prosenttia aktiivisista vastaajista.

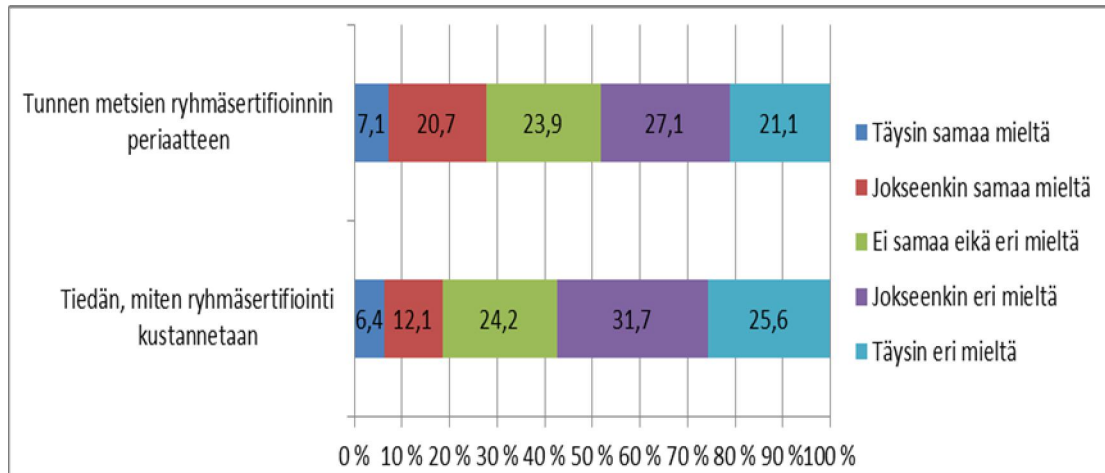
Taulukko 5. Ristiintaulukointi sertifiointista.

5.Missä asuu * 10.sertifi Crosstabulation

Count		10.sertifiointi			Total
		Kyllä	Ei	En osaa sanoa	
5.Missä asuu	Metsätilalla	41	20	22	83
	Metsänhoitoyhdistys Pohjois-Karjalan alueella	47	51	43	141
	Metsänhoitoyhdistys Pohjois-Karjalan toimialueen ulkopuolella	16	25	34	75
Total		104	96	99	299

Niin aktiivisista kuin passiivisista vastaajista parhaiten metsätilansa sertifiointiin kuulumisen tietävät metsätilalla asuvat metsänomistajat (taulukko 5). Aktiivisista vastaajista metsätilalla asuvista metsänomistajista 51,7 prosenttia tietää tilansa kuuluvan metsäsertifiointiin. Vastaava luku passiivisilla vastaajilla on 44 prosenttia.

Metsänhoitoyhdistys Pohjois-Karjalan toimialueella asuvat metsänomistajat tietävät metsätilansa kuuluvan sertifiointiin paremmin kuin yhdistyksen toimialueen ulkopuolella asuvat metsänomistajat. Tämä pätee niin passiivisissa kuin aktiivisissa vastaajissa. Metsänhoitoyhdistyksen toimialueen ulkopuolella asuvista metsänomistajista yhteensä vain noin 20 prosenttia tietää metsätilansa kuuluvan sertifiointiin. Tilastollisesti on erittäin merkitsevää eroa sertifiointiin kuulumisen tietämyksessä riippuen metsänomistajan asuinpaikasta. Metsänhoitoyhdistyksen toimialueen ulkopuolella asuvien metsänomistajien tietämys oman metsätilansa kuulumisesta sertifiointiin on selvästi heikompi kuin metsätilalla asuvien tai yhdistyksen toimialueella asuvien.

Kuvio 18. Ryhmäsertifiointin tunteminen.

Metsänomistajilta haluttiin myös selvittää heidän tietämystään metsien ryhmäsertifiointista yleisesti sekä sertifiointin kustantamisesta. Viisiportaista Likert-asteikkoa tulkittiin niin, että *täysin samaa mieltä* tai *jokseenkin samaa mieltä* vastanneilla ei ole tietoa asiasta. *Jokseenkin samaa mieltä* tai *täysin samaa mieltä* vastanneilla puolestaan on tietoa asiasta. Jos vastaaja *ei ole ollut samaa eikä eri mieltä*, hänellä ei oleteta olevan mielipidettä kysymykseen tai hän ei osaa sanoa mielipidettään.

Metsänomistajien tietoisuus ryhmäsertifiointista ja sen kustantamisesta on heikonlainen. Alle 20 prosenttia vastaajista kokee tietävänsä, miten metsien ryhmäsertifiointi kustannetaan. Lähes 60 prosenttia puolestaan ei tiedä, kuinka ryhmäsertifiointi kustannetaan. Aktiivisten ja passiivisten vastaajien välillä ei ole tilastollisesti merkitsevää eroavaisuutta ryhmäsertifiointin kustantamisen tietämyksessä.

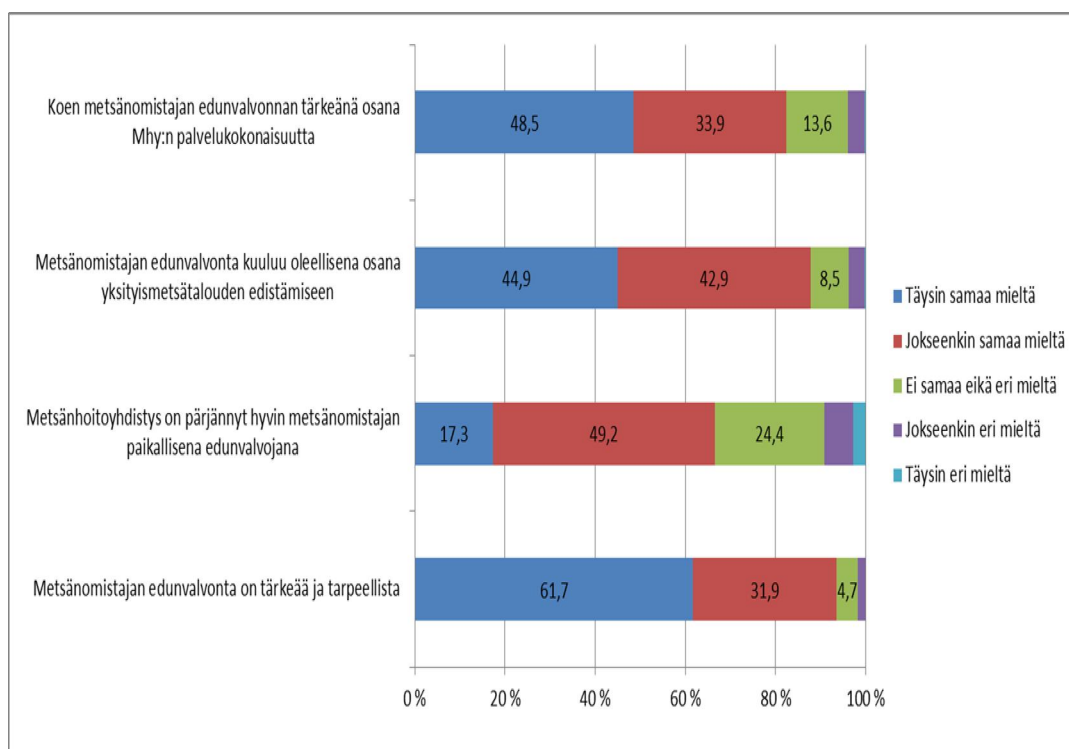
Sertifiointikustannukset, jotka rahoitetaan metsänhoitomaksuvaroista, ovat suuri menoerä metsänhoitoyhdistys Pohjois-Karjalalle vuosittain. Tämän takia olisi hyvä, jos metsänomistajat tietäisivät kuinka nykyään metsätalouden toimissa merkittävä sertifiointi rahoitetaan. Tietämys siitä, että metsänhoitomaksuvoja käytetään metsäsertifiointin kustantamiseen, voisi vähentää negatiivista suhtautumista metsänhoitomaksun keräämiseen.

Metsien ryhmäsertifioinnin periaatteen kokee tuntevansa alle 30 prosenttia vastaajista. Lähes 50 prosenttia ei tunne ryhmäsertifioinnin periaatetta. Aktiivisten ja passiivisten vastaajien välillä ei ollut merkittävää tilastollista eroavaisuutta.

Puutetta metsäsertifioinnin tietämyksessä voidaan selittää muun muassa sillä, etteivät metsänomistajat ole kovinkaan kiinnostuneita sertifioinnista. Siitä ei esimerkiksi koeta saavan mitään hyötyä. Koetaan, ettei sertifioidun metsän puista ei saa sen parempaa hintaa markkinoilla kuin sertifioimattoman metsän puista. Kun sertifioinnista ei koeta saatavan taloudellista hyötyä, ei siitä olla kiinnostuneita.

8.9 Edunvalvonta

Metsänomistajien mielipiteitä edunvalvonnasta kysyttiin niin passiivisilta kuin aktiivisiltakin vastaajilta. Viisiportartaista Likert-asteikkoa tulkittiin niin, että *täysin samaa mieltä* tai *jokseenkin samaa mieltä* vastanneet ovat samaa mieltä väittämästä ja *täysin eri mieltä* tai *jokseenkin eri mieltä* vastanneet ovat eri mieltä väittämästä.

Kuvio 19. Edunvalvonta.

Metsänomistajien mielipiteitä edunvalvonnasta kysyttiin niin passiivisilta kuin aktiivisiltakin vastaajilta. Viisiportartaista Likert-asteikkoa tulkittiin niin, että että *täysin samaa mieltä* tai *jokseenkin samaa mieltä* vastanneet ovat samaa mieltä väittämästä ja *täysin eri mieltä* tai *jokseenkin eri mieltä* vastanneet ovat eri mieltä väittämästä.

Metsänomistajien edunvalvonnan tärkeänä ja tarpeellisena kokee 93,6 prosenttia vastaajista (kuvio 19). Passiivisten ja aktiivisten vastaajien välillä oli vastauksissa tilastollisesti merkitsevää eroavaisuutta. Lähes kaikki aktiiviset vastaajat olivat sitä mieltä, että edunvalvonta on tärkeää ja tarpeellista. Ainoastaan hieman alle viisi prosenttia aktiivisista vastaajista ei osannut kertoa mielipidettään, vaan totesi ettei ole samaa eikä eri mieltä asiasta.

Kuitenkin myös passiiviset vastaajat kokevat metsänomistajien edunvalvonnan tärkeänä. 90,9 prosenttia vastaajista nimittäin toteaa, että metsänomistajien edunvalvonta on tärkeää. Tilastollinen poikkeama passiivisten ja aktiivisten vastaajien välillä voidaan selittää sillä, että 4,5 prosenttia passiivisista vastaajista oli jokseenkin eri mieltä vastatessan kysymykseen onko

edunvalvonta tärkeää ja tarpeellista. Vastaavia mielipiteitä ei aktiivisilta vastaajilta tullut ollenkaan.

Metsänomistajan edunvalvonta kuuluu oleellisena osana yksityismetsätalouden edistämiseen lähes 90 prosentin mielestä (kuvio 19). Tilastollisesti merkitsevää eroavaisuutta aktiivisten ja passiivisten metsänomistajien vastauksilla ei ollut. Pääosin metsänomistajat siis kokevat edunvalvonnan tärkeänä asiana yksityismetsätalouden edistämisen kannalta.

Hieman yli 80 prosenttia vastaajista kokee metsänomistajan edunvalvonnan tärkeänä osana metsänhoitoyhdistyksen palvelukokonaisuutta (kuvio 19). Passiivisten ja aktiivisten vastaajien välillä on tilastollisesti merkitsevää eroavaisuutta vastauksissa. Passiiviset vastaajat eivät näe edunvalvonnan osuutta metsänhoitoyhdistyksen palvelukokonaisuudessa yhtä tärkeinä kuin aktiiviset vastaajat. Kuitenkin kokonaisuudessaan vastaajat pitävät edunvalvontaa erittäin tärkeänä osana metsänhoitoyhdistyksen toimintaa ja toivovat sitä myös enemmän.

Metsänhoitoyhdistyksen pääjäämiseen hyvin metsänomistajan paikallisena edunvalvojana uskoo 66,5 prosenttia vastaajista (kuvio 19). Kuitenkin *täysin samaa mieltä* vastanneiden osuus on alle 20 prosenttia, mikä on huomattavasti vähemmän kuin muihin edunvalvontaa koskeviin kysymyksiin tulleiden *täysin samaa mieltä* vastanneiden osuus. Tilastollisesti merkitsevää eroavaisuutta vastauksissa on passiivisten ja aktiivisten vastaajien välillä jonkin verran (taulukko 6). Metsänhoitoyhdistyksen palveluita käyttäneet metsänomistajat kokevat metsänhoitoyhdistyksen pärjänneen paremmin metsänomistajan paikallisena edunvalvojana kuin yhdistyksen palveluita käyttämättömät metsänomistajat.

Taulukko 6. Ristiintaulukointi edunvalvonnassa pärjäämisestä.

20,2 metsänhoitoyhdistys on pärjännyt hyvin paikallisena edunvalvojana * Passiivinen/Aktiivinen Crosstabulation

% within Passiivinen/Aktiivinen

		Passiivinen/Aktiivinen		Total
		Passiivinen	Aktiivinen	
20,2 metsänhoitoyhdistys on pärjännyt hyvin paikallisena edunvalvojana	Täysin samaa mieltä	12,7%	20,0%	17,3%
	Jokseenkin samaa mieltä	42,7%	53,0%	49,2%
	Ei samaa eikä eri mieltä	28,2%	22,2%	24,4%
	Jokseenkin eri mieltä	9,1%	4,9%	6,4%
	Täysin eri mieltä	7,3%		2,7%
Total		100,0%	100,0%	100,0%

Edunvalvontaa koskeviin kysymyksiin oli metsänomistajilla selkeät mielipiteet. Harva vastasi ettei ole samaa eikä eri mieltä asioista, joten voidaan olettaa, että lähes kaikilla vastaajilla oli hyvinkin selkeä mielipide edunvalvontaa koskevista asioista joko puolesta tai vastaan. Kuitenkin kysymykseen koskien metsänhoitoyhdistyksen pärjäämistä paikallisena edunvalvojana ei neljäsosa vastaajista tuonut kunnolla esiin mielipidettään. Voi olla, ettei näillä vastaajilla ole kokemuksia metsänhoitoyhdistyksestä edunvalvojana. Koska metsänomistajille on selvästikin tärkeää, että heidän etuaan valvotaan, olisi metsänhoitoyhdistyksen hyvä panostaa edunvalvontaan ja tuoda tätä puolta toiminnastaan enemmän julki.

Myös avoimien kysymysten vastauksissa oli joitakin kommentteja metsänhoitoyhdistyksestä edunvalvojana. ”MHY:n pitäisi pystyä argumentoimaan metsäyhtiöiden välillä vääristelevää informaatiota mediassa. Rajalliset resurssit, tiedän, mutta vähän paremmin voisi näkyä! (mies, 46, Lieksa, aktiivinen). ”Tärkein apu (ja asiantuntevin) puukaupoissa, jonka vuoksi ilmeisesti malka teollisuuden silmässä” (mies, 75, Eno, aktiivinen). ”Metsänomistajan kannalta on tärkeää, että on yhteinen edunvalvonta organisaatio” (mies, 69, Kitee, passiivinen). ”En koe saavani vastinetta metsänhoitomaksulle, koska kaikki palvelut ovat kuitenkin maksullisia MHY:ssä. P.S. En aina koe MHY:ta täysin riippumattomaksi metsänomistajien

edunvalvojaksi, esim. Metsäliiton kytkökset ilmenneet esim. metsäkaupoissa” (nainen, 60, Kitee, aktiivinen). Toiminnan tulisi olla täydellisen tasapuolista, jotta metsänomistajat tuntevat, että metsänhoitoyhdistys on metsänomistajan puolella oleva edunvalvoja.

9 Pohdinta

9.1 Tärkeimpiä tuloksia

Tutkimuksella saatiin selville metsänomistajien suhtautumista metsänhoitoyhdistykseen, kuten oli tarkoituskin. Osa tutkimuksessa saaduista tuloksista on ristiriidassa keskenään. Metsänomistajat esimerkiksi kokevat tuntevansa metsänhoitoyhdistyksen ja sen palvelutarjonnan suhteellisen hyvin, mutta esimerkiksi metsänhoitomaksun tuntemisessa ja siitä saatavasta vastikkeesta on suuria puutteita.

Suuri osa vastaajista kokee tuntevansa metsänhoitoyhdistyksen organisaationa sekä tietää, mitä palveluita metsänhoitoyhdistys tarjoaa. Kuitenkin nuorilla metsänomistajilla on huomattavasti enemmän ongelmia erottaa metsäalan toimijoita toisistaan ja sen vuoksi heille myös metsänhoitoyhdistyksen palvelutarjonta ja toimintakenttä on epäselvempi. Tiedotukseen tulisi panostaa tältä osin. Metsänomistajakunnan uudistuessa, metsänomistajille alkaa olla entistä epäselvempää, mihin metsänhoitoyhdistystä tarvitaan.

Yli puolelle vastaajista on kuitenkin epäselvää, mitä palveluita metsänhoitoyhdistyksestä metsänhoitomaksulla saa. Esimerkiksi metsäsertifiointi ja sen kustantaminen on epäselvää metsänomistajille. Moni vastaajista kokee myös, ettei saa vastinetta metsänhoitomaksulle. Metsänhoitomaksu vaikuttaa metsänomistajien mielikuvaan metsänhoitoyhdistyksestä pääosin negatiivisesti. Metsänhoitomaksusta tällä hetkellä syntyvä negatiivinen mielikuva vaikuttaa osaltaan alentavasti myös koko metsänhoitoyhdistyksestä ja sen toiminnasta syntyvään

mielikuvaan. Jos metsänhoitomaksu pyritään säilyttämään vielä tulevaisuudessa, nyt olisi oivallinen hetki puhua metsänhoitomaksun puolesta ja vakuuttaa etenkin metsänomistajat metsänhoitomaksun hyödyistä ja kannattavuudesta.

Metsänhoitoyhdistyksen palveluita käyttäneet metsänomistajat ovat pääosin tyytyväisiä saamaansa palveluun. Parantamisen varaakin toki on. Asiakkaat toivovat enemmän henkilökohtaista palvelua ja yhteydenottoa. Parannettavaa löytyy myös palveluihin sisältyvien toimenpiteiden ja kustannusten selvittämisessä etukäteen. Ne tulisi selvittää etukäteen ja eritellä selkeästi entistä paremmin. Myös tietoa töiden edistymisestä kaivataan enemmän ja sovitussa aikataulussa tulisi pysyä. Huomiota tulee myös kiinnittää siihen, että palvelun toteutus ja lopputulos vastaavat asiakkaan odotuksia. Asiakkaat toivovat myös, että annettuun palautteeseen reagoitaisiin nopeasti ja asianmukaisesti.

Metsänomistajille on tärkeää, että jokin taho valvoo heidän etuaan metsäasioissa. Metsänhoitoyhdistyksellä olisikin erittäin hyvä mahdollisuus korostaa toimintaansa metsänomistajan paikallisena edunvalvojana ja tuoda asiaa enemmän julki. Näin myös metsänhoitomaksu ja sen merkitys sekä säilyminen olisi helppo perustella.

Metsänomistajakunnan ja sen arvojen muuttuessa metsänhoitoyhdistyksen tulee vastata muuttuvaan palvelutarpeeseen. Metsänomistajat toivovat vaihtoehtoja metsänkasvatukseen, korkeatasoista neuvontaa ja palvelua, metsänhoidollisista - ja puukaupallisista asioista tiedottamista, metsäneuvojille avarakatseisuutta ja palvelualttiutta, metsänhoitomaksun ja sen merkityksen selventämistä sekä heidän etujensa ajamista metsäisissä asioissa.

9.2 Työn hyödynnettävyys

Työn toimeksiantaja eli metsänhoitoyhdistys Pohjois-Karjala voi käyttää tutkimusta ja siitä saatuja tuloksia toimintansa kehittämisessä ja markkinointia suunnitellessaan. He voivat käyttää työtä myös koulutusmielessä, omissa toimihenkilöilleen suunnatuissa koulutus- ja kokoustilaisuuksissa.

Työllä saatiin runsaasti tietoa siitä, miten metsänomistajat suhtautuvat metsänhoitoyhdistykseen ja mitä parannettavaa sen toiminnassa heidän mielestään olisi. Metsänhoitoyhdistyksen on hyvä tietää esimerkiksi tiedotustaan ja markkinointiaan suunnitellessa, mitä asioita heidän olisi järkevää tuoda esille.

9.3 Tutkimuksen yleistettävyys ja luotettavuus

Tutkimuksen luotettavuutta tulee tarkastella kahdella tasolla. Mittausmenetelmien tarkastelu keskittyy mittarin eli tässä tapauksessa kysymyslomakkeen ominaisuuksien tarkasteluun. Koko tutkimuksen luotettavuuden tarkastelu perustuu puolestaan siihen, kuinka pätevää, yleistettävää ja käyttökelpoista tietoa sillä saadaan. (Soininen 1995, 119.)

Mittavälineen luotettavuudella tarkoitetaan mittarin reliabeliutta eli mittausvirheettömyyttä ja validiutta eli pätevyyttä. Luotettavan mittauksen edellytyksenä on korkea validius, jota vahvistaa korkea reliabelius. Korkea reliabelius ei kuitenkaan välttämättä takaa hyvää validiutta. (Soininen 1995, 120.)

Kysymyslomake onnistui suhteellisen hyvin. Tietoa saatiin laajasti, mutta selkeästi. Vastajilla ei vastausten perusteella ollut suurempia epäselvyyksiä kysymyslomakkeen kanssa. Lähes kaikki vastaajat olivat vastanneet jokaiseen väittämäkysymykseen. Avoimiin kysymyksiin vastattiin vaihtelevasti. Kysymyslomakkeessa on tärkeää, että se ei ole liian pitkä ja itseään toistava, jotta vastaaja jaksaa täyttää sen alusta loppuun huolellisesti.

Vaikka perusjoukko on suhteellisen suuri eli kaikki metsänhoitoyhdistys Pohjois-Karjalaan kuuluvat metsänomistajat, voidaan otoskoko pitää tarpeeksi suurena tätä tutkimusta varten. Otoskoko kattaa 4,5 prosenttia perusjoukosta. Otoskoko kattoi myös niin metsänhoitoyhdistyksen palveluita käyttäviä kuin käyttämättömiä metsänomistajia, joten näin saatiin hyvä läpileikkaus Pohjois-Karjalan metsänhoitoyhdistyksen metsänomistajakunnasta. Tutkimuksen tuloksia voidaan tällä perusteella yleistää. Kaikkia tutkimuksen kvalitatiivisia osioita eli avoimilla kysymyksillä saatuja vastauksia ei voida kuitenkaan täysin yleistää, koska vas-

tausprosentti joihinkin kysymyksiin jäi pieneksi. Niiden tuloksia voidaan kuitenkin pitää suuntaa antavina.

9.4 Jatkotutkimustarpeet

Tutkimusta tehdessä tuli mieleen useitakin mahdollisia aiheita jatkotutkimukselle. Tämä tutkimus toimii yleisenä pohjana metsänomistajien tietämykselle metsänhoitoyhdistyksestä. Jatkotutkimusta voisi tehdä esimerkiksi pelkästään edunvalvontaan liittyvistä asioista. Myös metsäsertifiointista olisi hyvä saada kattavampaa tutkimustietoa. Metsänhoitoyhdistyksen toimihenkilöiden suhtautumista metsänhoitoyhdistykseen ja sen toimintaan olisi myös mielenkiintoista selvittää.

Lähteet

- Eskelinen, R. 2011. Metsänhoitoyhdistys Pohjois-Karjala
- Grönroos, C. 2003. Palveluiden johtaminen ja markkinointi. Helsinki. WSOY
- Hankonen, K. 2009. Metsänhoitoyhdistysten Palvelu Oy:n (MHYP) sisäisten sidosryhmien tyytyväisyys MHY-ketjun, MHYP:n ja Pääkaupunkiseudun palvelutoimiston toimintaan. Tampere
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. Kustannusosakeyhtiö Tammi. Helsinki
- Juholin, E. 2009. Communicare! Viestintä strategiasta käytäntöön. Infor. Porvoo
- Karppinen, H., Hänninen, H. & Ripatti, P. 2002. Suomalainen metsänomistaja 2000. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 852.
- Kiviniemi, M., Toro, J., Juutinen, H. & Sahi, A. 2001. Päätöksentekijänä metsänhoitoyhdistyksessä. Metsälehti Kustannus. Jyväskylä
- L1998/534. Laki metsänhoitoyhdistyksistä.
<http://www.edilex.fi/saadokset/lainsaadanto/19980534?toc=1>
- L1998/1227. Asetus metsänhoitoyhdistyksistä.
<http://www.edilex.fi/saadokset/lainsaadanto/19981227?toc=1>
- Lotti, L. 2001. Tehokas markkina-analyysi. WSOY. Helsinki.
- Maa- ja metsätalousministeriö. 2010. Metsätalouden edistämisen organisaatioiden kehittämishanke 2009. Helsinki.
- Metsänhoitoyhdistysten Palvelu, MHYP Oy 2006. Päivitys metsänhoitoyhdistys-

ten ketjusuunnitelmaan 2003.

MHY 2011. MHY Pohjois-Karjalan esittely. 2011

www.mhy.fi/pohjoiskarjala/esittely/fi_FI/index/

MHY Pohjois-Karjala. 2011. Metsänhoitoyhdistys Pohjois-Karjalan toimintaker-
tomus 2010

MTK. 2009. Järjestöopas

MTK 2010b. Metsänhoitoyhdistyksille hyvää palautetta.

http://www.mtk.fi/metsa/ajankohtaista/metsauutiset/metsauutiset_2010/fi_FI/asiakaspalaute

MTK 2010a. Metsänomistajien edunvalvonnan tarve kasvaa.

http://www.mtk.fi/mtk/ajankohtaista/tiedotteet/tiedotteet_2010/heinakuu/fi_FI/metsanomistajien-edunvalvonta

Metsäkeskus. 2010. Metsänhoitomaksusta vapautuminen.

www.metsakeskus.fi/web/fin/palvelut/viranomaispalvelut/mh_maksusta_vapauttaminen/etusivu.htm

Ovaskainen, V. & Kuuluvainen, J. (toim.) . 1994. Yksityismetsänomistuksen rakennemuutos ja metsien käyttö. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantaja 484.

PEFC Suomi. 2009.

<http://www.pefc.fi/pages/fi/pefc-jaerjestelmae/ryhmasertifiointi.php>

Pitkänen, Kati-Pauliina. 2001. Yrityskuva ja maine menestystekijöinä. Edita Oyj.

Rämö, A-K. & Toivonen, R. 2009. Uusien metsänomistajien asenteet, motiivit ja

aikomukset metsiin ja metsänomistukseen liittyvissä asioissa. Pel-
lervon taloudellisen tutkimuslaitoksen raportti, n:o 216

Sinkkonen, E., Tervo, M., Mäkinen, P. & Korhonen-Sande, S. 2008. Liiketoimin-
tamallien resurssiperusteinen kilpailu metsäpalveluiden markkinoilla.
Helsingin yliopisto, Metsäekonomian laitos. Tutkimusraportteja 52.

Soininen, M. 1995. Tieteellisen tutkimuksen perusteet. Painosalama Oy. Turku.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Kus-
tannusosakeyhtiö Tammi. Helsinki.

Työ- ja elinkeinoministeriö. 2010. Metsätalouden yrittäjätoiminnan kehittäminen
Suomessa.

http://www.tem.fi/files/26588/TEM_19_2010_kilpailukyky.pdf

Viitala, E.-J. 1994. Itä-Suomen metsänhoitoyhdistykset – ominaisuudet ja toimin-
tatavat. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 494.

Virtanen, H. 2011. Valtaosa kannattaa metsänhoitomaksua. Maaseudun Tule-
vaisuus. 24.1.2011

Äyväri, A., Suvanto, P. & Vitikainen, M. 1991. Markkinoiden Palveluja. Weilin+Göös.
Helsinki.

Arvoisa metsänomistaja

Metsänhoitoyhdistys Pohjois-Karjala yhdessä Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun metsätalouden opiskelijoiden kanssa lähestyy Teitä metsänomistajille suunnatulla kyselyllä.

Kysely on osa Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun metsätalouden opiskelijoiden opinnäytetyötä. Opinnäytetyö perustuu kyselyyn ja siitä saatavien vastausten käsitteelyyn, joten vastaamalla kyselyyn mahdollistatte opinnäytetyön etenemisen.

Opinnäytetyöllä ja siihen liittyvällä kyselyllä halutaan selvittää metsänomistajien mielipiteitä ja tietoutta metsänhoitoyhdistyksestä ja sen tarjoamista palveluista sekä muista metsänomistajuuteen liittyvistä asioista. Tulokset ovat merkittäviä, koska niitä voidaan käyttää hyväksi metsänhoitoyhdistyksen toiminnan kehittämisessä.

Vastaamalla voitte osallistua myös arvontaan, jossa palkintoina on kolme kappaletta Metsälehdän vuosikertoja. Kyselyn vastaukset käsitellään täysin luottamuksellisesti ja nimettöminä. Arvonta suoritetaan erillään vastauslomakkeista. Arvontalipuke löytyy kyselylomakkeen viimeiseltä sivulta. Nimi- ja osoitetietonne on saatu käyttöön kyselyä varten metsänhoitoyhdistyksen tietokannasta.

Pyydämme teitä postittamaan vastauslomakkeen ja arvontalipukkeen palautuskuores-
sa keskiviikkoon 13.4.2011 mennessä.

Vastaamme mielellämme mahdollisiin kysymyksiinne koskien kyselyä tai opinnäytetyötä.

Ystävällisin terveisin ja vastausinnosta kiittäen:

Risto Kannassalmi

Kenttäpäällikkö, MHY Pohjois-Karjala

risto.kannassalmi@mhy.fi, 0400- 245 317

Nina de Gritz,

opiskelija, PKAMK, metsätalouden koulutusohjelma

nina.degritz@edu.pkamk.fi, 050- 376 29 54

Henri Leppänen

opiskelija, PKAMK, metsätalouden koulutusohjelma

henri.leppanen@edu.pkamk.fi, 050- 492 35 21

Liite 2

10. Mistä seuraavista metsätalouteen ja metsiin liittyvistä asioista olisi Teille hyödyllistä saada tietoa?

Metsäverotus

Sukupolvenvaihdos

Puukauppaan liittyvät asiat

Metsien hoitoon liittyvät asiat

Metsätalakaupat

Yhteismetsät

Tiedätkö, mitä yhteismetsäomistus tarkoittaa?

Kyllä

En

Muut metsien omistusmuodot

11. Kuinka suuri merkitys seuraavilla väittämillä on Teille omaa metsäänne ajatellen?

	Erittäin	Melko	Kohtalainen	Melko	Ei
	suuri	suuri	merkitys	vähäinen	mitään
	merkitys	merkitys		merkitys	merkitystä
1. Metsäni on minulle taloudellisen tulon lähde	☐	☐	☐	☐	☐
2. Metsäni jää omaisilleni perinnöksi	☐	☐	☐	☐	☐
3. Metsäni tarjoaa minulle mahdollisuuden metsänhoitotöiden tekemiseen	☐	☐	☐	☐	☐
4. Saan metsästäni kotitarvepuut	☐	☐	☐	☐	☐
5. Metsäni tarjoaa minulle mahdollisuuden metsästyksen/marjastukseen/sienestykseen	☐	☐	☐	☐	☐
6. Metsäni tarjoaa minulle taloudellista turvaa	☐	☐	☐	☐	☐
7. Voin suojella metsäni	☐	☐	☐	☐	☐
8. Metsäni kautta olen yhteydessä kotiseutuuni	☐	☐	☐	☐	☐
9. Metsäni on osa vapaa-ajanviettopaikkaani	☐	☐	☐	☐	☐

12. a) Mitkä olisivat Teille parhaat väylät saada tietoa Metsänhoitoyhdistyksestä, sen tarjoamista palveluista

sekä metsäalan asioista yleisesti? (Valitkaa niin monta kuin haluatte)

- Metsänhoitoyhdistyksen omat Internet-sivut
- Metsänhoitoyhdistyksen omat lehdet ja tiedotteet
- Sanomalehdet
- Maaseudun Tulevaisuus

- Metsäalan (aikakausi)lehdet
- Sähköinen media (esilläolo TV:ssä, radiossa tai Internetissä)
- Metsänhoitoyhdistyksen omat koulutustilaisuudet
- Henkilökohtainen kirje

- Henkilökohtainen yhteydenotto puhelimella
- Yhteydenotto sähköpostilla

b) Onko edellä mainituissa tietoväylissä ja niiden käytössä Metsänhoitoyhdistyksellä parannettavaa?

Jos on, niin mitä?

13. Mitä Metsänhoitoyhdistyksen palveluita olette käyttäneet?

- Puukauppapalvelut
- Metsänhoitopalvelut
- Neuvontapalvelut
- Koulutuspalvelut

Liite 2

14. Väittämiä koskien Metsänhoitoyhdistyksen palvelua.

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä
1. Metsänhoitoyhdistyksestä saa asiantuntevaa neuvontaa ja palvelua	☐	☐	☐	☐	☐
2. Metsänhoitoyhdistyksestä saa vaivattomasti kaikki metsänomistajan tarvitsemat palvelut	☐	☐	☐	☐	☐
3. Metsänhoitoyhdistyksessä kohdellaan metsänomistajaa asianmukaisesti	☐	☐	☐	☐	☐
4. Toimihenkilöiden kanssa asiointi on vaivatonta	☐	☐	☐	☐	☐
5. Palveluiden hinta- /laatusuhde on kohdallaan	☐	☐	☐	☐	☐
6. Yhteyden saaminen toimihenkilöön on helppoa	☐	☐	☐	☐	☐
7. Omat toiveeni otetaan huomioon palveluissa ja työn toteutuksessa	☐	☐	☐	☐	☐
8. Saan tarpeeksi tietoa töiden edistymisestä	☐	☐	☐	☐	☐
9. Sovitussa aikataulussa pysytään	☐	☐	☐	☐	☐
10. Palvelun lopputulos vastaa ennalta sovittua	☐	☐	☐	☐	☐
11. Palvelun toteutus vastaa odotuksiani	☐	☐	☐	☐	☐
12. Metsänhoitoyhdistyksen henkilökunta on luotettavaa	☐	☐	☐	☐	☐
13. Palveluun sisältyvät toimenpiteet ja kustannukset selvitetään etukäteen ja eritellään selkeästi	☐	☐	☐	☐	☐

Liite 2

14. Annettuun palautteeseen reagoidaan nopeasti ja

asianmukaisesti

15. Toimihenkilöt käyttävät neuvonnassa ja palveluissa

selkeää ja ymmärrettävää kieltä

15. Mitkä edellisen kysymyksen vaihtoehtoista (1-15) ovat Teille tärkeimpiä asioita Metsänhoitoyhdistyksen palveluiden onnistumisen kannalta. Merkitkää viisi tärkeintä.

16. Kokonaisarvosananne Metsänhoitoyhdistyksen palveluille.

Erinomainen

Hyvä

Tyydyttävä

Välttävä

Heikko

17. Mahdollisia kehitysehdotuksianne Metsänhoitoyhdistyksen palveluiden parantamiseksi.

18. Mielipiteenne seuraaviin väittämiin

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä
1. Tunnen Metsänhoitoyhdistyksen organisaationa	☐	☐	☐	☐	☐
2. Tiedän, mitä palveluita metsänhoitoyhdistys	☐	☐	☐	☐	☐

Liite 2

metsänomistajalle tarjoaa

3. Metsänhoitoyhdistys kohtelee metsänomistajia
tasavertaisesti	☐	☐	☐	☐	☐
4. Metsänhoitoyhdistys ottaa toiminnassaan
huomioon metsänomistajan mielipiteet	☐	☐	☐	☐	☐
5. Metsänhoitomaksulla on suuri merkitys yksityis-
metsätaloudelle, sen edistämiseksi ja kannattavuudelle	☐	☐	☐	☐	☐
6. Hyödyn metsänomistajana metsänhoitomaksusta	☐	☐	☐	☐	☐
7. Tiedän, mitä palveluita metsänhoitomaksulla
Metsänhoitoyhdistyksestä saa	☐	☐	☐	☐	☐
8. Metsänhoitomaksu on toimiva nykyisen kaltaisena	☐	☐	☐	☐	☐
9. Tunnen metsien ryhmäsertifioinnin periaatteen	☐	☐	☐	☐	☐
10. Tiedän, miten ryhmäsertifiointi kustannetaan	☐	☐	☐	☐	☐

19. Kommentteja metsänhoitomaksusta ja Metsänhoitoyhdistyksestä yleisesti.

Metsänhoitoyhdistys on **yksityismetsätalouden edistämisorganisaatio**.

Metsänhoitoyhdistys valvoo paikallisena toimijana myös **metsänomistajan etua** metsätalouteen liittyvissä asioissa, kuten puukaupassa, esimerkiksi kilpailuttamalla leimikon useiden ostajien kesken. Varsinaisia metsänomistajien edunvalvontaorganisaatioita ovat Metsänomistajien liitto sekä Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto, MTK.

Liite 2

20. Mielenpiteenne seuraaviin väittämiin

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä
1. Metsänomistajan edunvalvonta on tärkeää ja tarpeellista	☐	☐	☐	☐	☐
2. Metsänhoitoyhdistys on pärjännyt hyvin metsänomistajan paikallisena edunvalvojana	☐	☐	☐	☐	☐
3. Metsänomistajan edunvalvonta kuuluu oleellisena osana yksityismetsätalouden edistämiseen	☐	☐	☐	☐	☐
4. Koen metsänomistajan edunvalvonnan tärkeänä osana Metsänhoitoyhdistysten palvelukokonaisuutta	☐	☐	☐	☐	☐

Kiitokset vastauksistanne!

Jos haluatte osallistua arvontaan, täyttäkää alle yhteystietonne, leikatkaa katkoviivaa pitkin ja palauttakaa samassa vastauskuoressa kyselyn kanssa.

Nimi: _____

Osoite: _____

Puhelinnumero/ Sähköpostiosoite: _____

21. Sukupuoli:

Nainen Mies

22. Ikä: _____ vuotta

23. Nykyinen asuinpaikkanne:

- Maaseutu
- Taajama tai alle 20 000 asukkaan kaupunki
- Kaupunki, 20 000 – 100 000 asukasta
- Kaupunki, yli 100 000 asukasta

24. Ammattiasemanne:

- Palkansaaja
- Maa- tai metsätalousyrittäjä
- Muu itsenäinen yrittäjä
- Eläkeläinen
- Muu (työtön, opiskelija)

25. Asutteko

- metsätilalla
- Metsänhoitoyhdistys Pohjois-Karjalan toimialueella
- Metsänhoitoyhdistys Pohjois-Karjalan toimialueen ulkopuolella?

26. Metsätilanne sijaintikunta: _____

27. Metsätilanne pinta-ala: _____ hehtaaria

28. Lyhyesti kuvaillen. Mitä Teille tulee ensimmäisenä mieleen, kun ajattelette Metsänhoitoyhdistystä ja millainen mielikuva Teillä on Metsänhoitoyhdistyksestä?

Liite 2

29. Onko tilallanne voimassaoleva metsäsuunnitelma?

Kyllä on Ei ole En osaa sanoa

30. Metsätilani kuuluu metsäsertifioinnin piiriin?

Kyllä Ei En osaa sanoa

31. Kuinka suuri merkitys seuraavilla väittämillä on Teille omaa metsäänne ajatellen?

	Erittäin	Melko	Kohtalainen	Melko	Ei
	suuri	suuri	merkitys	vähäinen	mitään
	merkitys	merkitys		merkitys	merkitystä
1. Metsäni on minulle taloudellisen tulon lähde	☐	☐	☐	☐	☐
2. Metsäni jää omaisilleni perinnöksi	☐	☐	☐	☐	☐
3. Metsäni tarjoaa minulle mahdollisuuden metsänhoitotöiden tekemiseen	☐	☐	☐	☐	☐
4. Saan metsästäni kotitarvepuut	☐	☐	☐	☐	☐
5. Metsäni tarjoaa minulle mahdollisuuden metsästyksen/marjastukseen/sienestykseen	☐	☐	☐	☐	☐
6. Metsäni tarjoaa minulle taloudellista turvaa	☐	☐	☐	☐	☐
7. Voin suojella metsäni	☐	☐	☐	☐	☐
8. Metsäni kautta olen yhteydessä kotiseutuuni	☐	☐	☐	☐	☐
9. Metsäni on osa vapaa-ajanviettopaikkaani	☐	☐	☐	☐	☐

32. Onko metsässänne tällä hetkellä tarvetta metsänhoitotoimenpiteille tai hakkuille?

Kyllä, Ei ole tarvetta En osaa sanoa

Taimikonhoito

Nuoren metsänhoito

- Kunnostusojitus
- Harvennushakkuu
- Uudistushakkuu
- Metsätien perusparannus/-teko
- Metsänuudistaminen (maanmuokkaus, kylvö, istuttaminen...)
- Metsäsuunnitelman teko

- Tila-arvion tekeminen

33. Mitkä ovat Teille tärkeitä asioita arvioidessanne metsänhoito- ja puukauppapalvelun onnistumista ja laatua.

34. a) Onko Teillä palvelusopimus jonkin metsäalan organisaation kanssa?

- Kyllä, jonkin metsäteollisuuden organisaation kanssa (Stora Enso, UPM...)
- Kyllä, yksityisen metsäpalveluyrittäjän
- Ei ole
- Ei ole sopimusta, mutta käytän jonkin edellä mainitun metsäalan toimijan palveluita

b) Miksi teitte palvelusopimuksen juuri kyseisen toimijan kanssa? / Miksi käytätte juuri kyseisen toimijan palveluita?

35. a) Onko Teihin otettu jollain tavoin yhteyttä jonkin seuraavan organisaation toimesta

tarjoten puukauppaa tai muita metsäalan palveluita?

Metsänhoitoyhdistys

Jokin metsäteollisuuden organisaatio (Stora Enso, UPM...)

Metsäkeskus

Yksityinen metsäpalveluyrittäjä

Ei ole

b) Jos Metsänhoitoyhdistys on tarjonnut Teille palveluita, mitkä ovat olleet pääasialliset syyt

miksi ette ole olleet kiinnostuneita niistä?

36. Mistä seuraavista metsätalouteen ja metsiin liittyvistä asioista olisi Teille hyödyllistä saada tietoa?

Metsäverotus

Sukupolvenvaihdos

Puukauppaan liittyvät asiat

Metsien hoitoon liittyvät asiat

Metsätilakaupat

Yhteismetsät

Tiedätkö, mitä yhteismetsäomistus tarkoittaa?

Kyllä

En

Muut metsien omistusmuodot

37. a) Mitkä olisivat Teille parhaat väylät saada tietoa Metsänhoitoyhdistyksestä, sen tarjoamista palveluista

sekä metsäalan asioista yleisesti?

- Metsänhoitoyhdistyksen omat Internet-sivut
- Metsänhoitoyhdistyksen omat lehdet ja tiedotteet
- Sanomalehdet
- Maaseudun Tulevaisuus
- Metsäalan (aikakausi)lehdet
- Sähköinen media (esilläolo TV:ssä, radiossa tai Internetissä)
- Metsänhoitoyhdistyksen omat koulutustilaisuudet
- Henkilökohtainen kirje
- Henkilökohtainen yhteydenotto puhelimella
- Yhteydenotto sähköpostilla

b) Onko edellä mainituissa tietoväylissä ja niiden käytössä Metsänhoitoyhdistyksellä parannettavaa?

Jos on, niin mitä?

38. Miелipiteenne seuraaviin väittämiin

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä
1. Tunnen Metsänhoitoyhdistyksen organisaationa	☐	☐	☐	☐	☐
2. Tiedän, mitä palveluita metsänhoitoyhdistys metsänomistajalle tarjoaa	☐	☐	☐	☐	☐
3. Käyttäisin Metsänhoitoyhdistyksen palveluita, jos tuntisin sen toiminnan paremmin	☐	☐	☐	☐	☐
4. Metsänhoitoyhdistys ottaa huomioon	☐	☐	☐	☐	☐

Liite 2

metsänomistajan mielipiteet toiminnassaan	☐	☐	☐	☐	☐
5. Metsänhoitomaksulla on suuri merkitys yksityis-	☐	☐	☐	☐	☐
metsätaloudelle, sen edistämiseksi ja kannattavuudelle					
6. Hyödyn metsänomistajana metsänhoitomaksusta	☐	☐	☐	☐	☐
7. Tiedän, mitä palveluita metsänhoitomaksulla	☐	☐	☐	☐	☐
Metsänhoitoyhdistyksestä saa					
8. Metsänhoitomaksu on toimiva nykyisen kaltaisena	☐	☐	☐	☐	☐
9. Tunnen metsien ryhmäsertifioinnin periaatteen	☐	☐	☐	☐	☐
10. Tiedän, miten ryhmäsertifiointi kustannetaan	☐	☐	☐	☐	☐

39. Kommentteja metsänhoitomaksusta ja Metsänhoitoyhdistyksestä.

Metsänhoitoyhdistys on **yksityismetsätalouden edistämisorganisaatio**.

Metsänhoitoyhdistys valvoo paikallisena toimijana myös **metsänomistajan etua** metsätalouden liittyvissä asioissa, kuten puukaupassa, esimerkiksi kilpailuttamalla leimikon useiden ostajien kesken. Varsinaisia metsänomistajien edunvalvontaorganisaatioita ovat Metsänomistajien liitto sekä Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto, MTK.

40. Mielipiteenne seuraaviin väittämiin

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä
1. Metsänomistajan edunvalvonta on tärkeää ja	☐	☐	☐	☐	☐

Liite 2

- tarpeellista
2. Metsänhoitoyhdistys on pärjännyt hyvin
- metsänomistajan paikallisena edunvalvojana
3. Metsänomistajan edunvalvonta kuuluu oleellisena
- osana yksityismetsätalouden edistämiseen
4. Koen metsänomistajan edunvalvonnan tärkeänä
- osana Metsänhoitoyhdistyksen palvelukokonaisuutta

Kiitokset vastauksistanne!

Jos haluatte osallistua arvontaan, täyttäkää alle yhteystietonne, leikatkaa katkoviivaa pitkin ja palauttakaa samassa vastauskuoressa kyselyn kanssa.

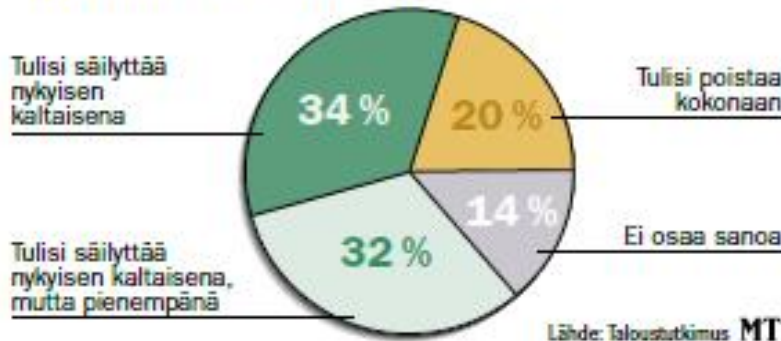
Nimi: _____

Osoite: _____

Puhelinnumero / sähköpostiosoite: _____

Suhtautuminen metsänhoitomaksuun

Etelä-Suomen metsänomistajaliiton alueella

Valtaosa kannattaa metsänhoitomaksua

Valtaosa Etelä-Suomen metsänomistajista haluaa säilyttää nykymuotoisen metsänhoitomaksun. Vain viidesosa olisi valmis poistamaan maksun kokonaan.

Tiedot ovat peräisin tutkimuksesta, jonka Etelä-Suomen metsänomistajaliitto ja alueen metsänhoitoyhdistykset tilasivat Taloustutkimukselta.

"Tulos ei yllätä, koska se on samansuuntainen kuin valtakunnallisten tutkimusten tulokset", sanoo johtaja **Reivo Järvenpää** Etelä-Suomen metsänomistajaliitosta.

"Ajattelimme silti etukäteen, että Etelä-Suomessa metsänhoitomaksun kannalla voisi olla muuta maata selvästi pienempi osuus metsänomistajista", Järvenpää kertoo.

Puolet metsänhoitomaksun säilyttämisen kannalla olevista metsänomistajista toivoo kuitenkin, että maksua alennetaan. Järvenpään mukaan toive sopii yhteen paikallisten metsänhoitoyhdistysten toimintastrategioiden kanssa.

"Pala palalta alennamme metsänhoitomaksua ja perimme enemmän maksuja toimenpiteistä."

Puolet kyselyyn vastanneista

kertoo olevansa täysin tai hyvin tyytyväisiä paikalliseen metsänhoitoyhdistykseen, kun selvästi alle kymmenesosa vastaajista on tyytymättömiä.

Metsänhoitoyhdistysten viestintä epäselvää

Tutkimuksen perusteella metsänhoitoyhdistysten olisi syytä parantaa erilaisista palveluista tiedottamista ja käyttää viestinnässään selvää suomen kieltä metsäalan slangin sijasta.

Lisäksi metsänomistajat toivovat metsänhoitoyhdistyksiltä entistä enemmän henkilökohtaista yhteydenpitoa. Toimihenkilöiden tulisi olla aktiivisia, ottaa asiakkaiden toiveet huomioon ja helpottaa asiointia yhdistyksessä.

Metsänhoitoyhdistysten jäsenet toivovat päätöksenteon tueksi lisää tietoa metsänhoidon vaihtoehdoista ja niistä aiheutuvista kustannuksista. Lisäksi he toivovat, että metsätilan hoitotarpeita päivitetttäisiin vuosien mittaan.

Tutkimukseen vastasi 1517 metsänhoitoyhdistysten jäsentä. Tulosten virhemarginaali on reilut 2 prosenttiyksikköä suuntaansa.

HELI VIRTANEN